

LATVIJAS UNIVERSITĀTE
SOCIĀLO ZINĀTŅU FAKULTĀTE
POLITIKAS ZINĀTNES NODAĻA

FEMINISMS UN MASKULĪNISMS

MAĢISTRA DARBS

Autore: **Dana Tarāsova**
Studenta apliecības Nr.: dt11025
Darba vadītājs: profesors Dr.phil. Juris Rozenvalds

RĪGA 2016

ANOTĀCIJA

„Feminisms un maskulīnisms” ir pētījums par maskulīnisma, feminisma un to kustību attīstību un konfliktu. Darbā autore analizē iemeslus, kādēļ divas ideoloģijas un to kustības, kas postulē nepieciešamību nodrošināt līdztiesību un vienlīdzīgas iespējas sievietēm un vīriešiem, nav spējušas rast kopīgu valodu un to starpā veidojas regulāri konflikti. Autore analizē, vai iemesls šim konfliktam neslēpjas maskulīnisma un tā sociālo kustību antifeministiskajā nostājā. Darba ietvaros šī konflikta praktiskai analīzei autore pielieto deskriptīvo gadījuma analīzes metodi, pētot „*Gamer Gate*” konfliktu, kura laikā izcēlās visaptverošs disputs, kas radīja ne vien ietekmi uz kultūru, bet arī sabiedrību un politiku, turklāt tajā izgaismojās divas skaidras pozīcijas – feminisma un maskulīnisma kustību atšķirīgie viedokļi.

Atslēgvārdi: feminisms, maskulīnisms, maskulisms.

ANNOTATION

„Feminism and masculinism” is a thesis about the development and conflict of masculinism and feminism, and their social movements. In this thesis, the author analyses the reasons why both ideologies and their social movements, that both agree on the necessity of ensuring equal rights and opportunities for both women and men, are unable to find common grounds and conflicts within the two groups are prevalent. The author analyses, whether or not the conflict is based on antifeministic stance of masculinism and its social movements. To practically analyze this conflict, author uses a method of descriptive case analysis, by investigating the so-called „Gamer Gate” conflict that created a wide dispute, that had implications not only on culture, but on society and politics as well, and that had two distinct viewpoints in it - those of feminist and masculinist social movement.

Keywords: feminism, masculinism, masculism.

SATURS

Annotation	3
Ievads.....	5
1. Feminisms – tā nozīmīgākie jēdzieni, idejas un skatījums uz vīrieti tajos.....	14
1.1. Feminisma viļņi	16
1.2. Kritika par mūsdienu feminismu	27
2. Maskulīnisms - tā sociālās kustības un to attiecības ar feminismu	31
2.1. Pro-feministiskais maskulīnisms	32
2.2. Maskulīnisms, kas nav pro-feministisks	34
2.3. Maskulīnisms un sociālās kustības	37
3. Maskulīnisma un feminisma konflikta analīze.....	48
Secinājumi	60
Izmantotie informācijas avoti	71

IEVADS

Feminisms un dzimtes/dzimuma jautājumu pētniecība mūsdienās kļūst aizvien izplatītāka, kā arī gūst plašu pielietojamību ne vien kultūras pētniecībā, bet arī politikas veidošanā. Politikas veidotāju vidū ir kļuvis skaidrs, ka sociālās politikas veidošanas stūrakmens ir pielāgotu un specifisku instrumentu izveide – šajā kontekstā dzimuma/dzimtes pētniecība ir īpaši ērts pārskata punkts dažādu politiku izvērtēšanā. Piemēram, Eiropas Savienības līmenī, dzimumu līdztiesība tiek skatīta kā viens no horizontālās prioritātes elementiem, kuru atbilstošās nozares ministrijas pārstāvji lieto, izvērtējot citu institūciju radītos plānošanas dokumentus. Tas dod iespēju izprast, vai konkrētais politikas instruments būs noderīgs tikpat labi sievietēm, kā vīriešiem. Īpaši nozīmīgi tas ir tajās jomās, kur ir skaidri novērojams dzimumu disbalanss, piemēram, nodarbinātībā konkrētās nozarēs, uzņēmēju iedalījumā pēc dzimuma, vai izglītības ieguvē.¹

Taču nozīme dzimtes/dzimuma pētniecībai, ko aizsāka feminisms², ir vērojama arī augstākos līmeņos, tostarp starptautiskajā līmenī. Virkne starptautisku organizāciju, piemēram, Apvienoto Nāciju organizācija (ANO) un Eiropas Padome (EP), ir nākušas klajā – *inter alia* – gan ar dzimumu līdztiesību veicinošām konvencijām (piemēram, ANO Konvencija par jebkuras sieviešu diskriminācijas izskaušanu³, Eiropas Padomes Konvencija par vardarbības pret sievietēm un vardarbības ģimenē novēršanu un apkarošanu jeb „Stambulas konvencija”⁴), gan konkrētiem, starptautiski saistošiem rīcības plāniem sieviešu stāvokļa uzlabošanai (piemēram, ANO Pekinas Rīcības platforma sieviešu līdztiesības nodrošināšanai un iespējošanai⁵ atbilstoši vairāk kā desmit noteiktiem indikatoriem, piemēram, „sievietes un vide” vai „sievietes un ekonomika”). Neiedziļinoties tā dēvētās „Stambulas konvencijas” ieviešanas diskusijās, kas norit publiskajā telpā, interesants ir viens no tās ieviešanas kritiķu novērojumiem – konvencija, kas skata jautājumus par dzimumu līdztiesību un vardarbību pret sievietēm un ģimenē (reizē preambulā minot, ka konvencija iestājas arī pret vardarbību pret vīriešiem⁶), savu ideju balsta pētījumā, kas atklāj, ka liels

¹ European Commission (2011). *Gender Equality in the European Union*. doi:10.2838/76728. 4.-11.lpp

²Zalta, N.E (2016). *The Stanford Encyclopedia of Philosophy*. Stanford, CA: Stanford University. ISSN 1095-5054. Izgūts no <http://www.plato.stanford.edu/>

³ UN WOMEN (bez gada). *Overview of the Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination against Women*. Izgūts no <http://www.un.org/womenwatch/daw/cedaw/>.

⁴ Council of Europe (bez gada). *Istanbul convention Action against violence against women and domestic violence*. Izgūts no <http://www.coe.int/>.

⁵ UN WOMEN (bez gada). *Beijing Platform for Action*. Izgūts no <http://www.un.org/womenwatch/daw/beijing/platform/index.html>

⁶ Eiropas Padomes līgumu sērija, Nr.210. Stambula, 2011.gada 11.maijs. *Eiropas Padomes Konvencija par vardarbības pret sievietēm un vardarbības ģimenē novēršanu un apkarošanu*. Izgūts no <http://www.coe.int/> 3.lpp

procents sieviešu savas dzīves laikā piedzīvo seksuālu, fizisku vai emocionālu vardarbību. Taču reizē, līdzvērtīgs pētījums, kas analizētu vīriešu pieredzi ar seksuālu, fizisku vai emocionālu vardarbību, nav ticis veikts. Tas, konvencijas kritizētāju prāt, rada grūtības vispārināt iegūto rezultātu un izteikt konvencijā redzamo pieņēmumu, ka sievietes visbiežāk cieš no vardarbības ģimenē.⁷ Nenoliedzami vairāk vīrieši gan iepriekšminēto, gan citu dokumentu un rīcības plānu ietvaros, ir drīzāk minēti kā tie, kas var palīdzēt cīnīties ar vardarbību vai citām likstām, taču necīgā apjomā – kā cietēji vai upuri. Ir skaidrs, ka dzimumu līdztiesība *per se* paredz *abu* dzimumu līdztiesību. Taču – kur tā ir pazudusi politikā?

Kā redzams no iepriekšējās rindkopas, apvienojošais elements gan dzimtes studijās, gan daudzos no pirmīt minētajiem dokumentiem ir vīriešu un zēnu kā mērķa grupas salīdzinoši ierobežotā skatīšana tajos. Piemēram, kaut arī vairums no dokumentiem paredz arī vīriešu un zēnu stāvokļa uzlabošanas nepieciešamību, lielākā daļa dokumentu koncentrējas tieši uz “sieviešu problēmām” (“*women’s issues*”), kuru, nenoliedzami, nav maz. Taču pārsteidzoši šķiet, ka iepriekš minētā Stambulas konvencija ir pirmā starptautiskā konvencija, kas sevī iekļauj jautājumus par vardarbību pret vīriešiem.⁸

Fakts, ka vīrieši kā cietušie vai upuri tiek reti uzlūkoti valstu politikās un starptautiskajos dokumentos, nav palicis nepamanīts. Īpaši pēdējās dekādes laikā feminisms ir piedzīvojis plašu kritiku par to, ka mūsdienu feminisms ir vairāk ieinteresēts risināt sieviešu problēmas, vīriešu problēmas ignorējot un pat “demonizējot” vīrišķību/maskulinitāti.⁹ Feminisma kustības atbalstītāji atsaucas uz feminisma definīciju vārdnīcā, ka feminisms ir “uzskats, ka vīriešiem un sievietēm būtu jābūt vienlīdzīgām tiesībām un iespējām”¹⁰, tādējādi norobežojoties no feminisma kritikas vai radikāliem feminisma atzariem. Izmantojot feminisma vārdnīcas definīciju, tiek norādīts, ka feminisms ir par vienlīdzīgām tiesībām un iespējām gan vīriešiem, gan sievietēm, sekojoši, feminisma kritika vai norāde, ka persona sevi neuztver kā feministu, tiek uztverts negatīvi¹¹, radot saikni ar personas nevēlēšanos panākt vienlīdzīgas tiesības starp visiem cilvēkiem, kaut arī pastāv plašs skaits citu ideoloģiju, kuras postulē vienlīdzības idejas. Mūsdienu kritika pret feminismu un sieviešu un vīriešu

---

⁷ I.Kačevskas birojs, Rudevska. B. (2016) *Juridiskā analīze Par Eiropas Padomes Konvencijas par vardarbības pret sievietēm un vardarbības ģimenē novēršanu un apkarošanu iespējamo ietekmi uz Latvijas tiesību sistēmu*. Izgūts no <http://www.tm.gov.lv/> 15.lpp

⁸ Ministru Kabinets (2016) Ministru Kabineta 2016.gada 10.maija sēdes videoieraksts. Izgūts no <http://www.mk.gov.lv/lv/aktuali/tiesraides/videoarhivs/>.

⁹ A Voice for Men (2016) *The Dangers of Modern Feminism*. Izgūts no <http://www.avoicemen.com/>.

¹⁰ Merriam Webster dictionary (bez gada) Šķirklis “*feminism*”. Skatīts 2016.gada 10.martā. Izgūts no <http://www.merriam-webster.com/>.

¹¹ Bustle (2016). *Meryl Streep Says She Isn't A Feminist, But She Sure Acts Like One*. Izgūts no <http://www.bustle.com/>.

atteikšanās no sevis saukšanas par feministu kļūst aizvien redzamāka dēļ sociālo tīklu attīstības, kur visbiežāk arī norit dažādas feminismu kritizējošas akcijas, piemēram “*Women Against Feminism*”, kuras ietvaros sievietes publicē pašbildes, kurās viņas tur rokās lapas ar imesliem, kadēļ iestājas pret feminismu.¹²

Līdzīgi vēsa attieksme pret feminismu ir vērojama arī sabiedrībā kopumā. Statistika norāda uz aizvien sarūkošo atbalstu feminismam – 2015.gada pētījums ASV liecina, ka vien 18% iedzīvotāju sevi uzskata par feministiem, kaut arī sociālo, politisko, tiesisko un ekonomisko līdztiesību abu dzimumu vidū atbalsta 78%.¹³ Līdzīgi, arī Lielbritānijā statistika rāda, ka vien 8% iedzīvotāju sevi uzskata par feministiem, bet vairāk kā divas trešdaļas atbalsta dzimumu līdztiesību.¹⁴

Sabiedrības vairākuma uzskati liecina, ka feminisms tiem neasociējas ar dzimumu līdztiesību, bet ir apvīts ar papildus nozīmēm, kas, spriežot pēc aizvien sarūkošā pašpasludināto feministu skaita, rada vēlmi no tā distancēties. Mūsdienu kritika par feminismu akcentē feminisma attālināšanos no tā pamatdefinīcijas. Piemēram, Kristīna Hofa-Sommersa (*Christina Hoff-Sommers*), grāmatas “*Who Stole feminism: How Women Have Betrayed Women*” autore, pauž pārliecību, ka feminisms klaji ignorē vīriešu vienādu tiesību un iespēju nodrošināšanu, un pat mazina vīriešu tiesības un iespējas. Hofa-Sommersa ir pārliecināta, ka mūsdienu feminisms ir nevis spēcīnājis sievietes, bet pasludinājis sievietes par upuriem un cietušajiem jebkurā situācijā, tādējādi noņemot atbildības nastu no sieviešu pleciem, aizbildinoties ar tādiem jēdzieniem, kā patriarhija, ko Hofa-Sommersa asi kritizē. Patriarhijas jēdziens, feminisma kritizētāju prāt, viktimizē sievietes, reizē vīriešus identificējot ar agresoriem. Turklāt, feminisma teorijā „patriarhija” vienlīdz negatīvi ietekmē gan sievietes, gan vīriešus - taču praksē jautājumi par vīriešu dzīves negatīvajiem aspektiem, feminisma kritizētāju prāt, netiek risināti pietiekoši.¹⁵

Feminisma tendence vairāk koncentrēties uz sieviešu jautājumu risināšanu, atstājot vīriešu grūtības malā, ir tikusi kritizēta arī viscaur maskulīnisma un maskulīnisma sociālo kustību attīstības laikā. Viens no galvenajiem izaicinājumiem salīdzinoši maz pētītā maskulīnisma izprašanā ir saistīts ar grūtībām nošķirt dažādus saistītus terminus, ņemot vērā terminu atšķirīgu pielietojumu dažādos reģionos. Jāņem vērā, ka šajā dažādos viedokļos polarizētajā jomā bieži vien perspektīva rada galveno ietekmi uz definīciju, kā to pierāda

¹² Women Against Feminism (bez gada). Skatīts 2016.gada 10.martā. Izgūts no <http://womenagainstfeminism.com/>.

¹³ Perry Udem, Vox (2015) *Topline Results from a Survey*. Skatīts 2016.gada 10.martā. Izgūts no <https://vox.com/>. 15.lpp

¹⁴ The Telegraph (2016) *Only 7 per cent of Britons consider themselves feminists*. Skatīts 2016.gada 10.martā. Izgūts no <http://www.telegraph.co.uk/>.

¹⁵ Scott London (bez gada) *The Future of Feminism: An Interview with Christina Hoff Sommers*. Skatīts 2016.gada 10.martā. Izgūts no <http://www.scottlondon.com/>.

autores veiktais darbs terminu analīzē. *Oxford English Dictionary* definē maskulīnismu („*masculinism*”) kā sinonīmu maskulismam („*masculism*”), kas ir „vīriešu tiesību aizstāvība; piederība vai tādu uzskatu, vērtību, u.c. veicināšana, ko uzskata par raksturīgu vīriešiem; (vispārināti) antifeminisms, mačismo („*machismo*”)”.¹⁶ *Merriam-Webster* vārdnīca savukārt piedāvā savu definīciju vien vārdam „maskulīnists” („*masculinist*”), kas ir „vīriešu pārkuma vai dominances atbalstītājs („*advocate*”)”. *Oxford English Dictionary* maskulisma definīcija norāda uz maskulisma saikni ar antifeminismu. Vienojošais elements vairumā definīciju ir to negatīvā konotācija, norādot uz maskulisma saikni ar agresivitāti un pārkumu. Jāņem vērā, ka definīciju dažādība ir vērojama arī atšķirīgos pasaules reģionos. Frankofonajā pasaules daļā „*masculiniste*”, jeb „maskulīnisks” apzīmē antifeminisma kustības, savukārt anglofonajā pasaules daļā antifeministiskais virziens tiek dēvēts vienkārši „antifeminisms”. Taču nebūt ne visas definīcijas paredz negatīvu līdzskaņu un pat antifeminisma ietvaru maskulisma definīcijās. K.Jangas (*Cathy Young*) definīcija rada atšķirīgu perspektīvu, norādot, ka „maskulisms ir uzskats, ka vienlīdzības („*equality*”) starp dzimumiem nodrošināšanai ir nepieciešams atzīt un izlīdzināt („*redress*”) aizspriedumus un diskrimināciju pret vīriešiem, gluži kā pret sievietēm”. Maskulisms, pēc K.Jangas viedokļa, var arī iegūt sociālas kustības formu.¹⁷ Sekojoši, vienotas un skaidras izpratnes par to, kas ir „maskulīnisms”, nav; tas ir atkarīgs no pētnieku izcelsmes reģiona, gan viņu ideoloģiskā skatpunkta.

Ņemot vērā, ka maskulīnisms, spriežot pēc iepriekšējām definīcijām, vietumis tiek asociēts ar antifeminismu, ir svarīgi izprast, ko tas nozīmē. Antifeminisma definīcija šajā sakarā ir vienkāršāk analizējama. *Oxford dictionaries* skaidro, ka antifeminisms ir „pret feminismu”¹⁸. *Merriam-Webster* vārdnīca šādu vārdu savā krājumā neglabā, vien, līdzīgi kā *Oxford dictionaries*, skaidro vārda „*anti*” nozīmi.¹⁹ *Collins* vārdnīca, savukārt, skaidro antifeminismu kā „personu, kustību vai rīcību pret („*opposed to*”) feminismu”.²⁰ Maikls Flads (*Michael Flood*) skaidro, ka antifeminisma ideoloģija nepiekrīt vismaz vienam no šiem izteikumiem: ka sabiedrības sistēma starp sievietēm un vīriešiem *nav* dabas vai augstāku spēku radīta; ka sabiedrības sistēma starp sievietēm un vīriešiem dod privilēģijas vīriešiem; ka ir jāattīsta kolektīvā rīcība šīs sabiedrības sistēmas padarīšanai par vienlīdzīgāku un taisnīgāku

¹⁶ Oxford English Dictionary Online (3rd.ed.) Šķirklis „*masculinism*”. Oxford University Press. 2000. Izgūts no <http://www.oxforddictionaries.com/>.

¹⁷ Reason (1994). *Man Troubles – Making sense of the men's movement*. Skatīts 2016.gada 10.martā. Izgūts no <http://reason.com/>.

¹⁸ Oxford English Dictionary Online (3rd.ed.) Šķirklis „*Anti-feminist*”. Oxford University Press. 2000. Izgūts no <http://www.oxforddictionaries.com/>.

¹⁹ Merriam Webster (bez gada). Šķirklis „*Antifeminist*”. Skatīts 2016.gada 10.martā. Izgūts no <http://www.merriam-webster.com/>.

²⁰ Collins (bez gada). Šķirklis „*Antifeminist*”. Izgūts no <http://www.collinsdictionary.com>

sistēmu, piemēram, piešķirot sievietēm balsstiesības un citas tiesības.²¹ Autore pielietos šos trīs aspektus, analizējot un salīdzinot darbā iegūtās teorētiskās un empīriskās zināšanas pētniecisko jautājumu kontekstā.

Maskulīnisma pētniecība un maskulīnisma sociālās kustības, kuru vienojošais elements ir dzimuma/dzimtes perspektīva tajās, attīstījās līdz ar feminisma aktivizēšanos 1970.gados un mūsdienās ir vērojama gan kustību, kas radās sociālajos tīklos, ietvaros, domātāju vidū un ir attīstījusies līdz pat politiskajiem spēkiem (*Justice for Men and Boys* partija Lielbritānijā²²). Patlaban populārākā un lielākā, kā arī pretrunīgi vērtētā, vīriešu tiesību kustība ASV, „*Men's Human Rights Movement*”, kritizē feminismu par tā nespēju aizstāvēt jēdzienā norādīto vīriešu perspektīvu, kā arī ir pārliecināti par to, ka feminisms veicina mizandriju (“*misandry*” - “vīriešu nīšana”), kā arī diskriminē vīriešus.²³

Kā galvenos veidus, kuros norit vīriešu diskriminācija uz dzimuma pamata, „*Men's Human Rights Movement*” savā vietnē “*A Voice For Men*” nosauc atsevišķas likumiskā ietvara un politiku daļas, kas ir saistītas ar izvarošanu (tādējādi ejot pretrunā nevainības prezumpcijai); sieviešu viltus sūdzības par izvarošanu kā manipulēšanas veidu (minot pētījumus, kas atklāja, ka puse iesniegto sūdzību par izvarošanu bija nepatiesi); “zēnu krīzi” (faktu, ka zēniem ir sliktāki rezultāti izglītībā, zēni izdara pašnāvību vairākkārt biežāk, kā meitenes, zēni aizvien retāk iegūst augstāko izglītību, zēni visbiežāk ir vardarbīgu noziegumu upuri); faktu, ka par vienādu noziegumu vīrieši saņem ilgākus cietumsodus nekā sievietes; faktu, ka vardarbība ģimenē notiek līdzvērtīgā līmenī pret vīriešiem, kā sievietēm, bet vīriešiem ir ierobežota pieeja krīžu centriem, turklāt vīriešu piedzīvotā vardarbība netiek uztverta tikpat nopietni, cik sieviešu; vīriešu izvarošana joprojām tiek uzskatīta par mītu; sievietēm tiek dota prioritāte aizgādības tiesību ieguvē pēc šķiršanās; vīriešiem nav reproduktīvo tiesību, taču ir plaša atbildība saistībās pret bērniem; vīrieši veido 80% pašnāvību izdarītāju, kā arī 92% darba vietā bojā gājušo ir vīrieši, taču praktiski neeksistē specifiska programma palīdzībai vīriešiem; vīrieši ir lielākā daļa mirušo no vardarbīgā nāvē; zēnu dzimumorgānu apgrauzīšana netiek vērtēta līdzīgi negatīvi kā sieviešu dzimumorgānu apgrauzīšana, kas ir aizliegta; sievietes netiek obligātā kārtā iesaistītas armijā, tādējādi liekot vīriešiem riskēt ar savu dzīvību militāros konfliktos.²⁴

---

²¹ Flood, M., Gardiner, J.K., Pease, B., Pringle, K. (2007). *International encyclopedia of men and masculinities*. London, New York: Routledge. ISBN 978-0-415-33343-6. 21.-22.lpp.

²²The Independent (2015) „*Feminists hate men*”: Meet Mike Buchanan, the leader of Britain's new *Justice for Men and Boys* party. Skatīts 2016.gada 10.martā. Izgūts no <http://www.independent.co.uk/>

²³ A Voice for Men (bez gada) *About „A Voice for Men*”. Skatīts 2016.gada 10.martā. Izgūts no <http://www.avoicemen.com/>.

²⁴ A Voice for Men (bez gada) *About „A Voice for Men*”. Skatīts 2016.gada 10.martā. Izgūts no <http://www.avoicemen.com/>.

Taču jāņem vērā, ka maskulīnisms un maskulīnisma kustības ir tikpat dažādas kā feminisms un tā kustības. Maskulīnisms, tā akadēmiskajā pētniecības formā, ir radies 1970.gados, paralēli feminisma otrajam vilnim. Tas ir bijis “vīriešu problēmu” (“*men’s issues*”) analīzes virzītājspēks, taču tā “vilkspēja” ilgstoši ir bijusi minimāla un balstījās vien autobiogrāfiju pētniecībā. Maskulīnisma pētniecība ir sākusi attīstīties vien pēdējās dekādēs un tās progress ir bijis apgrūtināts daudzu iemeslu dēļ.

Maskulīnisms un vīriešu kustības tiek uztverts kā potenciāls feminisma progresa drauds, kā to aprakstīja Reivina Kolinsa (*Raewynn Collins*) - maskulīnisma un vīriešu kustības tiek *a priori* uztvertas kā antifeministiskas un tādas, kas ir pret līdztiesību. Feminisma atbalstītāji kritizē vīriešu tiesību kustības par sieviešnīšanu (“*misogyny*”), savukārt vīriešu tiesību kustības un virkne citu feminisma kritizētāju apsūdz feminismu vīriešnīšanā („*misandry*”). Bet – vai tā ir? Vai feminisma atsevišķu ideju izaicināšana vai kritika norāda uz antifeminismu?

Ņemot vērā šo situāciju, **autore darbā uzdod sekojošus pētnieciskos jautājumus:**

1. Kā ir noritējusi feminisma un maskulīnisma attīstība, kas ir to galvenās idejas un domātāji, līdzības un atšķirības?

Šis jautājums veido galveno teorētisko pamatu pilnvērtīgas pētniecības veikšanai 3.nodaļā „Maskulīnisma un feminisma konflikta analīze”. Autore, balstoties uz jau esošo plašo feminisma pētniecību akadēmiskajā diskursā vien īsi ieskicēs feminisma teorētisko bāzi, koncentrējoties uz tā atslēgas jēdzieniem, īpaši pievēršot uzmanību maskulīnisma teorētiskajai pētniecībai, tā galvenajiem domātājiem un idejām. Pētniecības laikā jau laicīgi tiek likts uzsvars uz feminisma un maskulīnisma attiecību novērošanu, jau to teorētiskajās izpausmēs meklējot konflikta sakni, tādējādi izvairoties no potenciāli deskriptīvas teorētiskās daļas un sniedzot tai lielāku vērtību.

2. Kā ir notikusi maskulīnisma sociālo kustību attīstība un kādos jautājumos ir vērojams feminisma un maskulīnisma atbalstītāju un sociālo kustību konflikts, īpaši 21.gadsimtā?

Otrais jautājums skar salīdzinoši praktisku feminisma un maskulīnisma konflikta izpausmes analīzi – to, kas norit sociālo kustību vai maskulīnisma vai feminisma ievērojamu individuālu domātāju vai atbalstītāju vidū. Autore izdala sociālās kustības un individuālā atbalsta aspektu, jo ne katrs individuāls atbalstītājs pieder kādai sociālajai kustībai. Šī jautājuma ietvaros autore skatīs konkrēti maskulīnisma sociālo kustību attīstību, to aktivitātes un konfliktu ar feminisma sociālajām kustībām, galvenokārt 21.gadsimta rāmī – tostarp,

sociālajos tīklos.

3. Vai – un ja – maskulīnismam, tā sociālajām kustībām vai atbalstītājiem ir raksturīgs antifeminisms, kā tas izpaužas?

Trešais jautājums ir autore pieņemums par pētījuma laikā potenciāli rasto izskaidrojumu feminisma un maskulīnisma konfliktam. Autore pētījuma noslēgumā vēlas skatīt, vai maskulīnisma, tā sociālo kustību vai atbalstītāju diskursā dominē antifeminisma tematika un izdarīt secinājumus par to, vai konflikts nav atrisināms dēļ maskulīnisma predispozīcijas antifeminismā, nevis pilnvērtīgi pamatotā dzimuma/dzimtes politikas attīstības vienpusējīgumā.

4. Kādēļ divas puses – maskulīnisms un tā sociālās kustības, kā arī feminisms un tā sociālās kustības – kas postulē nepieciešamību nodrošināt dzimumiem vienādas tiesības un iespējas, nav spējīgas rast kopīgu valodu?

Lai praktiski izprastu to, kādā veidā konflikta laikā atšķiras feminisma un maskulīnisma ideologu un sociālo kustību naratīvs, autore 3.nodaļā “Maskulīnisma un feminisma konflikta analīze” analizēs to, kā „*Gamer Gate*” skandāla kontekstā izpaudās feminisma un maskulīnisma atbalstītāju un sociālo kustību konflikts. Tā ietvaros autore analizēs tā dēvētā “*Gamer gate*” skandāla rašanos un izpausmes feminisma un maskulīnisma atbalstītāju un sociālo kustību frontēs, koncentrējoties un konfliktējošajiem aspektiem, analizējot naratīvu. Šis konflikts ir lielisks abu grupu analīzei no pētnieciskā viedokļa, jo šis konflikts radīja sekas ne vien ASV, bet arī starptautiskā līmenī, ļoti demonstratīvi norādot uz abu grupu atšķirībām un skatījumiem par cilvēktiesību un privātuma nozīmi. Arī informācija par to ir plaša un pieejama, tādējādi dodot iespēju analizēt galvenos avotus no pro-feminisma un pro-maskulīnisma vietnēm, domātājiem, individuālajiem aktīvistiem un sociālajām kustībām.

Lai izprastu feminisma un maskulīnisma grupas savstarpējās attiecības, autore maģistra darbā pielietos kvalitatīvās pētniecības instrumentu – gadījuma analīzi. Gadījuma analīzes pētniecība atšķiras no citiem kvalitatīvās pētniecības veidiem, jo tā ir intensīva vienas vai vairāku analīzes vienību izpēte stingri noteiktā telpā un laikā. Visbiežāk gadījuma analīzē tiek pētīti indivīdi, notikumi vai grupas. Kaut arī gadījuma analīze ir līdzīga citām pētniecības formām, pastāv arī izteiktas atšķirības. Piemēram, atšķirībā no eksperimentālās pētniecības, gadījuma pētniecība ir drīzāk novērojoša, nevis kādu ideju apstiprinoša; gadījuma analīzes pētnieks drīzāk mēģina identificēt tematus, uzvedības veidus un notikumus, nevis apstiprināt

attiecības vai pārbaudīt hipotēzes.²⁵

Gadījuma analīze ir kāda fenomena empīriskā izmeklēšana tā “dabiskajā vidē”, balstoties uz iegūtajiem pierādījumiem. Gadījuma analīze var pētīt programmas, notikumus, personas, procesus, institūcijas, sociālās grupas un citus fenomenus. Bieži ar vārdiem “gadījuma analīze” tiek saprasts tāds pētniecības tips, kas nav aptauja, bet ir novēšana, vai eksperiments, kas pēc būtības nav statistisks; galvenie gadījuma analīzei raksturojošie elementi ir – konkrēta fenomena pētniecība, pētniecības ierobežotā telpa un laiks, kā arī aprakstošā gadījuma analīzes daba.²⁶

Vairumā reižu, gadījuma analīze pēta fenomenu (notikumu, situāciju, programmu, aktivitāti). Piemēram, skolas direktore vēlas izprast, kas notiek viņu novadā, kad skolas pāriet no tradicionālā mācību izkārtojuma uz moduļu sistēmu (notikums); klases audzinātājs vēlas izprast iemeslus, kas ietekmē skolēnu stundu apmeklējumu viņu skolā (situācija); medmāsa vēlas uzzināt vairāk par personālvadības praksēm viņu slimnīcā (programma), vai tehnoloģiju speciāliste, kas vēlas izprast lēmumu pieņemšanas procesus datorprogrammu pārņemšanā viņu uzņēmumā (aktivitāte).²⁷

Ierobežota telpa un laiks ir raksturojošais elements gadījuma pētniecībā, jo tas dod iespēju īstenot intensīvu un fokusētu fenomena analīzi.²⁸

Gadījuma analīze ir plaši aprakstoša, jo tā ir veidota, balstoties uz virkni padziļinātas dažādu izpētes avotu analīzes, pielietojot aprakstā citātus, anekdotes, prozu no intervijām, kā arī citas literatūras tehnikas, lai veidotu tādu mentālo ainu, kas atbilst aprakstāmā fenomena daudzdimensionalitātei.²⁹

Lai rastu atbildi uz 3.izpētes jautājumu („Kā „Gamer Gate” skandāla kontekstā izpaudās feminisma un maskulīnisma atbalstītāju un sociālo kustību konflikts?”), autore izmantos iestrādāto („*embedded*”) vairāku vienību („*multiple units of analysis*”) aprakstošo („*descriptive*”) gadījuma analīzes veidu. Aprakstošais gadījuma analīzes tips dod iespēju sniegt konkrētu ieskaitu pētāmajā fenomenā, situācijās, kad fenomena vispārināšana nav primārs faktors. Autore izvēlas vairāku vienību analīzi, jo tas dod iespēju radīt perspektīvu aprakstošajā gadījuma analīzē, konfrontēt pretējus viedokļus un stiprināt iekšējo validitāti.³⁰

Tabula 1.

²⁵Algozzine, B., Hancock, D.R. (2006) *Doing Case Study Research: A practical guide for beginning researchers*. New York: Teachers College Press. ISBN-13:978-0-8077-4707-0. 16.lpp

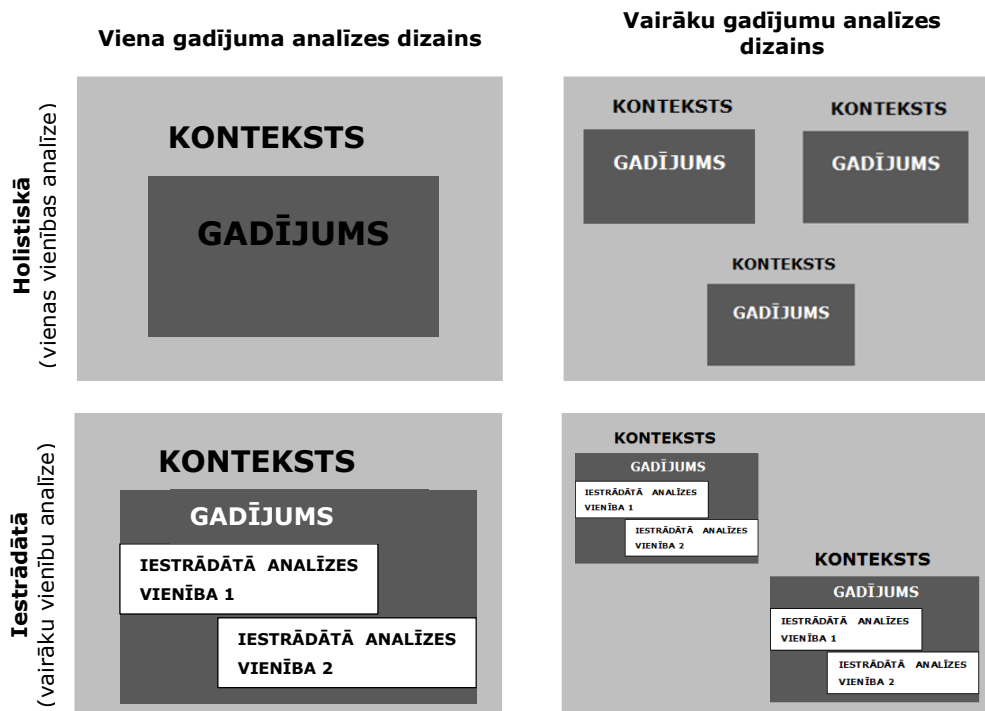
²⁶Algozzine, B., Hancock, D.R. (2006) *Doing Case Study Research: A practical guide for beginning researchers*. 11.-17.lpp.

²⁷ Turpat, 15.-17.lpp.

²⁸ Turpat, 15.lpp.

²⁹ Turpat, 15-17.lpp.

³⁰ Milliot, E. (bez gada). *Case Study As A Research Method*. University of Poitiers. [PowerPoint prezentācija] Izgūts no <http://www.business.adelaide.edu.au/>.

Lai efektīvi analizētu „Gamer Gate” gadījumu, autore 3.nodaļu „Maskulīnisma un feminisma konflikta analīze” daļu iesāks ar ievadu, kas rada priekšstatu par notikuma kontekstu, notikumu aprakstu, kas ietver dažādu – un pretēji domājošu – mediju viedokļus, pārskatīs akadēmiskajā diskursā redzamās diskusijas un visbeidzot noslēgs ar to, kā „Gamer Gate” gadījumu skatīja specifiska vīriešu tiesību kustība – „Men’s Human Rights Movement”. Lēmumu pētīt šādu ierobežotu grupu autore izdara, pamatojoties uz autoru Česas un Šovas skaidrojumu, kas atzīst sekojošo: ir grūti definēt anonīmas grupas biedrus (“Gamer Gaters”), jo šai grupai nav konkrētu līderu vai struktūras,³² autore pētīs minētās vīriešu tiesību kustības viedokļus, kas publicēt vai nu „A Voice for Men” vietnē, vai arī konkrēti būt saistīta ar „Men’s Human Rights Movement” līderiem.

Nodaļā „Secinājumi” autore pārskatīs pētījuma gaitu, iegūto teorētisko informāciju un gūto ieskatu konkrētā maskulīnisma un feminisma konfliktā. Ņemot vērā šo informāciju, autore centīsies atbildēt uz darba ievadā noteiktajiem pētnieciskajiem jautājumiem un izdarīs galvenos secinājumus un skatījumu par to, kā maskulīnisma un feminisma konflikts varētu būt atrisināts.

³¹ Yin, R.K. (2011) *Applications of Case Study Research*. California: SAGE Publications, Inc. ISBN-13: 978-1412989169. 8.lpp.

³² Chess, S., Shaw, A. (2015). A Conspiracy of Fishes, or, How We Learned to Stop Worrying About #GamerGate and Embrace Hegemonic Masculinity. *Journal of Broadcasting & Electronic Media*. Volume 59, Issue 1. DOI:10.1080/08838151.2014.999917. 210.lpp.

1. FEMINISMS – TĀ NOZĪMĪGĀKIE JĒDZIENI, IDEJAS UN SKATĪJUMS UZ VĪRIETI TAJOS

Feminisms ir interesants pētniecības objekts tā pretrunīgās dabas dēļ; tādēļ pētnieka skatpunkts var radīt lielu ietekmi uz to, kā feminisms tiek aprakstīts un ko noslēgumā lasītājs no tā iegūst. Autors, kura mērķis ir norādīt uz feminisma pozitīvo dabu spētu lieliski pamatot, ka feminisms ir palīdzējis sasniegt nozīmīgus stūrakmeņus sieviešu tiesību jomā, īpaši Rietumu pasaulē. Balsstiesības, reproduktīvās tiesības, vienlīdzība likuma priekšā, diskriminācijas novēršana izglītībā un darba tirgū, kā arī uzsākta aktīva diskusija sabiedrībā un akadēmiskajā vidē par dzimuma/dzimtes nozīmi ir vien daļa no feminisma uzvarām. Savukārt autors ar citu skatpunktu norādītu uz feminisma separātisko dabu, norādot uz tā tendenci uz neregulārajiem, bet eksistējošajiem centieniem (apzinātajiem un neapzinātajiem) izolēt vīrieti ne vien no diskusijas par dzimumu un dzimti, bet pat aicinot uz tādiem radikāliem soļiem kā vīriešu iznīcināšana (piemēram, Valerī Solanas (*Valerie Solanas*) darbā "S.C.U.M. – Society for Cutting Up Men - Manifesto").³³

Šī iemesla dēļ vien ir skaidrs, ka feminisms ir daudzšķautņains. tā ideoloģiskās apakšgrupas dzen dziļas un plašas saknes, taču grūti ir noteikt vienu galveno avotu, no kurām tās spēcīnās. Feminisma sadrumstalotības dēļ vispārpieņemts jēdziens vai vienota pozīcija par to, ko „feminisms” pēc būtības paredz, nepastāv.³⁴ Tas ir saistīts ar to, ka feminisms ietver sevī plaša spektra uzskatus par ar sieviešu stāvokli saistītām problēmām un risinājumiem, un dažkārt tie mēdz būt pat diametrāli pretēji. Piemēram, feministu vidū daļa iestājas par pornogrāfisku materiālu aizliegšanu, cita daļa uzskata to par dabisku vienu no seksualitātes izpausmēm.³⁵ Daļa feministu – īpaši radikālais feminisms - izsaka nepieciešamību aizliegt vai mazināt atsevišķu seksuālu izpausmju eksistenci (piemēram, sadomazohismu, balstoties uz pieņēmumu, ka sadomazohisms atkārtoti patriarhālās sabiedrības vardarbības atbalstu un sieviešu subordinētā stāvokļa esamību³⁶), daļa feministu – īpaši liberālais feminisms, savukārt, uzskata, ka seksualitāte ir neaizskarama joma.³⁷

³³ Solanas, V. (1967) "S.C.U.M. Manifesto". Izgūts no <http://kunsthallezurich.ch/>. 1.lpp.

³⁴ Australian Women's Studies Association (2001) Who's Afraid of Defining Feminism? *Australian Women's Studies Association (AWSA) conference*. Australian Women's Studies Association, Macquarie University. Izgūts no <http://users.spin.net.au/~deniset/cconfpap/gdeffem05.pdf/>.

³⁵ Ms.Magazine (2014). *Feminist Debates: Pornography*. Skatīts 2016.gada 20.martā. Izgūts no <http://www.msmagazine.com/>.

³⁶ Farley, M. (1993) *Ten Lies About Sadomasochism*. *Sinister Wisdom*, (50), 29.-37.lpp.

³⁷ Feminist Current (2014) *The divide isn't between „sex negative” and „sex positive” feminists – it's between liberal and radical feminism*. Izgūts no <http://www.feministcurrent.com/>.

Protams, iepriekšminētie izaicinājumi nav likuši feminisma domātājiem atkāpties no mēģinājumiem piedāvāt vienotu skatījumu uz feminisma skaidrojumu. Populārs un vispāratzīts feminisma skaidrojums pieder bellai huksai (*bell hooks*), kura savā grāmatā “*Feminism is for everybody*” pauž viedokli, ka feminisms ir “kustība, kuras mērķis ir izbeigt seksismu, seksistisku izmantošanu un apspiešanu”. Kā viņa raksta savā grāmatā, šīs definīcijas pamatideja bija novērst iespaidu, ka vīrieši ir ienaidnieki, norādot, ka seksisms ir negatīvs, neatkarīgi no tā, kāda dzimuma persona rīkojas seksistiski.³⁸ Maģistra darba ietvaros, autore redz risinājumu feminisma skaidrošanā ar vārdnīcas palīdzību. Oksfordas skaidrojošā vārdnīca definē feminismu šādi šādi: “feminisms ir sieviešu tiesību pārstāvība, kas balstās dzimumu līdztiesībā”.³⁹ Savukārt Merjama Webstera vārdnīcas definīcija izceļ arī nepieciešamību nodrošināt vīriešu līdztiesību: “[f. ir] uzskats, ka vīriešiem un sievietēm būtu jābūt vienādām tiesībām un iespējām”.⁴⁰ Autore pieturas pie šīs definīcijas feminisma skaidrošanā.

Ja sākotnēji feminisma ideju attīstībai bija iespējams kvalitatīvi sekot līdzi, mūsdienās pastāv grūtības efektīvi aprakstīt visu tajā iekļauto uzskatu spektru. Tādēļ vairāki autori ir pauduši uzskatu, ka viena no feminisma vāmajām pusēm ir ar to saistīto uzskatu dažādība un vienota redzējuma trūkums, tādēļ feminisma definēšana joprojām ir dienaskārtībā aktuāls jautājums.⁴¹

Visplašāk attīstītie feminisma paveidi ir liberālais, sociālistiskais/marksistiskais, radikālais un postmodernais feminisms. Taču tas vien nenozīmē mieru šo grupu attiecībās – ideoloģijas apakšgrupas bieži vien pat agresīvi nošķiras viena no otras (piemēram, melnā feminisma aktīvisti sevi dēvē par “sieviešiem” nevis feministiem, tādējādi nošķiroties no populārā feminisma, kam raksturīgs balto, vidusšķiras, heteroseksuālo sieviešu hegmons).⁴² Jāņem vērā, ka ar to grūtības aptvert feminisma domu nebeidzas. Virkne konfliktu un pretrunu parādās arī starp viņiem, visvairāk – starp otro un trešo feminisma vilni. Autoru vidū ir arī atšķirīgi uzskati par to, kas patiesībā raksturo, piemēram, trešo vilni, kā tas atklājas tālākajās sadaļās.

Maģistra darba viens no uzdevumiem ir radīt izpratni gan autoram, gan lasītājam par

---

³⁸ hooks, b. (2000). *Feminism is for everybody. Passionate Politics*. Cambridge: South End Press. ISBN 0-89608-629-1. 1.lpp.

³⁹ Oxford English Dictionary Online (3rd.ed.) *Šķirkļis „feminism”*. Oxford University Press. 2000. Izgūts no <http://www.oxforddictionaries.com/>

⁴⁰ Merriam Webster (bez gada) *Šķirkļis „feminism”*. Izgūts no <http://www.merriam-webster.com/>.

⁴¹ Australian Women’s Studies Association (2001) Who’s Afraid of Defining Feminism? *Australian Women’s Studies Association (AWSA) conference*. Australian Women’s Studies Association, Macquarie University. Izgūts no <http://users.spin.net.au/~deniset/cconfpap/gdeffem05.pdf/>.

⁴² Boddy, J., Gray, M. (2010). Making Sense of the Waves: Wipeout or Still Riding High? *Affilia*, 25(4). doi: 10.1177/0886109910384069. 13.lpp

feminisma attīstību – vai šīs attīstības izprotamo pusi. Tādēļ autore turpmākajās apakšnodaļās pārskatīs feminisma attīstības viļņus un tā nozīmīgākos konceptus, savstarpējos konfliktus, kā arī skars jautājumu par mūsdienu feminisma kritiku, kas ir nozīmīgs aspekts konfliktu izpratnei ar maskulīnismu un tā kustībām.

1.1. Feminisma viļņi

1.1. tabula

Pirmais feminisma vilnis

Periods	Pirmais vilnis
Galvenais projekts vai arguments	Individuālistu un reformistu uzbrukums diskriminējošu likumu un neiekļaujošu sociālo normu novēršanai
Galvenais problēmjautājums un vienojošais sauklis	Tiesības un pārstāvniecība – sieviešu kā cilvēcisku būtņu skatījums, nevis kā vīriešu īpašums
Kampaņu platforma	Sieviešu balsstiesības
Piedāvātais risinājums	Sieviešu leģitīmas vietas nodrošināšana sociālajā un politiskajā dzīvē
Galvenās darbības programmas	Balsstiesību nodrošināšana sievietēm

Pirmais feminisma vilnis

“Es nevēlos dot sievietēm varu pār vīriešiem; bet dot viņām varu pār pašām” - tā rakstījis Mērijas Vollstonkraftas (*Mary Wollstonecraft*) „*Vindication of the Rights of Women*” (1792) izdotajā grāmatā⁴³, kas tiek uzskatīta par pirmā feminisma viļņa sākumu. Pirmā viļņa laikā predominēja liberālais feminisms, kas balstījās nepieciešamībā cīnīties par tādām sociāli politiskām izmaiņām kā vēlēšanu tiesības sievietēm. Šī kustība mobilizējās 19.gadsimta vidū – 20.gadsimta sākumā Eiropā un Ziemeļamerikā, pamatojoties uz satraukumu par līdztiesības un radikālisma problemātiku, tostarp vēlēšanu tiesību nodrošināšanas nepieciešamību sievietēm, izglītības un tiesību nozares reformām, verdzības aizliegšanu. Seksualitātes, reproduktīvo tiesību jautājumi sievietēm tolaik bija jūtīgi, īpaši – laulību kā institūcijas apspriešana, kurā sievietes un bērni bija vīriešu īpašums.⁴⁴

Džons Stjuarts Mills (*John Stuart Mill*) un Harieta Teilore (*Harriet Taylor*) kopīgi un arī atsevišķi radīja vairākas esejas par sieviešu tiesību jautājumiem, piemēram, Teilores

⁴³ Wollstonecraft, M. (1792) *Vindication of the Rights of Woman*. Izgūts no <https://scholarsbank.uoregon.edu/xmlui/>.

⁴⁴ Hammer, R., Kellner, D. (2009) *Women, Feminism, and Femininity in the 21st Century: American and French Perspectives*. doi: 10.1007/978-0-230-62131-2_14 222.lpp.

„*Enfranchisement of Women*” (1851)⁴⁵ un Milla „*The Subjection of Women*” (1869)⁴⁶, kuros tie aicināja veidot līdzvērtīgākas attiecības ģimenēs, balstoties uz pilsonību, balsstiesībām un vienlīdzīgām izglītības iespējām sievietēm. Teilore uzskatīja, ka sievietēm ir jābūt tiesībām strādāt ārpus mājas „publiskajā vidē”, taču norādīja, ka sievietes ar bērniem to drīkst darīt vien tajos apstākļos, ja mājas soļa veikšanai ir pieejami pāris kalpi. Šī tipa perspektīva ir viens no piemēriem visnotaļ elitāras dabas uzskatiem, kas bija raksturīgi pirmajam vilnim. Tik un tā, pirmā viļņa sasniegumi bija ievērojami – notika plaša darbība ne tikai balsstiesību nodrošināšanai, bet arī reformu rosināšanai īpašumtiesību, nodarbinātības, izglītības, šķiršanās, bērnu aizgādniecības, cietuma apstākļu un seksuālās brīvības nozarēs. Virkne pirmā viļņa pārstāvju skatīja arī izvarošanas un vardarbības pret sievietēm un bērniem problemātiku. Arī kultūras reformas bija daļa no pirmā feminisma viļņa, kas izpaudās mākslā, dejā, literatūrā (piemēram, Virdžīnijas Vulfas (*Virginia Woolf*) “*A Room of One's Own*”, kas pazīstama ar feministisku garu un citātu “Anonīmie rakstnieki, kas radīja tik daudzus dzejoļus, tos nekad neparakstot ar savu vārdu, bieži bija sievietes”⁴⁷), žurnālistikā un mūzikā.⁴⁸

Liela daļa feminisma pirmā viļņa principu bija attīstījušies uz libertariānisma un apgaismības principiem un praksēm Lielās Franču revolūcijas laikā. Anti-verdzības kustība, īpaši ASV, tiek uzskatīta par galveno ietekmējošo spēku pirmā feminisma viļņa attīstībā, jo tiek uzskatīts, ka tieši tas iedrošināja virkni sieviešu, neatkarīgi no to ādas krāsas un rases vai etniskās piederības, politiski organizēties pret pašu apspiešanu. ASV pirmā sieviešu tiesību konvencija, Seneka Folss (*Seneca Falls*) Ņujorkā, 1848.gadā, kas pieprasīja izbeigt visa veida diskrimināciju uz dzimuma pamata, tika rīkota kā atbilde uz aizliegumu sievietēm iesaistīties 1840.gada Pasaules Anti-verdzības konvencijā Londonā.⁴⁹

Pirmā feminisma viļņa beigas tiek saistītas ar 20.gadsimta sākumu, 1914.-1918.gadiem, kad lielākā daļa sieviešu Rietumu pasaulē ieguva balsstiesības.⁵⁰

Otrais feminisma vilnis

Jautājums par viļņu sākumu un to norietu ir diskutabls. Kaut arī feminisma, cilvēktiesību un sociālā taisnīguma cīņa turpinājās arī viscaur 1920.gadiem līdz 1960.gadiem, tiek uzskatīts, ka vien 1960.gadu beigās feminismā sākās „otrais vilnis”.⁵¹ Citi autori,

⁴⁵ Assumption College (bez gada) *Harriet Taylor „Enfranchisement of Women”*. Izgūts no <http://www.assumption.edu/>.

⁴⁶ Andrew Roberts (bez gada) *Extracts from Mill, J.S. 1869 The Subjection of Women*. Izgūts no <http://studymore.org.uk/>.

⁴⁷ Project Gutenberg Australia (bez gada) *A Room of One's Own by Virginia Woolf*. Izgūts no <http://gutenberg.net.au/>.

⁴⁸ Hammer, R., Kellner, D. (2009) *Women, Feminism, and Femininity in the 21st Century: American and French Perspectives*.222.lpp.

⁴⁹ Turpat, 222.-223.lpp

⁵⁰ Turpat, 224.lpp.

⁵¹ Turpat, 225.lpp

savukārt, pauž viedokli, ka otrais feminisma vilnis sākās līdz ar Otro Pasaules karu, kad daudzas sievietes tika iesaistītas darba tirgū.⁵²

Viens no visvairāk apspriestajiem jautājumiem par feminisma otro vilni ir par tā tipiski baltās rases, vidusšķiras liberālo skatpunktu. Kaut arī daudzi otrā viļņa feministi sekoja pirmā viļņa feministu pēdās un turpināja aicināt sabiedrību veidot reformējošas un liberālas dienaskārtības, daudz vairāk tika diskutētas radikālākas idejas, darbības un programmas. Pretēji pirmajam feminisma vilnim, otro feminisma vilni raksturoja plaša viedokļu un uzskatu dažādība. Lielā virkne otrā viļņa feministu bija jaunas sievietes un meitenes, kas pārstāvēja „baby boom” paaudzi (1946-1964), ekonomiskās labklājības uzlabošanās laikā pēc Otrā pasaules kara. Daudzas bija pirmie bērni ģimenē, kas saņēma augstāko izglītību un ļoti ietekmējās un iesaistījās civiltiesību cīņās un radikālās jauniešu kultūras kustībās. Citiem savukārt zuda ilūzijas, ņemot vērā pēckara atgriešanos pie tradicionālajām dzimuma lomām, kas piespieda sievietes atgriezties mājās, arī sabiedrībā par ideālu tika uzskatīta sieviete – mājsaimniece, ģimenes pavarda kurinātāja. Reizē, nodarbinātība ārpus mājām deva ierobežotas attīstības iespējas sievietēm, jo tradicionāli sieviešu plaši pārstāvētās nodarbinātības jomas piedāvāja zemu atalgojumu.⁵³

Daudzu sieviešu neapmierinātība ar savu sabiedrisko un ekonomisko stāvokli, kā arī ar uz dzimuma pamata diskriminējošiem uzskatiem un politikām radīja pamatu otrajam feminisma vilnim, kuram bija raksturīgi plaši protesti un informētības veicināšanas kampaņas. Atšķirībā no pirmā viļņa, ģimenes, reproduktīvo jautājumu un seksuālās atbrīvošanas politikas kļuva par sieviešu centrālo diskusiju objektu visos otrā viļņa feminimos. Tik plaši diskutētie „dzimumu kari”, kas skāra politikas un kultūras cīņas par un ap seksualitāti, bija raksturojošais 1980. gadu feminisma diskusiju elements.⁵⁴

Otrā viļņa liberālais feminisms turpināja iepriekšējā viļņa darbu kā prioritāti uzstādot vienlīdzīgas tiesības un iespējas. Tieši otrā viļņa liberālais feminisms radīja jēdzienu “stikla griesti” (“*glass ceiling*”) kas paredz barjeru, kas liedz sievietēm iekļūt augstāka līmeņa amatos. Liberālais feminisms salīdzinoši šauri koncentrējās uz balto, vidusšķiras, heteroseksuālo sieviešu tiesībām un iespējām.⁵⁵

Kritiskais otrā viļņa feminisms atsvešinājās no liberālā feminisma idejām, īpaši – kapitālisma uzskatīšanu par *status quo*, un tā apakšgrupu kopējā iezīme ir tradicionālo uzskatu un pieņēmumu izaicināšana. Sociālistiskais un radikālais feminisms pauda viedokli, ka

⁵² Boddy, J., Gray, M. (2010). Making Sense of the Waves: Wipeout or Still Riding High? *Affilia*, 25(4). 3.lpp

⁵³ Hammer, R., Kellner, D. (2009) *Women, Feminism, and Femininity in the 21st Century: American and French Perspectives*. 222.-225.lpp.

⁵⁴ Turpat, 222.-226.lpp

⁵⁵ Boddy, J., Gray, M. (2010). Making Sense of the Waves: Wipeout or Still Riding High? *Affilia*, 25(4). 4.lpp.

sieviešu apspiešana ir strukturālas varas nevienlīdzības radīts rezultāts, ko uztur un veicina patriarhija un kapitālisms. Tādēļ ir nepieciešams cīnīties pret vīriešu dominanci privātajās un publiskajās sfērās, kas tiek uztverta kā norma, jācīnās par sievietes izvēles brīvību arī sava ķermeņa kontekstā. Kā noprotams, virkne no šīm idejām mūsdienās ir kļuvusi par normu un jēdzieni “patriarhija” ir jebkurā dzimtes studiju grāmatā.⁵⁶

Sociālistiskais feminisms. “Sieviete ir pirmā cilvēkbūtne, kas kļuva par vergu”, rakstīja Augusts Bēbels (*August Bebel*) grāmatā “*Woman and Socialism*”, kas pirmo reizi tika publicēta 1879.gadā un skāra jautājumus par sociālisma un sievietes vietu vēstures attīstībā un nākotnes redzējumā.⁵⁷ Sociālistiskais feminisms līdzīgi orientējās uz kapitālisma izraisīto nevienlīdzību un galvenokārt interesējās par resursu pārdales dažādiem aspektiem. Atšķirībā no liberālā feminisma “pozitīvās diskriminācijas” atbalsta veidiem neaizsargātajām grupām, kas ietver sievietes, sociālistiskais feminisms koncentrējās uz diskriminācijas un apspiešanas novēršanu – rasismu un seksismu. Reizē, pastāvēja vairākas kreisā spārna radikālā un Marksistiskā feminisma grupas, kas sevi distancējas no tipiski vīriešu dominētā kreisā spārna Marksisma. Šīs grupas veidoja lokālas sieviešu apvienības, kuru galvenais mērķis bija informēt sievietes par to apspiesto stāvokli kapitālistiskās sabiedrībās. Šis mērķis reizēm radīja disonanci grupās, kad tajās bija sievietes, kas savu stāvokli neuztvēra kā apspiestību. Grupās tas tika uzskatīts kā “mākslīgas apziņas” vai “internalizētas apspiestības” (“*internalized oppression*”) - tādas apspiestības, kas kļuvusi indivīdam pašsaprotama un tāpēc neredzama - rezultāts. Neskatoties uz atsevišķiem radikāliem spārnēm, sociālistiskais feminisms savā būtībā analizēja, kādi ekonomiski zaudējumi sievietēm rodas reprodukcijas rezultātā - piemēram, “sods par bērnu dzemdēšanu” (“*motherhood penalty*”), kas ir apzīmējums diskriminējošajiem un sievietes karjeru ierobežojošajiem uzskatiem un praksēm, kas attiecas uz sievietēm ar bērniem⁵⁸. Aktuāla tēma šajā feminisma paveidā bija tā dēvētais “nepamaksātais” darbs – mājas darbi, bērnu aprūpe; sociālistiskais feminisms izcēla to, kā patriarhālais skatījums uz ģimeni sociālajā politikā neuzlūkoja sieviešu neapmaksāto darbu kā vērtību.⁵⁹

Radikālais feminisms. “Personiskais ir politisks!” saucās radikālās feministes Kerolas Hānišas (*Carol Hanisch*) klasiskais darbs, kas skaidroja personiskā un politiskā

---

⁵⁶ Boddy, J., Gray, M. (2010). Making Sense of the Waves: Wipeout or Still Riding High? *Affilia*, 25(4). 6.lpp.

⁵⁷ Marxists (bez gada) *August Bebel 1879/1910, Woman and Socialism. Junilee 50th Edition*. Izgūts no <https://www.marxists.org/>

⁵⁸ Correl, J.S., Bernard, S., Paik, I. (2007) Getting a Job: Is There a Motherhood Penalty? *American Journal of Sociology*, Vol. 112., No.5. The University of Chicago Press. 1297.lpp

⁵⁹ Boddy, J., Gray, M. (2010). Making Sense of the Waves: Wipeout or Still Riding High? *Affilia*, 25(4). 8.-9.lpp.

robežas, kas bija ļoti aktuālas radikālā feminisma ietvaros⁶⁰. Ne publiskā, ne privātā dzīve nav personiski aspekti – tādēļ radikālais feminisms aktīvi iestājās pret pornogrāfiju, uzskatot to par vienu no seksuālās vardarbības formām. Anti-pornogrāfijas uzstādījums, kas ir raksturīgs radikālajam feminismam, balstījās uzskatā, ka vīrieši ir agresori un sievietes – pasīvi upuri; vīrieši tika uzlūkoti kā sievietes subordinējoši – neskatoties uz to, vai viņi bija vardarbīgi vai nē. Rietumu filozofijas duālais iedalījums “sieviete/vīrietis” tika kritizēts kā galvenais nevienlīdzīgu attiecību cēlonis – ņemot vērā, ka dominējošā šajā binārajā modelī bija vīrieša loma, radikālais feminisms pauda nepieciešamību par atsevišķu struktūru un pakalpojumu konkrēti sievietēm radīšanu – piemēram, vardarbības ģimenē vai seksuālās vardarbības gadījumos. “Personiskais ir politisks” bija viens no galvenajiem saukļiem ar kuru palīdzību tika kritizēti arī tādi tradicionālie uzskati kā “sievietei jāuzņemas galvenā atbildība bērnu audzināšanā” vai “sievietes ir dabiski tendētas veikt zemi apmaksātu un zema statusa aprūpes darbu”. Jāņem vērā, ka radikālā feminisma kritiskais skatījums uz vīriešiem citās grupās tika uztverts kā orientēts esam *pret* vīriešiem. Tādēļ radikālais feminisms saskārās ar plašu kritiku par abu dzimumu separātisma veicināšanu un visu vīriešu raksturošanas vienā, viņus asi kritizējošā, veidā. Virkne feminisma paveidu ir pārliecināti, ka vīriešu iesaiste ir obligāta līdztiesības nodrošināšanā un vardarbības pret sievietēm mazināšanā, tādēļ kritizē šo radikālā feminisma naratīva daļu.⁶¹

Kultūras – atšķirību – feminisms, atšķirībā no sociālistiskā feminisma, kas pētīja tādus aspektus kā šķiras un resursu pārdali, interesējās par “atzīšanu” (“*recognition*”) kā galveno līdzekli pret netaisnību. Kultūras – atšķirību – feminisma mērķis bija destabilizēt bināro sievišķā/vīrišķā modeli, ņemot vērā tā patriarhālo tendenci sievietes uzlūkot kā ko zemāku (par ko plaši rakstīja Simona de Bovuāra, savā monumentālajā darbā “*The Second Sex*”, kas kļuva par feminisma klasiku⁶²). Citi autori, savukārt, aktīvi postulēja nepieciešamību drastiski pārveidot sievietes tēlu kultūrā. Kultūras – atšķirību - feminisms tiek iedalīts “spēcīgajā” un “vājajā”, kur “vājo” raksturo sievietes raksturojošo iezīmju un vērtību uzskatīšana par labu vai pat ētiski pārāku, kā vīriešu iezīmes un vērtības. Atsevišķi autori ir tikuši kritizēti par vispārinātām publikācijām par sieviešu prasmēm un talantiem, kuros tiek uzturēta stereotipiska asociācija starp sievieti un aprūpes darbiem. Piemēram, Sūzenas Falūdi darbā “Atpakaļtrieciens” (“*Backlash*”), bija redzama reakcija feminisma abu dzimumu “vienādošanu”, radot jaunus jēdzienus, tādus kā “sieviešu ceļi”, “sieviešu īpašā daba”, ko

⁶⁰ Carol Hanisch (bez gada) *The Personal Is Political. The Women's Liberation Movement classic with a new explanatory introduction*. Izgūts no <http://www.carolhanisch.org/>

⁶¹ Boddy, J., Gray, M. (2010). Making Sense of the Waves: Wipeout or Still Riding High? *Affilia*, 25(4). 7.-8.lpp.

⁶² De Beauvoir, S. (1989) *The Second Sex*. New York: Vintage Books. ISBN 0-679-72451-6. Izgūts no <http://www.berkeley.edu/>.

vienādu tiesību un iespēju feminisms uzskatīja par nepieņemamu. Kaut arī Falūdi pamatideja bija piedāvāt atšķirību pieņemšanu kā veidu, kā pilnvērtīgi un vispusīgi veicināt sabiedrības attīstību, taču realitātē, “atšķirību starp dzimumiem atzīšana deva anti-feminismam papildus ieročus kurus lietot pret sievietēm”.⁶³ Šis viedoklis ir interesants, jo paredz, ka feminisms tiek automātiski saistīts ar sievietēm un sieviešu stāvokļa uzlabošanu, savukārt feminisma kritika vai antifeminisms tiek pielīdzināts sieviešu noniecināšanai vai cīņai *pret* sievietēm. Konflikts un atšķirīgi viedokļi ir progresa veicinātājs; meklējot efektīvāko sociālās politikas instrumentu kādas situācijas uzlabošanai notiek daudz konfliktu, taču rezultāts visbiežāk ir vērtīgāks. Rodas interesants jautājums – kā ir iespējams kritizēt feminizmu, mēģinot uzlabot tā centienus un efektivitāti, reizē netiekot pasludinātam par personu, kas ir vērsta pret sievietēm vai pret līdztiesību?

Kopumā, kultūras – atšķirību - feminisms radīja negaidītu ietekmi – sievietes uzsāka, kā rakstīja Glorija Steinema, “revolūciju no iekšienes”, uzsākot iedziļināšanos literatūra par sevis pilnveidošanu, tostarp populāras kļuva arī grāmatas par ezotēriku un pašpalīdzību. Tiek uzskatīts, ka kultūras – atšķirību - feminisms nopietni iedragāja radikālā otrā viļņa feminisma politisko ētosu.⁶⁴

Sociālās labklājības feminisms analizēja “populārā feminisma” ignorētās grupas – citu rasu, ienākuma līmeņa sievietes, īpaši tās, kas izmantoja sociālos pabalstus. Tādējādi sociālās labklājības feminisms norādīja uz to, ka sociālā un ekonomiskā nevienlīdzība ierobežo sieviešu izvēles iespējas, un ir nepieciešams veikt reformas sociālajā sistēmā – valstij, citu starpā, sievietēm ir jāsniedz resursi un aizsardzība no diskriminācijas.⁶⁵ Ekonomiskās krīzes laikā tādi pētnieki kā Mimi Abramovica (*Mimi Abramovitz*) norādīja uz, piemēram, ASV pārņemšanu ar vīriešu glābšanu no parādiem, reizē ignorējot sieviešu vajadzības, kas aprūpē ģimenes ar saviemniecīgajiem ienākumiem.⁶⁶

Lesbiešu feminisms – līdzīgi kā sociālās labklājības un melnais feminisms, kritizēja populārā feminisma tendenci kā centrālo tēlu uzlūkot baltās rases, vidusšķiras, heteroseksuālo sievieti. Lesbiešu feminisms koncentrējas uz heteroseksualitātes dominējošo raksturu feminisma diskursā. Agrīnā otrā viļņa feminisms distancējās no lesbiešu feminisma, uzskatot, ka lesbiešu feminisms izmanto feminisma kustību savas seksuālās politikas popularizēšanai.⁶⁷

Melnais feminisms – bella hiksa (*bell hooks*), viena no pazīstamākajām melnā

⁶³ Boddy, J., Gray, M. (2010). Making Sense of the Waves: Wipeout or Still Riding High? *Affilia*, 25(4). 9.-10.lpp.

⁶⁴ Boddy, J., Gray, M. (2010). Making Sense of the Waves: Wipeout or Still Riding High? *Affilia*, 25(4). 11.lpp.

⁶⁵ Turpat. 12.lpp.

⁶⁶ Abramovitz, M. (2009). *Women's Economic Equality: The Next Frontier in Women's Rights*. [Videofails]. Izgūts no <https://www.youtube.com/watch?v=meM7wpsSSXs>.

⁶⁷ Boddy, J., Gray, M. (2010). Making Sense of the Waves: Wipeout or Still Riding High? *Affilia*, 25(4). 12.-13.lpp.

feminisma autorēm, uzskatīja, ka feminisms vien minimāli skatīja sieviešu pieredzes dažādību, norādot, ka populārā feminisma tendence “runāt melnādaino sieviešu vietā” turpina rasismu un mazina balto sieviešu atbildību pār melno sieviešu dzīvēm. Norobežojoties no populārā feminisma, melnā feminisma aktīvisti sevi sauca par “*womenist*” (“sieviešistiem”).⁶⁸

Postmodernais – akadēmiskais – feminisms akcentē to, kā problēmas tiek konstruētas caur valodu un šo valodas radīto konstruktū analīze var dot balsi alternatīvām realitātes interpretācijām. Atšķirībā no iepriekšējiem feminisma veidiem, kas analizē sieviešu apspiešanu, postmodernais feminisms veido vispārīgu izpratni par cilvēku pieredzi. Tas skata, kā identitāte tiek konstruēta ikdienas ar dzimti (*gender*) saistītā pieredzē, pretrunā uzskatam, ka identitāti veido bioloģija vai daba, un uzskata, ka dzimte ir mainīga, sociāli konstruēta, nestabila. Postmodernais feminisms ir daudz ietekmējies no Mišela Fuko (*Michel Foucault*) skatījuma par to, kā sabiedrība veido pakļāvīgus subjektus un analizē uzraudzības un disciplīnas attiecības. Postmodernā feminisma attīstība ir ietekmējusies tostarp arī no Fuko skatījuma uz varas, ķermeņa un seksualitātes attiecībām, kā arī mikrolīmeņa varas attiecību analīzes.⁶⁹ Postmodernais – akadēmiskais - feminisms kritiski vērtē Rietumu universālismu feminisma diskursa veidošanā, dodot priekšroku dažādībai un plurālismam.⁷⁰

Postkoloniālais – Trešās pasaules – feminisms izceļ to, kā rietumu feminisma paveidi veido homogēnu un univerālistisku diskursu, kas neiedziļinās patiesās “trešās pasaules” valstu sieviešu dzīvēs, tostarp nabadzīgās un marginalizētās grupās. Postkoloniālais – Trešās pasaules - feminisms norāda uz rietumu feminisma mēģinājumiem radīt kolektīvu “mēs – sievietes” redzespunktu, taču tas nav visaptverošs. Postkoloniālais – Trešās pasaules - feminisms ir ietekmējies no postmodernisma, īpaši tam raksturīgajām Fuko idejām par varas un naratīva decentralizāciju. Postkoloniālais – Trešās pasaules - feminisms atšķiras ar to, ka šajā kontekstā uzsvāru liek uz varas, ietekmes un pieredzes jautājumu, nevis valsts, likuma vai patriarhijas, kā tas ir raksturīgi postmodernajam feminismam. Postkoloniālais – Trešās pasaules - feminisms ir vairāk raksturīgs aktīvisms, nevis teorija.⁷¹

Trešais feminisma vilnis

Frāzes “trešā viļņa feminisms” radītāja 1992.gadā ir Rebeka Volkere (*Rebecca Walker*), feministes Elisas Volkeres (*Alice Walker*) meita, kas uzskatīja, ka būt par māti ir viena no kalpības formām. R.Volkere skaidroja, ka trešā viļņa feminisms ir radies konkurējošu

⁶⁸Boddy, J., Gray, M. (2010). Making Sense of the Waves: Wipeout or Still Riding High? *Affilia*, 25(4). 12.-13.lpp.

⁶⁹ Internet Encyclopedia of Philosophy (bez gada) *Šķirklis „Michel Foucault: Feminism”*. Izgūts no <http://www.iep.utm.edu/>.

⁷⁰ Boddy, J., Gray, M. (2010). Making Sense of the Waves: Wipeout or Still Riding High? *Affilia*, 25(4). 14.-15.lpp.

⁷¹ Turpat. 16.-17.lpp.

feminisma struktūru vidū un tam ir maz kopīga ar otro feminisma vilni.⁷² Trešā viļņa feminisms pieņem pretrunības, plurālismu un pārmainību, jo pauž pārliecību, ka nepastāv viens apspiešanas veids, kas ir patiens un ko piedzīvo visas sievietes, visās situācijās, visu laiku. E.Munro trešo feminisma vilni saistīja ar “*queer*” teoriju, kas norāda uz dzimtes un seksualitātes fluiditāti un to, ka “vīrietis” un “sieviete” kā binārs modelis nav visaptverošs.⁷³ Trešā viļņa feminisms ir populāro mediju un akadēmiski kulturālo studiju programmu bērns. Bodija un Greja uzskata, ka tam ir divas formas – postfeminisms un integratīvais feminisms, turklāt abi ir neoliberāli pēc dabas.⁷⁴

Galvenais trešā viļņa fokuss ir uz patērētāju kultūru un neoliberālu sociālo politiku, kuras centrā ir tādi aspekti kā personas atbildība, aktīva pilsoniskā iesaiste, brīvība un izvēle. Munro uzskata, ka individuālās brīvības aspekts mazina feminisma efektivitāti, jo mazina strukturālo netaisnību izcelšanu; trešais vilnis nomaina emancipācijas politiku pret sieviešu individuālismu. Personiskais vairs nav politisks; tādējādi, trešais vilnis novēršas no tādu konceptu kā klase, rase, etniskā piederība iekļaušanu analīzē, liekot uzsvaru uz individualitāti. Trešais vilnis, līdzīgi kā liberālais feminisms, ir upuris tam, ka neskata privilēģiju ietekmi uz situāciju.⁷⁵

1.2.tabula

Trešais feminisma vilnis

Periods	Integratīvais feminisms	Kulturālais (post) feminisms
Galvenais projekts vai arguments	Liberālais feminisms ir nonācis jaunā stadijā	Liberālais feminisms ir pabeigts projekts, popularizēts un vairs nevajadzīgs
Galvenais problēmjaudājums un vienojošais sauklis	Vīzija par jaunu feminismu, kurā privātā sfēra ir feminizēta un sociāli atbildīga, kur peļņa un rūpes ir rokrokā	Feminisma trūkumu meklēšana, jeb uzskats par f.kā neaktuālu, sievišķības kā varas veida atjaunošana
Kampanju platforma	Cilvēce ir jaunā ērā, kur sievietes un vīrieši ir vienlīdzīgi	Vispārīna feminismu, apraksta to veidā, kas norāda uz feminismu kā pagājušu vēstures periodu
Piedāvātais risinājums	Kombinē sievišķīgu aprūpi ar vīrišķīgu ekonomiku	Sieviešu un meiteņu spēks VAI ģimenes un darba dzīves savienošanas iespējas, labākas kvalitātes dzīve vīriešiem un sievietēm
Galvenās programmas	Pašpalīdzības un labklājības kustība, sociālā atbildība, zaļā politika, jaunais konsumerisms (“ <i>consumerism</i> ”) vai personiskā attīstība un vides ilgtspēja	Postfeminisma populārā kultūra, kurā sievietes jūtas komfortabli par savu sievišķību un seksualitāti

⁷² Encyclopaedia Britannica (2016) Šķirklis „*The third wave of feminism*”. Izgūts no <http://www.britannica.com/topic/feminism/The-third-wave-of-feminism>

⁷³ Munro, E. (bez gada) *Feminism: A Fourth Wave?* Political Studies Association. Izgūts no <http://www.psa.ac.uk/>.

⁷⁴Boddy, J., Gray, M. (2010). Making Sense of the Waves: Wipeout or Still Riding High? *Affilia*, 25(4). 20.lpp.

⁷⁵Turpat. 21.-22.lpp.

Liberālais integratīvais feminisms koncentrē savu pētniecību uz to, kādā veidā identitātes politikas eskalācija – vai atzīšanas politika – riskē padarīt feminisma teoriju par augsti individualizētu, introvertu un fragmentētu politisku nostāju. Tas skaidro, ka feminisms ir nokļuvis jaunā ērā, kurā sievietes un vīrieši ir līdztiesīgi, un mekle veidus, kā feminismu pārveidot, kombinējot sievišķīgās aprūpes un vīrišķīgās ekonomikas aspektus. Piemēram, veidojot un popularizējot feminizētu privāto sfēru, kurai raksturīga ilgtspēja.⁷⁶

Postfeminisms. “Postfeminisms parādījās bez brīdinājuma. Tas šķietami radās no nekurienes. Vienu brīdi pastāvēja virkne feminismu, kurus varēja atšķirt pēc dažādības politiskajos uzskatos un asi kontrastējošām stratēģijām. [...] Izmaiņas notika gluži vai mistiski” tā par postfeminisma attīstību trešā feminisma viļņa ietvaros rakstīja pētnieki. Raksti par feminisma identitātes krīzi, feminisma beigām un feminisma popularitātes samazināšanos kļuva par populāru naratīvu trešā viļņa ietvaros.⁷⁷ Bodija un Greja norāda, ka postfeminisms pieņem feminisma sasniegumus par “pašsaprotamiem” un reizē mēģina sevi distancēt no nesievišķīgo sieviešu un anti-vīriešu sentimenta tēla, kas tam ir visnotaļ raksturīgs. Postfeminismam ir antifeminisma iezīmes, kas izpaužas tā reakcijā uz otro feminisma vilni; feminisma kā kaut kā novecojuša uzlūkošanā. Postfeminismam ir raksturīgs uzskats, ka otrā viļņa feminisms bija aizgājis “par tālu”. Bodija un Greja uzskata, ka postfeminisms tādējādi mazina feminisma spēku. Bodija un Greja skaidro, ka postfeminisms liberalizē izvēles un dažādības elementus seksuālajās, ģimenes un mājsaimniecību attiecībās, izceļot savu seksualitāti un “aplami jaucot seksuālo brīvību ar seksuālo varu” un “izsmejot heteroseksuālo maskulinitāti”.⁷⁸

Ceturtais vilnis

Daudzi autori ir pauduši viedokli, ka tehnoloģiju attīstība ir radījusi jaunu – ceturto feminisma vilni. Munro norāda uz to, ka internets ir radījis jaunu kultūru, kurā seksisms vai sieviešnīšana var būt ātri izcelta un izaicināta, tādējādi radot tūlītēju atpakaļreakciju. Mikropolitikas analīze, seksisma un sieviešnīšanas pētniecība ikdienas diskursā – reklāmās, filmās, televīzijā, literatūrā un medijos – joprojām ir aktualitāte, taču tā ir pieņēmusi citu formu. Munro skaidro, ka ceturta viļņa feminisma eksistenci noliedz tie, kas uzskata, ka

---

⁷⁶ Boddy, J., Gray, M. (2010). Making Sense of the Waves: Wipeout or Still Riding High? *Affilia*, 25(4). 20.-23.lpp.

⁷⁷ Hall, E.J. (2003) *Gender & Society* December 2003 vol. 17 no.6. doi: 10.1177/0891243203257639 878. - 879.lpp.

⁷⁸ Boddy, J., Gray, M. (2010). Making Sense of the Waves: Wipeout or Still Riding High? *Affilia*, 25(4). 21.-22.lpp.

interneta lietošana vien nevar radīt jaunu ēru vai apvērsumu feminismā.⁷⁹

Taču Munro norāda, ka interneta radītā globālā kopiena, kurā feminisms gūst iespēju veicināt diskusiju un aktīvismu, ir nenoliedzami nozīmīgs pagrieziens. Tieši sievietes vecumā starp 18 un 29 gadiem ir sociālo tīklu aktīvākie lietotāji un tas ir īpaši nozīmīgi tādos reģionos, kur sievietes joprojām cieš no sociālām netaisnībām, piemēram, Turcijā. Sociālo tīklu izplatība ir radījusi arī ietekmi uz atbalsta gūšanas iespējām – gan aktīvismam, gan finansiālam atbalstam. Piemēram, sabiedriskās finansēšanas vietne “*Kickstarter*” kļuva par platformu līdzekļu vākšanai Anitas Sarkīzianai (Anita Sarkeesian), pazīstamas ASV feministes, „*YouTube*” video sērijas “*Tropes vs. Women in Video Games*” radīšanai par sieviešu attēlošanu videospēlēs, savācot vairāk kā 150 tūkstošus ASV dolāru.⁸⁰ Dažādas interneta vietnes ir veikušas nozīmīgu soli uz dzimumu balstītas vardarbības novēršanu vai normalizēšanu, piemēram, „*Facebook*”, liedzot lietotājiem publicēt vardarbībai pakļautu sieviešu attēlus. Virkne kampaņu, piemēram “*The Everyday Sexism Project*” (vietne, kurā sievietes dalās ar ikdienā piedzīvotu seksismu⁸¹) un “*No More Page 3*” (akcija pret kāda Britu laikraksta tradīciju tā 3.lapā ievietot puskailas sievietes attēlu) ir bijušas efektīvas tieši plašās interneta lietotāju iesaistes iespēju dēļ.⁸²

Ceturtais feminisma vilnis ir raksturojams ar mēģinājumu apvienot labāko no divām pasaulēm – otrā un trešā feminisma viļņa, piemēram, trešā feminisma viļņa raksturojošo mikropolitikas analīzi ar politisko, sociālo un ekonomisko struktūru analīzi, kas bija raksturīga otrajam feminisma vilnim. Savā īpašajā veidā, bet personiskais atkal ir kļuvis politisks.⁸³

Ceturtajam vilnim ir raksturīgi vairāki koncepti, no kuriem daļa ir iepriekšējo viļņu konceptu mūsdienu atveidojums – intersekcionalitāte un identitāte; kultūras pornifikācija; „jostas savilkšana” un nabadzības feminizācija.

Intersekcionalitātes koncepts ir saistīts ar trešā viļņa “citādā atzīšanas” ideju. Maklarana (*Maclaran*) norāda, ka trešais vilnis ļoti aktīvi iekļāva dažādības jautājumu – rasi, šķiru, etnisko piederību, dzimumu un seksualitāti – tādējādi izvairoties no feminisma saistīšanas ar vidusšķiras balto, heteroseksuālo sieviešu grupu. Tas savā ziņā iet pretrunā ar citu autoru skatījumu par trešo feminisma vilni. Lai vai kā, frāze “pārskati savas privilēģijas”

---

⁷⁹ Munro, E. (bez gada) *Feminism: A Fourth Wave?* Political Studies Association. Izgūts no <http://www.psa.ac.uk/>.

⁸⁰ Kickstarter (bez gada) *Tropes vs. Women in Video Games by Anita Sarkeesian*. Izgūts no <https://www.kickstarter.com/projects/566429325/tropes-vs-women-in-video-games>

⁸¹ Everyday Sexism Project (bez gada) *Everyday Sexism Project catalogue*. Izgūts no <http://everydaysexism.com/>

⁸² Munro, E. (bez gada) *Feminism: A Fourth Wave?* Political Studies Association. Izgūts no <http://www.psa.ac.uk/>

⁸³ Maclaran, P. (2015) Feminism's fourth wave: a research agenda for marketing and consumer research. *Journal of Marketing Management*, 31:15-16, 1732-1738. 1734.lpp.

(“*check your privilege*”) ir saistīta ar šo pašanalīzes procesu un izpratnes veidošanu par dažādu feminisma formu eksistenci.⁸⁴ Dažādības veicināšanas un aizsardzības politika ir gājusi rokā arī ar neformālas sociālās kustības izveidi - “*Social Justice Warriors*” (“Sociālā taisnīguma cīnītāji”), jeb “SJW”, kas pēc Oksfordas vārdnīcas skaidrojuma ir “Personas, kas pauž vai popularizē sociāli progresīvus viedokļus”⁸⁵. Politikorektums ir stūrakmens “SJW” darbībā, taču savā aktīvismā šī neformālā un neorganizētā kustība ir saskārusies ar plašu kritiku. „SJW” kā aktīvisma kustība ir norūpējusies ar virkni dažādu jautājumu, kas sabiedrībā tiek uztverti ar smīnu. Citu starpā, “SJW” aicina uzsākt cīņu ar vīriešiem, kas sēž plaši izpletuši kājas sabiedriskajā transportā (ir speciāls šim noziegumam veltīts blogs, kurā tiek publicētas fotogrāfijas ar vīriešiem, kas to dara⁸⁶), ar aptaukojušos personu kaunināšanu (“*fat shaming*”), specializētu priekšvārdu izmantošanu personām, atkarībā no viņu dzimuma identitātes.⁸⁷ “SJW” ar savām progresīvajām idejām nav guvuši plašu atbalstu, drīzāk saskaroties ar izsmieklu un kritiku.⁸⁸

Ceturtā viļņa feminisms negatīvā gaismā izceļ seksa normalizēšanu tā lietošanā populārajā kultūrā, īpaši modes un mūzikas industrijas, kā arī sociālajos medijos. Lielā mērā to pamato visiem zināmais fakts, ka “*sex sells*”; taču tam ir negatīva ietekme uz jauniešiem, īpaši meitenēm, kurām ir liels spiediens veidot un uzturēt “erotisko kapitālu”. ASV pornoindustrija ir 14 miljardus dolāru vērtā, un, pēc autores Lorijas Penijas (*Lorry Penny*) domām, jauni vīrieši un sievietes pieaug ar greizu priekšstatu par seksu kā mehānisku darbību, kas bieži vien ir pasniegta sievietēm naidīgā ceļā. No otras puses, mārketinga speciālisti šo kultūru popularizē, piemēram, radot jaunus tirgus – normalizējot dejošanu ap stieni un burlesku, to pasniedzot kā sievieti spēcinošu izvēli. Līdzīgi, arī prostitūcija tiek padarīta pievilcīga tādos šovos, kā “*The Secret Diary of a Call Girl*”, kas stāsta par elitāras prostitūtas ikdienas dzīvi⁸⁹. Maklarana uzskata, ka tas dzēš feminisma veikto darbu, jo *Playboy* zaķītis ir parādījies jau uz bērnu mantām un gultasveļas; bērnu lelles ir seksualizētas, piemēram, nosauktas vārdā “Lolita”.⁹⁰

Maklarana raksta, ka sieviešu nabadzības feminizācija ir akūta problēma. Piektdaļa

---

⁸⁴ Maclaran, P. (2015) Feminism's fourth wave: a research agenda for marketing and consumer research. *Journal of Marketing Management*, 31:15-16, 1732-1738. 1732-1738.lpp.

⁸⁵ Oxford English Dictionary Online (3rd.ed.) *Šķirklis „Social justice warrior”*. Oxford University Press. 2000. Izgūts no <http://www.oxforddictionaries.com/>

⁸⁶ Tumblr (bez gada) *Men taking up too much space on the train*. Izgūts no <http://mentakingup2muchspaceonthetrain.tumblr.com/>

⁸⁷ Observer (2016) *The Totalitarian Doctrine of „Social Justice Warriors”*. Izgūts no <http://www.observer.com/>.

⁸⁸ Breitbart (2015) *Social Justice Warriors are addicted to hate. So when will it kill?* Izgūts no <http://www.breitbart.com/>.

⁸⁹ The Guardian (2007). *Wrong call*. Izgūts no <http://www.theguardian.com/>.

⁹⁰ Maclaran, P. (2015) *Feminism's fourth wave: a research agenda for marketing and consumer research*. 1735. – 1736.lpp.

pasaulē iedzīvotāju ienākumi nepārsniedz 30 ASV dolārus mēnesī un 70% no tiem ir sievietes; no 780 miljoniem cilvēku, kas ir analfabēti, divas trešdaļas ir sievietes; turklāt, sievietēm pieder vien 1% visas zemes un īpašumu pasaulē. Eiropas kontekstā, tā dēvētās “jostas savilkšanas” politikas rezultāts krīzes periodā ir radījis situāciju, kas visvairāk ietekmē sievietes un veicina dzimumu nelīdzsvarotību.⁹¹

1.2. Kritika par mūsdienu feminismu

Viens no pazīstamākajiem literatūras avotiem 20./21.gadsimta feminisma kritikā ir Hofas-Somersas grāmata “*Who Stole Feminism? How Women Have Betrayed Women*”. 1992.gadā izdotajā grāmatā Hofa-Somersa, kas sevi uzskata par “līdztiesības feministi” (“*equity feminist*”) atklāj savu pieredzi ar “*sex-gender*” (“dzimuma/dzimtes”) feminisma uzskatu pautājiem un akadēmiķiem. Savā grāmatā viņa apraksta savu pieredzi ar feministu tendenci izmantot apšaubāmus datus un informācijas avotus šokējošu virsrakstu izvirzīšanai, feministu nespēju rast kopīgu valodu savās grupās, novēršanos no patiesas līdztiesības radīšanas mērķa, jo tiek klaji ignorētas vīriešu problēmas. Viņa norāda, ka atkāpšanās no feminisma pamatvērtības – līdztiesības nodrošināšanas – un iedziļinoties dažādībā, intersekcionalitātē un individuālismā, feminisms ir nevis apvienojis iepriekš “neaicinātās grupas”, bet gan tieši otrādi – šīs grupas iekšienē sāk dalīties vēl vairāk un pat atsakās sadarboties savā starpā (piemēram, lesbiešu grupa sāka iekšēji dalīties tajās lesbietēs, kuru partneri bija ar citu ādas krāsu, un abas grupas drīz savā starpā sāka konfliktēt). Hofa-Somersa skaidro, ka feminisms nav spējis iekļaut vīriešus līdztiesības nodrošināšanā dēļ tā separātiskajām izpausmēm un vīriešu problēmu ignorēšanas. Hofas Somersas grāmata radīja vētru feminisma akadēmiķu un atbalstītāju vidū un laika gaitā aizvien vairāk cilvēku aprakstīja savas šaubas par feminisma attīstības virzienu.⁹² Patlaban Hofa-Somersa ir izveidojusi internetā skatāmu, populāru video sēriju “*The Factual Feminist*”, kurā skaidro, viņasprāt, feminisma mītus un realitāti, kur populārākie video ir par to, vai videospēļu kultūra ir seksistiska un to, ka “izvarošanas kultūra” neeksistē.⁹³ Paralēli, Hofa-Somersa aktīvi publicē rakstus par kritiku par feminismu “*TIME*”, “*Salon*”, “*The Telegraph*” un citur, aktīvi skaidrojot feminisma mītus, citu starpā – par dzimumu atšķirībām samaksā esamību.^{94 95 96}

⁹¹ Maclaran, P. (2015) Feminism's fourth wave: a research agenda for marketing and consumer research. *Journal of Marketing Management*, 31:15-16, 1732-1738. 1735. – 1736.lpp.

⁹² Hoff Sommers, C. (1994) *Who Stole Feminism? How Women Have Betrayed Women*. New York: Simon&Schuster. ISBN 0-671-79424-8.

⁹³ American Enterprise Institute (bez gada) *Factual Feminist by Christina Hoff Sommers*. [Videofails]. Izgūts no <https://www.youtube.com/playlist?list=PLytTJqkSQqtr7BqC1Jf4nv3g2yDfu7Xmd/>.

⁹⁴ TIME (2014). *5 Feminist Myths That Will Not Die*. Izgūts no <http://www.time.com/>.

⁹⁵ The Telegraph (2015). *Meet the feminist who is sticking up for men*. Izgūts no <http://www.telegraph.co.uk/>.

Patlaban Hofas-Somersas grāmatai līdzīga publicistika nav retums. Dženeta Albrehtsena darbā *“The Corruption of Feminism”* pauž pārliecību, ka mūsdienu feminisms ir toksisks. Līdzīgi kā Somersa, Albrehtsena norāda uz feminisma pāreju no sieviešu iespējošanas uz sieviešu viktimizāciju, norādot uz to, ka sievietes vairs netiek iedvesmotas darīt lielas lietas, bet gan notiek “matu skaldīšana”, mikroagresiju analīze. Albrehtsena norāda, ka mūsdienu feministi “pārtiek no sūkstīšanās, sevis nostādīšanas upura lomā, jebkuru kritizētāju pasludināšanu par sieviešnīdējiem, diskusijām par dzimti, Rietumu pasaules apsēstību ar dzimumu atšķirībām samaksā, kvotām un stikla griestiem”. Kā piemēru viņa norāda domu apmaiņu par ASV dziedātājas Teilores Sviftas izteikumu “Es nezināju, ka tieku atturēta [no iespējām], līdz kļuvu par sievieti”, uz ko *The Federalist* žurnāliste Hītere Vilheima (*Heather Wilhelm*) retoriski vaicāja: “Atturēta no kā? No kļūšanas par 250 miljonu dolāru vērtas karjeras radītāju?”⁹⁷

Albrehtsena norāda uz to, ka arī akadēmiskajā vidē notiek lielas pārmaiņas un, mēģinājumi nodrošināt līdztiesību un pilnīgu sabiedrības dažādo pārstāvju ieļaušanu, šie mēģinājumi, viņasprāt, kļūst attīstīti komiskā līmenī. Albrehtsena raksta, “Ja es referētu universitātes studentiem, man nāktos lūgt, lai neviens neaplaudē, jo tas var atsevišķām personām izraisīt trauksmes sindromu, tādēļ es lūgtu, lai zāle rāda “džeza rociņas” (*“jazz hands”* - dejas elements, ko izpilda, kustinot plaukstus ar plaši izplestiem pirkstiem, autore piebilde”, tādējādi skaidrojot jauno dažādības politikas attīstības virzienu, kas tiek attīstīts universitātēs ASV.⁹⁸ Negatīva pieredze ar mūsdienu dažādības politikas attīstības rezultātiem ASV universitātēs ir arī Hofai Somersai, uzstājoties universitātē – viņas lekcija par feminisma mītiem tika pārtraukta ar skaļu kliegšanu un protestiem. Paralēli, rūpēs par studentu garīgo veselību, reizē studentu pārvalde bija radīja speciālu “drošo telpu” (*“safe space”*) tiem, kas potenciāli jutās ievainoti un guva traumatisku pieredzi Hofas-Somersas lekcijas satura dēļ. Drošajā telpā, papildus feminisma literatūrai un saldumiem, atradās arī terapijas suns.⁹⁹

Rakstā Albrehtsena norāda, ka feministu aktivitāte notiek vienīgi tad, kad tas viņiem/viņām ir izdevīgi.¹⁰⁰ Albrehtsena pauž uzskatu, ka, lai iekļūtu “feministu grupā”, ir jāatbilst konkrētam tēlam – personai ir jāatbalsta aborts, dzimumu kvotas politikā un privātajā sfērā, cīņa pret stikla griestiem, un pašai personai ir aktīvi jāiegulda savs laiks, meklējot “paša

---

⁹⁶ Salon (2014) *7 women are working tirelessly to attack equal rights for women*. Izgūts no <http://www.salon.com/>

⁹⁷ Albrechtsen, J. (2015). *The Corruption of Feminism. Policy: A journal of Public Policy and Ideas*. Vol 31, Issue 2. ISSN 1032-6634. 3.lpp

⁹⁸ Turpat. 3.lpp.

⁹⁹ *The College Fix* (2015) *Joe Rogan interviews Christina Hoff Sommers*. Izgūts no <http://www.thecollegefix.com/>

¹⁰⁰ Albrechtsen, J. (2015). *The Corruption of Feminism. Policy: A journal of Public Policy and Ideas*. Vol 31, Issue 2. ISSN 1032-6634. 3.- 5.lpp.

pamanītu un piedzīvotu seksismu”. Tādējādi viņa norāda uz mūsdienu feminisma viendimensionalitāti un uzskatu dažādības trūkumu - feminisma iekļaujošā daba nav īsti iekļaujoša citādi domājošajiem. Albrehtsena uzskata, ka “matu skaldīšana” un hiperbolizēta seksisma uztvere ir tipiska mūsdienu feministu aktivitāte, kā piemēru paužot rakstu kādā Londonas laikrakstā, kurā žurnāliste raksta “es nomazgāju rokas ar antibakteriālajām ziepēm, bet nevarēju attīrīt savu prātu no augošā niknuma un bezpalīdzīguma sajūtas”. Albrehtsena apraksta savu reakciju uz lasīto šādi - “acīmredzot, viņa bija lasījusi par sieviešu dzimumorgānu apgraizīšanu vai arī agrīnām laulībām, taču nē, aizvainotā žurnāliste šādi aprakstīja savu pieredzi, lasot grāmatu “50 Greja nokrāsas”¹⁰¹” - grāmatu, kurā tiek aprakstītas sadomazohistiskas attiecības.¹⁰²

Dažādu piemēru lietošanā, Albrehtsena norāda, ka feministi nenodarbojas ar nozīmīgo un sarežģīto jautājumu risināšanu, bet velta laiku “seksisma meklējumiem”, šausminoties par sievietēm, kas nesauc sevi par feministēm, un veidojot *Twitter hashtag* zibakcijas. Albrehtsena uzskata, ka galvenais iemesls, kādēļ feministi nodarbojas ar šīm lietām, ir meklējams tajā, ka ir krietni vienkāršāk cīnīties un šausmināties par dzimumu atšķirībām samaksā, nevis par sieviešu dzimumorgānu apgraizīšanas tradīcijām, bērnu laulībām, slepkavībām uz tradīciju pamata, kas paredzētu nepieciešamību nevis “glaudīt pa spalvai katrai kultūrai, bet, iespējams, arī kritiski tās izvērtēt”.¹⁰³ Albrehtsena norāda uz feministu apsēstību ar dažādu kultūru atzīšanu, nevis, piemēram, nepieciešamu diskusiju par to, kādēļ sievietēm joprojām ir jāvalkā “galvassegas kā viduslaiku apspiešanas veidu”, norādot, ka tas ir dziļi iesakņotas Rietumu pasaules sevis ienīšanas rezultāts.¹⁰⁴

Albrehtsena uzskata, ka feminisma degradēšanās nav sieviešu jautājums, bet gan cilvēktiesību degradēšanās pazīme. Viņa velk paralēles starp runas brīvības un feminisma vājināšanos, paužot pārliecību, ka cilvēku jūtu neaizskaršana ir kļuvusi par galveno mērauklu. “Tas vairs nav par runas brīvību, bet par citu cilvēku neaizvainošanu.”¹⁰⁵ Albrehtsena pauž skatījumu, ka četrdesmit gadus atpakaļ “kreisie” pameta libertariānisma uzskatus par cilvēktiesībām un pieslējās vienlīdzīgu tiesību izpratnei (“*egalitarian rights*”), balstoties uz Ronalda Dvorkina (*Ronald Dworkin*), tiesību filozofa, redzējumu par vienlīdzīgas cieņas un rūpju īstenošanu sabiedrībā. Albrehtsena norāda, ka tas bija sākums pārveidotas cilvēktiesību kustības izveidei, kas dod priekšroku skatījumam uz sevi kā uz upuri, ko lielā mērā veicināja

---

¹⁰¹ E.L.James author (bez gada) *Fifty shades of grey. About*. Izgūts no <http://www.eljamesauthor.com/>.

¹⁰² Albrechtsen, J. (2015). The Corruption of Feminism. *Policy: A journal of Public Policy and Ideas*. Vol 31, Issue 2. ISSN 1032-6634. 3.-6.lpp.

¹⁰³ Turpat. 3.-6.lpp.

¹⁰⁴ Turpat.

¹⁰⁵ Turpat. 3.-6.lpp.

paternālistiski “kreisie”.¹⁰⁶

“Jūtas kļuva par cilvēktiesību mērvienību. Jaunā kustība ignorē Apgaismības laika idejas par to, ko nozīmē būt cilvēkam, pārstājot skatīt personu kā autonomu, izturīgu un racionālu būtni; jaunās kustības ietvaros, cilvēks ir vājš, ievainojams “nervu kunkulis”, kam nepieciešama aizsardzība – tik vājš, ka mums ir nepieciešami “*trigger warnings*”, “džeza rociņas” un likumi, kas liedz izmantot vārdus, kas ir aizskaroši un rupji.”¹⁰⁷

Albrehtsena pauž viedokli, ka universitātes ir telpa, kurā cilvēki var apmainīties ar dažādām idejām, brīvi tās kritizēt, analizēt un attīstīt, tiek ierobežota ar modernās cilvēktiesību kustības antidiskriminācijas politikām, sevis kā upura pasaules skatījumu un anti-Rietumnieciskumu. Šie trīs aspekti ne vien ietekmē feminismu, bet arī liedz iespēju aizstāvēt tādas primāras vērtības, kā runas brīvību, savukārt mēģinājumā atzīt katru kultūru, rada grūtības cīnīties ar tādām lietām kā sieviešu dzimumorgānu apgraizīšanas tradīciju un vardarbību uz tradīciju pamata. Kā vienīgo risinājumu Albrehtsena redz atgriešanos pie Apgaismības skatījuma par brīvību, domu un izpēti, jo feminisma attīstība ir saistīta ar cilvēktiesību attīstību.¹⁰⁸

---

¹⁰⁶ Albrechtsen, J. (2015). The Corruption of Feminism. *Policy: A journal of Public Policy and Ideas*. Vol 31, Issue 2. ISSN 1032-6634. 5.-6.lpp.

¹⁰⁷ Albrechtsen, J. (2015). The Corruption of Feminism. 5.-6.lpp.

¹⁰⁸ Turpat, 3.-6.lpp.

2. MASKULĪNISMS - TĀ SOCIĀLĀS KUSTĪBAS UN TO ATTIECĪBAS AR FEMINISMU

“Maģistra grāds.. maskulinitātē?” neizpratnes pilns un vaicājošs ir 2015.gada 8.augusta *The New York Times* laikraksta virsraksts. Rakstā tiek stāstīts par Stounībrukas universitātes (*Stony Brook University*) jaunradīto maģistra līmeņa programmu vīriešu un maskulinitātes (“*men and masculinities*”) pētniecībā, kuru vada Maikls Kimmels (*Michael Kimmel*), pazīstams maskulinitātes jautājumu pētnieks ASV. Programma tiek veidota uz sieviešu studiju (“*women’s studies*”) bāzes. Aktuāls ir jautājums rakstā par to, kādēļ šī studiju nozare vispār ir nepieciešama – vai tad vēsture pati nav vīriešu un maskulinitātes pētniecība? Kimmels skaidro, ka maskulinitātes un vīriešu analīze dod iespēju pārveidot negatīvos stereotipus un potenciāli risināt tādas problēmjautājumus kā vīriešu augstie pašnāvības rādītāji.¹⁰⁹

1914.gada lekciju sērijā “Maskulīnisma pētniecība” pirmo reizi tika izmantots termins “maskulīnisms”. Pasākumā tas tika lietots androcentrisma un sieviešu tiesību noliegšanas kustības kontekstā.¹¹⁰ Kaut arī, šķietami, termins jau no paša sākuma ir ar konkrētu ievirzi antifeminismā, maskulīnisms mūsdienās ir kļuvis par sarežģīti skaidrojamu konceptu, jo tas ir “apaudzis” ar virkni jaunu nozīmju.

No vienas puses, “*masculinism*” tā daudzskaitļa versijā “*masculinisms*” jeb “maskulinitātes” plaši lieto ar pro-feminismu saistīto vīriešu studiju pētniecībā, tādējādi norādot uz nevis vienu, bet dažādu vīrišķības tipu eksistenci un analizējot tādas jēdzienus, kā maskulinitātes hegemonis (“*hegemonic masculinity*”). Pa vidu visam šim ir vērojams arī vārds “*masculism*”, ko lieto, piemēram, šauras tēvu tiesību aizstāvības grupas. Taču arī tam ir izņēmums, jo “*masculism*” lieto arī kā sinonīmu “*masculinism*”, kā tas tika secināts, analizējot terminoloģiju ievadā.

Papildus grūtības ir saistītas ar maskulīnisma ideoloģisko virzienu. Tradicionāli feminisma radīto vīriešu un vīrišķības pētniecības apakšnozari dēvē par “*men and masculinities*” (“vīrieši un maskulinitātes”) vai “*men’s studies*” (“vīriešu studijas” – pēc “*women’s studies*” principa). Piemēram, viena no pasaulē pazīstamākajām nozares pētniecēm ir Reivina Konela (*Raewyn Connel*), kas savās publikācijās, kuras ir pro-feministiskas, skaidro savu pētniecību esam “vīriešu un maskulinitātes” nozarē.

Savukārt pastāv arī citi autori, tostarp Blēza un Dipuī-Derī, kas sliecas uz to, ka viss

¹⁰⁹ The New York Times (2015) *A Master’s Degree in ... Masculinity?* Izgūts no <http://www.nytimes.com/>.

¹¹⁰ Allan, Judith A. (2009). *The Feminism of Charlotte Perkins Gilman: Sexualities, Histories, Progressivism*. Chicago: University of Chicago Press. pp. 152

maskulīnisms, kā jau minēts iepriekš, ir androcentrīks, pēc būtības leģitimizē vīriešu varas pozīcijas un ir absolūtā “patriarhijas” ideoloģija, kas norāda uz dabiski pārāko vīriešu lomu sabiedrībā un pamato iemeslus, kādēļ sievietes tiek apspiestas.¹¹¹ Sekojoši, maskulīnismam nav saiknes ar feminismu, ja vien tajā, ka to dabas ir šķietami pretējas un ar pretējiem mērķiem. Blēza un Dipuī-Derī ir visnotaļ kritiski savos uzstādījumos un saista maskulīnismu ar antifeminismu.

2.1. Pro-feministiskais maskulīnisms

Tieši feminisms pavēra durvis ar dzimumu saistītu jautājumu analīzei un deva pamatu arī vīriešu un maskulinitātes pētniecībai. Tima Edvardsa (*Tim Edwards*) grāmata ir viens no retajiem avotiem, kurā – kaut arī ierobežotā apjomā – taču ir aprakstīta pro-feministiskās vīriešu un maskulinitātes kā pētniecības nozares attīstība. Ņemot vērā, ka feminismam raksturīgi ir vismaz trīs viļņi, autors Edvardss ir apkopojis maskulinitātes pētniecību arī teorētiskos trijos viļņos, balstoties uz to, ka feminisma diskurss deva teorētisko pamatu maskulinitātes pētniecībai.¹¹²

Pirmais kritisko maskulinitātes studiju vilnis ir saistīts ar dzimumu lomu (“*sex role*”) jēdzienu, kas radās 1970.gados. Dzimumu lomu koncepts deva iespēju analizēt vīriešu vietu tā kontekstā. Liels sniegums šajā laikā bija izpratnes radīšana par to, ka dzimte ir sociāli konstruēta - maskulinitāte tika skatīta tieši šajā sociālā konstrukta skatupunktā. Šajā dzimtes sociālās konstruēšanas garā, pirmais maskulinitātes studiju vilnis sevī ietvēra arī vairākus darbus, kuros vīrieši dokumentēja dažādus veidus, kuros viņu dzimuma lomas pašus vīriešus ierobežoja un pat bija vīriešiem psiholoģiski vai fiziski bīstamas. Edvardss min vairāku autoru grāmatas, kas raksturīgas pirmā viļņa maskulinitātes studijām – Vorenu Farelu (*Warren Farrel*), Endrjū Tolsonu (*Andrew Tolson*), Robertu Brennonu (*Robert Brennon*) un Deboru S.Deividu (*Deborah S.David*), par kuru darbiem un ieguldījumu maskulinitātes pētniecībā rakstīts zemāk.¹¹³

Vorens Farels (*Warren Farrel*) 1974.gada grāmatā “*The Liberated man: Beyond Masculinity: Freeing Men and their Relationships with Women*” aprakstīja savu laulību ar sievu Ursiju, laikā, kad viņš rakstīja doktora disertāciju. Grāmata atklāj Farela pārdomas par vīrišķību, par vīrieša lomu, jo viņš novēroja neparastu fenomenu – sieva nodarbojās ar visām mājas lietām un viņš nejutās par tām atbildīgs. Farels grāmatā aprakstīja to, kādi ir stereotipi par vīriešiem, kādi ir vīriešu ierobežojumi dēļ uzskatiem par “vīrieša lomu”. Grāmatā Farels

¹¹¹ Haywood, C., Mac an Ghail, M. (2003) *Men and masculinities*. Buckingham: Open University Press. ISBN 0-355-20891-6. 10.lpp.

¹¹² Edwards, T. (2006) *Cultures of Masculinity*. New York: Routledge. ISBN 0-203-00522-8. 1.-2.lpp.

¹¹³ Edwards, T. (2006) *Cultures of Masculinity*.1.-2.lpp.

piedāvā savu versiju par to, kā varētu izskatīties “vīriešu atbrīvošanas kustība” (“*men’s liberation movement*”), taču viņa modelis neguva plašu atbalstu. Piemēram, Džons Snodgrass (*Jon Snodgrass*) norādīja uz to, ka Farela piedāvātais ceļš koncentrējas uz baltās, vidusšķiras, laulātajiem pāriem un ir savā veidā elitāristisks pēc dabas. Jāatzīst, ka Snodgrass arī norādīja uz potenciālu iespēju, ka šāda vīriešu atbrīvošanas kustība varētu mazināt feminisma veiktā darba jēgu, jo, kā Snodgrass raksta, “bez hierarhijas un apspiešanas, kas būs atbildīgs par seksismu?”.¹¹⁴

Endrjū Tolsons 1977.gadā izdotajā grāmatā “*The Limits of Masculinity*” vīrieša un nodarbinātības attiecības tika analizētas no šķiru skatupunkta.¹¹⁵ Tolsons pauda viedokli, ka feminisms dod iespēju vīriešiem apstāties un saprast, ka maskulinitāte neveidojas tikai no sarunām par sportu, no ieņemamā amata un ienākumiem. Tolsons pauda pārliecību, ka ir iespējams veidot citādāku, pilnvērtīgāku maskulinitātes veidu. Viņš uzskatīja, ka “Rietumu industrializētajās, kapitālistiskajās sabiedrībās, maskulinitāte tiek definēta ar darbu”.¹¹⁶ Viņš arī pauda viedokli, ka esošās nodarbinātības un maskulinitātes attiecības ir problemātiskas, jo zēni dievina un cenšas līdzināties saviem tēviem, taču viņi atrodas ārpus mājām (nodarbinātības dēļ) lielāko daļu laika, kas ierobežo viņu iespējas pilnvērtīgi socializēties. Tādēļ Tolsons uzskatīja, ka ir nepieciešams veicināt darba un ģimenes dzīves apvienošanu.¹¹⁷

1976.gadā tika izdota grāmata “*The Forty-Nine Percent Majority*”, kuras autori bija Roberts Brennons (*Robert Brannon*) un Debora S. Deivida (*Deborah S. David*). Grāmata, kas ir dažādu eseju apkopojums. Citu grāmatas eseju autoru vidū ir tādi pazīstami feministi kā jau iepriekš minētais Vorens Ferels un Keita Mileta (*Kate Millet*). Grāmata piedāvā folkloristisku amerikāņu maskulinitātes tipu aprakstu, nodalot četras galvenās vīrišķības dimensijas: “*No Sissy Stuff*” (“Nekādas meiteņu padarīšanas”) – novēršanās no sievišķīgu īpašību vai rīcību pārņemšanas, tostarp atvērtības, ievainojamības; “*The Big Wheel*” (“Lielais ritenis”) – veiksmē, statuss; “*The Sturdy Oak*” (“Spēcīgais ozols”) – vīrišķīga skarbuma aura, pārliecinātība par sevi un pašpaļāvība; “*Give ‘Em Hell!*” (“Radi viņiem elli!”) – agresijas, vardarbības un uzdrošināšanās aura.¹¹⁸ Tieši šos četrus vīrišķības parametrus savos darbos bieži izmanto viens no zināmākajiem vīriešu studiju pētniekiem, Maikls Kimmels (*Michael*

---

¹¹⁴ Snodgrass, J. (1975) *The liberated man: beyond masculinity: freeing men and their relationships with women*. Review. Izgūts no <http://www.academia.edu/>.

¹¹⁵ Connel, R. (2005) *Masculinities. Second Edition*. Berkeley and Los Angeles: University of California Press. ISBN 978-0-520-24698-0. 36.lpp.

¹¹⁶ KIRKUS reviews (1978) *The limits of masculinity by Andrew Tolson*. Izgūts no <https://www.kirkusreviews.com/>.

¹¹⁷ Lay readers book reviews (2015) *The limits of masculinity: male identity and women’s liberation by Andrew Tolson*. Izgūts no <https://layreadersbookreviews.wordpress.com/>

¹¹⁸ Jack Donovan (bez gada) *Misrepresenting masculinity. The forty nine perfect majority*. Izgūts no <http://www.jack-donovan.com/>.

Kimmel), kas ir nodaļas sākumā minēto maģistra grāda studiju vadītājs Stounībrukas universitātē.¹¹⁹

Otrais maskulīnisma vilnis 1980. gados asi kritizēja pirmā viļņa pētījumus. Dzimumu lomu teorija bija pārāk vienkārša un noderīga lielākoties tikai baltu, heteroseksuālu vidusšķiras rietumnieku grupai. R.Konnela izveidoja maskulinitātes pētniecībā nozīmīgo ‘maskulinitātes hegemonu’ („*hegemonic masculinity*”) konceptu, kas apzīmēja vienu dominējošo priekšstatu par maskulinitāti, kurš sevī ietver esošās kultūras privilēģētākās grupas un tām raksturīgās īpašības. Maskulinitātes hegemoni paredz to, ka starp maskulinitātes grupām pastāv hierarhija un pārējās grupas ir subordinētas tieši šai brīža hegemonam, vai pat tiek šī hegemonu izmantoti. No šī skatpunkta var sacīt, ka maskulinitātes pētniecības pirmais vilnis bija koncentrējies vien uz tā brīža “maskulinitātes hegemonu” pētniecību, jo analizē tieši baltos, heteroseksuālos vidusšķiras vai turīgos Rietumu valstu vīriešus. Otrā viļņa maskulīnisms nodarbojas tieši ar varas jēdziena analīzi ar dažādiem instrumentiem, piemēram, caur marksisma prizmu, analizējot autobiogrāfijas. Daudzi no maskulīnisma otrā viļņa pētniekiem bija pro-feministiski un vēlējās veidot aliansi ar feminismu, kā arī izmantoja feminisma idejas, lai definētu maskulīnismu.¹²⁰

Trešais maskulīnisma pētījumu vilnis 20. un 21. gadsimtu mijā spēcīgi ietekmējās no poststrukturālisma teorijas, īpaši jautājumos par dzimumu un normativitāti (*normativity*), sniegumu (*performance*) un seksualitāti. Līdzīgi kā feminisma trešajā vilnī, pētījumi kļuva starpdisciplināri un plaši iesaistīja kultūras un mediju analīzi. Pētījumi par to, kā tiek atainota maskulinitāte dažādos laikos un platformās, kļuva par galveno tēmu 3. maskulīnisma vilnī, taču vairums tika rakstīti pozitīvisma stilā, sniedzot ierobežotu pienesumu pētniecībai kā tādai.¹²¹

Edvardss raksta, ka maskulīnisma pētījumos ir manāms konflikts starp poststrukturālisma, kulturālisma maskulinitātes analīzi un pro-feministiskajiem pētījumiem, jebšu – starp pirmo un otro maskulīnisma vilni. Viņš secina, ka lielākā problēma ir tajā, ka maskulīnisms nespēj īsti izskaidrot un definēt vīrišķību - „[pētījumos ir]tendence uzlūkot maskulīnismu kā ko tādu kas ir, kas bija un kas vienmēr būs kas tāds, kas nāk no sēkliniekiem.”

2.2. Maskulīnisms, kas nav pro-feministisks

Nodaļas “Maskulīnisms” sākumā autore aprakstīja jaunu virzienu “vīriešu jautājuma”

¹¹⁹ Jack Donovan (bez gada) *Misrepresenting masculinity. The forty nine perfect majority.*

¹²⁰ Edwards, T. (2006) *Cultures of Masculinity.* New York: Routledge. ISBN 0-203-00522-8. 2.lpp.

¹²¹ Turpat. 2.-3.lpp.

pētniecībā, jebšu “vīriešu studijas” (“*men’s studies*”), par kuru jaunizveidoto maģistra programmu tika aprakstīts *The New York Times* laikrakstā. Jāatzīst, ne visi uztvēra vīriešu studiju uzsākšanos kā pozitīvu progresu. Antifeministe un Otavas universitātes profesore Dženisa Fiamengo (*Janice Fiamengo*), kas ir aktīva vīriešu tiesību aizstāve, savas video sērijas “*The Fiamengo File*” ietvaros skaidroja, ka “vīriešu studijas” tiek veidotas no feminisma skatupunkta, kas uzlūko vīrišķību kā problēmu, kas būtu jārisina. Fiamengo savu viedokli pamato ar to, ka rakstā vairākkārt tiek minēts, ka vīrieši ir “jāizglīto”, lai tiktu novērsta tādas kriminālas darbības, kā izvarošana, un to, ka vīrišķības pētniecība varētu dot izpratni par vīriešiem, kas ļautu “novērst daudzas pasaules problēmas”. Fiamengo norādīja, ka potenciāli noderīga platforma vīriešu problēmu izpratnes veidošanai – “vīriešu studijas” – pilnībā neveic analīzi par tādām strukturālām problēmām, ar kurām saskaras vīrieši, kā, piemēram, bargāki sodi nekā sievietēm par vienādu sodu izdarīšanu, vīriešu diskriminācija aprūpes tiesību lietās, reproduktīvo tiesību neesamība un ierobežots budžets vīriešu veselības pētniecībā.¹²²

Var noprast, ka maskulīnisms tā potenciāli antifeministiskajā formā ir netipisks pētnieciskais objekts, kam ir oriģinālas izpausmes to sociālo kustību veidā. Taču pirms tam ir jāizprot – vai maskulīnisms tajā formā, kas nav pro-feministiska, allaž ir antifeministisks? Un – vai sevi par antifeministiem uzskata arī paši maskulīnisti, vai arī tas ir feministisko pētnieku radīts “zīmogs”?

Ļoti plaši citēts it autoru Blēza un Dipuī-Derī pētījums “*Masculinism and the Antifeminist Countermovement*”. Blēza un Dipuī-Derī skaidro, ka viņu lietotā termina “maskulīnisms” skaidrojums ir bāzēts frankofonajā pieejā. Virkne feministu atsakās pielietot terminu “maskulīnists” vai “maskulīnisms” skaidrojot, ka tas varētu radīt iespaidu, ka šis antifeminisma tips ir tikpat nozīmīgs, kā feminisms. Blēza un Dipuī-Derī gan pauž viedokli, ka antifeminisma un maskulīnisma jaukšana rada grūtības izprast to, kas ir maskulīnisms. Viņuprāt, antifeminisms pēc būtības nav raksturojams vien ar maskulīnismu; tam raksturīgi arī reliģiskie, konservatīvie, nacionālistiskie un citi avoti.¹²³

Blēza un Dipuī-Derī pauž viedokli, ka maskulīnismam ir tieša saikne ar antifeminismu - tā ir antifeminisma forma, kas ir radusies 1980.gados. Maskulīnisma centrālais diskusiju punkts esot “vīriešu krīze”, ko ir radījis feminisms – tādēļ potenciālais risinājums ir mazināt feminisma ietekmi un ir nepieciešams atgriezt vīrieša lomai tās nozīmi.¹²⁴

---

¹²² Studio Brule (2015) *The Fiamengo File. Masculinity Studies by Michael Kimmel*. [Videofails]. Izgūts no <https://www.youtube.com/watch?v=Y3WZKvpIqPw&nohtml5=False/>.

¹²³ Blais, M., Dupuis-Derī, F.(2012) Masculinism and the Antifeminist Countermovement. *Social Movement Studies: Journal of Social, Cultural and Political Protest* Volume 11, Issue 1. 23.lpp

¹²⁴Blais, M., Dupuis-Derī, F.(2012) Masculinism and the Antifeminist Countermovement. 22-23.lpp.

Blēza un Dipuī-Derī pauž viedokli, ka antifeminisms un maskulīnisms – to ideoloģiskajā kontekstā – savas aktivitātes pamato ar kādas augstākas kārtības – dieva, cilvēka dabas, nācijas likteņa vai sociālās stabilitātes nozīmīgumu.

Blēza un Dipuī-Derī uzskata, ka maskulīnisms kā antifeminisma paveids ir radies 1980.gados, laikā, kad progresīvās kustības – strādnieku un sieviešu – sāka stagnēt, sāka samazināties darba tirgus, kas ietekmēja darbinieku dzīves un konservatīvisms atgriezās politikā.¹²⁵ Autori ir pārliecināti, ka maskulīnisms nav sociāls vai kulturāls trends, bet drīzāk to esamība un aktivitātes ir skaidrojamas ar nespēju pielāgoties izmaiņām darba tirgū – un feminisms un sievietes tiek uzskatītas par vaininiekiem.¹²⁶

Kaut arī pirmīt definējot maskulīnismu kā antifeminisma formu, Blēza un Dipuī-Derī skaidro, ka ne visa vīriešu kustība (“*men’s movement*”) ir motivēta ar antifeminismu, turklāt vīriešu kustībām ir raksturīga dažādība un autonomitāte. Blēza un Dipuī-Derī skaidro, ka pastāv arī daļa pētnieku, kas neredz maskulīnisma saikni ar antifeminisma sociālo kustību, drīzāk uztverot maskulīnisma grupu kā “nestrukturizētu, individuālu, marginālu un pat psiholoģiski nestabilu personu grupu, kas savai personiskajai pieredzei piešķir sabiedrisku nozīmi un vēlas iegūt īpašu uzmanību”. Autori arī skaidro, ka pastāv arī cits uzskats – ka maskulīnisms ir “vaininieka meklēšana” (“*scapegoating*”).¹²⁷

Taču Blēza un Dipuī-Derī pauž uztraukumu par maskulīnisma sociālo kustību radīto negatīvo ietekmi uz feminisma kustību un tās rezultātiem, kā arī sievietēm kopumā. Ņemot Kvebeku kā piemēru, autori atklāj, ka tieši maskulīnisma vīriešu kustības ir gan biedējušas, gan draudējušas gan feministiem, gan to organizācijām, nodarbojušās ar sīko huligānismu. Šī tipa fenomens ir pēdējos gados novērots ne tikai Kanādā, bet arī citviet – Austrālijā, Lielbritānijā un ASV.¹²⁸

Maskulīnisms, autoru prāt, mobilizē cilvēkus ap tādiem jautājumiem kā tēvu un vīriešu interešu aizstāvība tādos aspektos kā šķiršanās likumi, alimenti, bērnu aizgādības tiesības, vardarbība. Maskulīnisms fokusējas primāri uz maskulinitāti (vīrišķību) un balto heteroseksuālo vīriešu lomu Ziemeļamerikas un Eiropas sabiedrībā. Reizē, maskulīnisms ir “apsēsts” ar feminisma un sieviešu dominanci publiskajā un privātajā sfērā. Blēza un Dipuī-Derī norāda, ka kopīgais maskulīnisma redzējums ir tāds, ka sievietes, sieviešu vērtības un feministes dominē vīriešus un mūsdienu sabiedrību; vīrieši, kas patlaban tiek aprakstīti piedzīvojam identitātes krīzi tiek skaidroti kā feministu upuri, jo feminisms pārvērsa

---

¹²⁵Blais, M., Dupuis-Derī, F.(2012) Masculinism and the Antifeminist Countermovement. *Social Movement Studies: Journal of Social, Cultural and Political Protest* Volume 11, Issue 1. 25.lpp.

¹²⁶Blais, M., Dupuis-Derī, F.(2012) Masculinism and the Antifeminist Countermovement. 22.lpp.

¹²⁷Turpat, 24.lpp.

¹²⁸Turpat. 22.lpp.

patriarhātu matriarhātā.¹²⁹

Blēza un Dipuī-Derī skaidro, ka maskulīnisti ir raksturīgi paust kritisku viedokli par sieviešu studiju nepieciešamību un to, ka tajā tiek ieguldīts pārāk daudz līdzekļu. Maskulīnisti skaidro vīriešu ievainojamību ar to, ka pastāv augsts pašnāvību līmenis vīriešu vidū, ka, viņuprāt, netiek pievērsta uzmanība vardarbībā ģimenē cietušo vīriešu atbalstam. Blēza un Dipuī-Derī norāda uz maskulīnistiem raksturīgo tendenci domāt, ka vīrieši – vardarbības ģimenē upuri – tiek savā ziņā “slēpti” un uzskatu, ka pastāv vardarbības starp dzimumiem simetrija. Kā piemēru maskulīnisma pētniecībai Blēza un Dipuī-Derī rāda autoru Patriku Gijo (*Patrick Guillot*), kurš atbalsta vīriešu kustību veidošanos un starptautisku konferenču veidošanu par vīriešu problēmām, kā arī Starptautiskās Vīriešu dienas izveidošanu, kuras ietvaros varētu skatīt gan veselības un psiholoģijas jautājumus, gan veidot jaunu diskursu par to, ko nozīmē būt vīrietim. Blēza un Dipuī-Derī šos aicinājumus uztver skeptiski un to pētījumā šīs idejas tiek uztvertas ar neizpratni.¹³⁰

Savā darbā Blēza un Dipuī-Derī izsaka hipotēzi, ka maskulīnisms nevēršas pret reālo problēmu (lielās izmaiņas nodarbinātības sistēmā), bet gan savu apmulsumu vērš uz sievietēm un feminismu. Kā piemēru “vainīgo meklēšanā” autori norāda uz to, ka frāzes “maskulīnisma krīze” bija vērojamas arī Franču revolūcijas laikā, gan 19.gadsimta beigās Ziemeļamerikā un Eiropā. To, ka “vainīgo meklēšana” kādā sabiedrības grupā ir pierasta prakse, autori ataino ar rasisma pieaugumu ASV 19.gadsimta beigās un Vācijas saspīlētajām attiecībām ar to ebreju minoritāti 1930.gados. Kaut arī autori norāda, ka nepielīdzina maskulīnismu rasismam, bet norāda uz antifeminisma, līdzīgi kā rasisma, sociālo, ekonomisko un politisko dinamiku. Blēza un Dipuī-Derī norāda uz to, ka šī dinamika ir vērojama faktā, ka maskulīnisms ne tikai padara sievietes un feministus par vainīgajiem, bet arī mobilizējas uz vīriešu privilēģiju, kas bāzētas uz dzimumu, aizstāvēšanu. Tādēļ autori ir pārliecināti, ka maskulīnisms cīnās pret feminismu, kā piemēru – sensacionālu, bet tomēr – liekot nacistu cīņu pret ebrejiem, vai balto varas aizstāvju cīņu pret tumšādaino brīvību ASV.¹³¹

2.3. Maskulīnisms un sociālās kustības

Sociālās kustības parasti definē kā neformālu tīklu un organizāciju veidojumu, kuriem ir noteikti mērķi un kas vēlas panākt fundamentālas izmaiņas politiskajā, ekonomiskajā un/vai sociālajā sistēmā. Parasti sociālās kustības ir ārpus esošā status quo un bieži vien pielieto netradicionālas taktikas mērķu panākšanai.

¹²⁹Blais, M., Dupuis-Derī, F.(2012) Masculinism and the Antifeminist Countermovement. *Social Movement Studies: Journal of Social, Cultural and Political Protest* Volume 11, Issue 1. 22.-23.lpp.

¹³⁰ Blais, M., Dupuis-Derī, F.(2012) *Masculinism and the Antifeminist Countermovement*. 23.lpp.

¹³¹ Turpat, 25.lpp.

Sociālās kustības visbiežāk ir nevis skaidri definētas grupas, bet indivīdu, organizāciju un citu neformālu grupu kopums. Tādēļ svarīgi nošķirt grupu līmeņus – mikro (individuāli aktīvisti), mezo (grupas un institūcijas, to komunikācija) un makro līmenis (plašs un eklektisks kopums, “skaļi” gadījumi, kas liecina par izmaiņām idejās vai mērķos).¹³² Ņemot vērā, ka sociālās kustības ir izkaisītas, rodas grūtības definēt konkrētas robežas tam, kur kustība beidzas, tādējādi radot sarežģījumus to pētniecībā. Sociālās kustības nav politiskās partijas vai interešu grupas, kas ir stabilas politiskas vienības ar regulāru pieeju politiskajai varai un elitei, un tās nav arī populāra “tenda” radītas kustības, kas ir neorganizētas, īslaicīgas un bezmērķīgas. Šī atrašanās “pa vidu” rada auglīgu augsni izpētes grūtībām.

Citas sociālo kustību raksturojošie elementi ir arī tajā, ka tām bieži vien ir skaidri identificēti pretinieki un salīdzinoši skaidra kolektīvā identitāte. Sekojoši, tās ir organizētas, taču neformālas, sabiedriskas grupas, kas ir iesaistītas konfliktā par konkrētu mērķu sasniegšanu, kas var būt specifisku rīcībpolitiku ieviešana vai plašāku – piemēram, kulturālu pārmaiņu – īstenošana.

Maikls Flads (*Michael G.Flood*) eseju apkopojumā “*Men’s movements*” raksta par vīriešu kustību izveidi, attīstību un to tipiskākajām formām. Viņš akcentē to, ka vīriešu kustības ir radušās vēlīnos 1960.-1970.gados Rietumvalstīs, paralēli – un bieži vien kā atbilde uz – sieviešu kustībām un feminismu. Vīriešu kustība atšķiras no citām tradicionāli vīriešu dominētām grupām (piemēram, šaujamieroču lobiju) ar to, ka tās centrā ir dzimuma/dzimtes jautājumi.¹³³

Jāņem vērā, ka vīriešu kustības arī iekšēji atšķiras pēc to ideoloģiskā skatpunkta. No vienas puses, 20.gadsimtā ir bijušas vīriešu kustības, kas ir atbalstījušas sieviešu tiesību iegūvi, taču ir arī grupas ar antifeministisku ievirzi. Tādēļ Flads secina, ka vīriešu kustībai ir raksturīgi trīs aspekti, kas to atšķir no citām sociālajām kustībām – “terapeitisks” fokuss (vērsts uz vīriešu iekšējās pasaules attīstību), iekšēja pretrunība un tas, ka grupas locekļi ir no privilēģētas šķiras (jo ir vīrieši).¹³⁴

Arī Konnela izceļ to, ka vīrieši kā sociālās kustības galvenie locekļi, kuru fokusā ir dzimuma/dzimtes jautājumi, ir unikāla situācija. Labi zināmas vīriešu kustības bija un ir homoseksuālo vīriešu kustība un strādnieku kustība - taču Konnela izceļ, ka visas šīs grupas vieno to apspiestība vai izmantošana, un šīs kustības darbojas ar mērķi apstādināt kāda tipa subordināciju. Konnela uzskata, ka vīrieši kā grupa, īpaši heteroseksuālie vīrieši, nav apspiesti

---

¹³² EBSCO (2009). *EBSCO Research Starters. Four Stages of Social Movements*. Izgūts no <http://www.ebscohost.com/>. 1.-6.lpp.

¹³³ Flood, M., Gardiner, K.J., Pease, B.(2007). *International Encyclopedia of Men and Masculinities*. London, New York: Routledge. ISBN 978-0-415-33343-6. 418.lpp.

¹³⁴ Flood, M., Gardiner, K.J., Pease, B.(2007). *International Encyclopedia of Men and Masculinities*. 418.lpp.

vai ierobežoti, jo maskulinitātes hegemoni nav apspiesta identitāte, tieši otrādi - tā sabiedrībā ir īpaši godināta. Tādēļ Konnela neredz racionālus iemeslus šādu grupu pastāvēšanai.¹³⁵

Teorētiski privilīģētas grupas apvienošanās savu tiesību aizstāvībai rada satraukumu arī citos autoros. Vērtējot vīriešu kustības Austrālijā, Kīts Pringls (*Keith Pringle*) un Bobs Pīss (*Bob Pierce*) ir secinājuši – katrs tuvāks solis dzimumu līdztiesībai rada aizsardzības reakcijas no vīriešiem un sievietēm, kuri ir internalizējuši apspiestību savā psihē. Kā piemēru viņi min to, ka vīrieši joprojām mazāk piedalās mājas darbos un bērnu aprūpē, seksistiski rīkojas pret sievietēm, kuras strādā tradicionālos „vīriešu darbos”, sieviešu pārsvars, kas strādā pusi laika, seksuāli agresīva uzvedība pret jaunākajām sievietēm un sievietes nīstoša vīriešu apvienošanās, kas tiek saukta par draudzību, ir konstanti atgādinājumi par patriarhālo struktūru neiznīcināmību un vardarbības pilnam skatījumam uz sievietēm Austrālijas vīriešu vidū. Un tādēļ, fokuss uz vīriešiem kā “cietējiem” sabiedrības diskursā par maskulinitāti un organizēta vīriešu tiesību kustību aktivitāte rada draudus tiem ieguvumiem, kas ir radīti pēdējo divdesmit gadu laikā.¹³⁶

Kā jau minēts, Flads savā darbā skaidro, kādi ir trīs vīriešu kustību raksturojošie elementi – kustību locekļi ir no privilīģētas grupas, grupu starpā un pašās grupās ir vērojama iekšēja pretrunība un visām grupām ir vērojams “terapeitisks” fokuss. Vīriešu kustību “terapeitiskā” daba ir vērojama tajā, ka daļa no tajā ietvertajām grupām liek uzsvaru uz pašizpaušanos un attīrīšanos, ārstēšanos, iedvesmojoties no tā dēvētās “*New Age*” spirituālās kultūras. Tas notiek, piemēram, mēģinot popularizēt veidot emocionāli tuvākas attiecības ar citiem vīriešiem, sevis kā vīrieša redzējuma veidošanu - tostarp speciālās nometnēs, spirituālās aktivitātēs un komūnās. Šī tipa mēģinājumi atgriezties pie vīrišķības un sava vīrišķā sākuma norāda uz to, ka daļa sabiedrības, acīmredzot, ir saskārusies ar vai nu dažādu vīrišķības tipu esamības atbalstu vai noniecināšanu, tādēļ daļa vīriešu kustības ir ieinteresēta risināt tādas jautājumus kā ģimenes tiesības un vardarbību ģimenē. Tādēļ kopējais, centrālais aspekts vīriešu kustības skatupunktā ir identitātes jautājumi, kas vīriešu kustības izteikti pretrunīgās dabas dēļ ir arī notikuši pretējos virzienos. Piemēram, pro-feministiskās grupas 1970.gados ir veidojušas nelielas komūnas, kurās vīrieši diskutēja par veidiem, kā ir iespējams izveidot tādu sevis identitāti, kas nav seksistiska. Kā otras puses piemēru Flads norāda tēvu tiesību grupas, kas veido sabiedrībā iespaidu par to, ka sociālā un likumiskā sistēma ir vīriešus nīstoša. Tādēļ Flads secina, ka vīriešu kustības (izņemot pro-feministiskās daļas, kas aktīvi aicina dekonstruēt vīrišķību ar mērķi mainīt stereotipus) lielā mērā ir

---

¹³⁵ Connell, R.W. (2000). *The Men and The Boys*. Berkeley, Los Angeles: University of California Press. ISBN 0-520-22868-5. 208.-209.lpp.

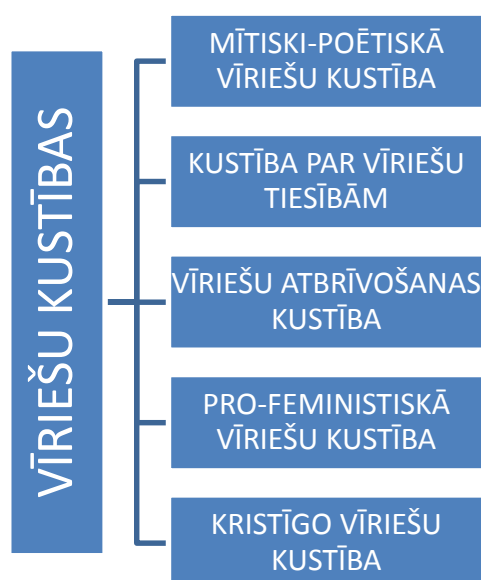
¹³⁶ Pease, B., Pringle, K. (2001) *A Man's World? Changing Men's Practices in a Globalized World*. London, New York: Zed Books. ISBN 1 85649 912. 201.-202.lpp.

esenciāliskas, ietekmējušās transkulturālos Junga arhetipos un vēsturiskos iespaidos par vīrieša vietu ģimenē.¹³⁷

Flads izceļ piecus vīriešu kustību paveidus – vīriešu atbrīvošanas kustību; pro-feministisko / anti-seksistisko vīriešu kustību; vīriešu tiesību un tēvu tiesību kustību; spirituālo un mītiski-poētisko kustību; un kristīgo vīriešu kustību.¹³⁸

2.1. tabula

M.Flada vīriešu kustību iedalījums

Mītiski-poētiskā vīriešu kustība

Grāmatā “*Politics of Masculinities: Men in Movements*” autori apvieno divas vīriešu kustības (mītiski-poētisko vīriešu kustību un kristiešu vīriešu grupu “*Promise Keepers*”) zem viena – vispārināšanas un nekonkrētības – karoga.¹³⁹

Mītiski-poētiskā vīriešu kustība sākās 1980.gados, kad vīrieši tika plaši aicināti iesaistīties tādās aktivitātēs kā nedēļas nogaļu nometnes un lekcijas par vīrieša būtību. Kustības pamatā ir ASV populārā grāmata “*Iron John*” (“Dzelzs Džons”), kura autors ir Roberts Blajs (*Robert Bly*), kurā ar dzejas un pasaku palīdzību Blajs atklāj “dziļo, patieso maskulinitāti”, vēsta par dažādu cilšu maskulinitātes rituāliem un nepieciešamību veidot tuvākas emocionālas attiecības ar citiem vīriešiem. Šī grāmata, līdzīgi kā citi mītiski-poētiskās vīriešu kustības literatūras avoti, ir pasniegti sabiedrības feminizācijas draudu ietvarā, norādot, ka feminisms ir radījis grūtības vīriešiem būt vīriešiem.¹⁴⁰ Taču no otras puses, Blajs

¹³⁷ Flood, M., Gardiner, K.J., Pease, B.(2007). *International Encyclopedia of Men and Masculinities*. London, New York: Routledge. ISBN 978-0-415-33343-6. 419.lpp.

¹³⁸ Flood, M., Gardiner, K.J., Pease, B.(2007). *International Encyclopedia of Men and Masculinities* 420.lpp.

¹³⁹ Messner, M.A. (2000). *Politics of masculinities - Men in movements*. Lanham, New York, Toronto: Altamira Press. ISBN 0-8039-5576-6. 16.lpp.

¹⁴⁰ Messner, M.A. (2000). *Politics of masculinities - Men in movements*. 17.-19.lpp.

vienmēr ir bijis aktīvs sieviešu atbrīvošanas kustību aizstāvis un atbalstītājs.¹⁴¹ Tāpēc var secināt, ka lasītāja perspektīva ietekmē viedokli par Blaja anti-feministisko vai profeministisko nostāju grāmatas ietvaros.

Blajs savā grāmatā izceļ mūsdienu kultūras stereotipus par vīrišķību, nepieciešamību izprast un pieņemt vīrišķības “nepieņemamās” puses, piemēram, aicinājumu izrādīt agresiju, ko nav iespējams pilnībā nospīest. Blajs skaidro, ka vīrietim ir nepieciešams “ieiet savā dārzā”, tādējādi aprakstot vajadzību attīstīt savu dvēseli caur zinātnisko darbību un mākslinieciskām izpausmēm. Blajs atbalsta tradicionālo kultūru rituālus, kur jaunieši tiek “iesvētīts” pieauguša vīrieša kārtā ar cilšu rituālu palīdzību, tādā veidā norādot uz vajadzību attīstīt savstarpējās vīriešu attiecības mūsdienās un veicināt ne vien darba attiecības, bet arī emocionālo saikni. Blajs noslēgumā skaidro, ka sievietēm un vīriešiem vajag līdzvērtīgi dalīt varu, atbildību un līderību, bet viņš uzskata, ka sieviešu un vīriešu iekšējās dzīves nepieciešamības atšķiras. Feminismam, viņaprāt, būtu jāveicina vīriešos vēlme sevi izzināt un izprast, nevis no tās jābaidās.¹⁴²

Mītiski-poētiskās vīriešu kustības pamatideja ir tajā, ka pastāv kāds autentisks vīrišķīgums, kāds patiesa vīrišķīguma avots.. Pro-feministiskā maskulīnisma pētniece Konnela raksta savā darbā „*The men and the boys*”, ka mītiski-poētisko vīriešu kustību veido pop-psihologi, kuru centrālā ideja bāzējas tajā, ka „modernie vīrieši cieš no psiholoģiskām brūcēm, kas radušās, kad viņi tika nogriezti no īstenās vai dziļās vīrišķības, kas ir viņu mantojums”. Konnela skaidro, ka Roberta Blaja, Sema Kīna un Stīva Bidalpa – mītiski-poētiskās vīriešu kustības autoru – grāmatās tiek pētītas problēmas, bet tās ir raksturīgas tikai vidusšķiras baltajiem vīriešiem. Ir svarīgi, ka viņi min nepieciešamību iedziļināties vīriešu emocionālajā dzīvē, jo tradicionālā rietumu vidusšķiras vīriešu maskulinitāte tieši cenšas apspiest emocionalitāti un ievainojamību. Daudzi citi maskulinitātes pētnieki arī dzīvi ir akcentējuši nepieciešamību analizēt vīriešu emocionālās dzīves problēmas, taču populārās psiholoģijas pieeja rada papildus grūtības. Ņemot par pamatu vēlīnos Karla Junga darbus, mītiski-poētiskās kustības pētnieki ir radījuši fantāziju par universālu „dziļo vīrišķību”, kas bāzējas Holivudas stereotipos un no konteksta izrautos kultūras pierādījumos. Lielākā problēma ir tajā, ka šīs kustības pieeja bāzējas nostalgijā, savādā ticībā, ka visi vīriešu problēmu risinājumi ir rodami, skatoties pagātnē. Populārā psiholoģija idealizē pirmsindustriālo laiku, kad „vīrieši zināja, kā būt vīrieši, kad sievietes prata būt labas mātes, un kad neeksistēja homoseksuālisms, vai līdztiesība, kas traucē saprast, kas ir kas”. Konnela ir

---

¹⁴¹ Slate (2006). *Remembering Iron John. When men were men – without irony and Banana Republic*. Izgūts no <http://www.slate.com/>.

¹⁴² Slate (2006). *Remembering Iron John. When men were men – without irony and Banana Republic*.

pārliciecināta, ka tāds laiks nekad nav eksistējis, kad viss ir bijis skaidrs - problēmu risinājums ir rodams vien skatoties nākotnē, nevis pagātnē.¹⁴³

Mītiski-poētiskā kustība bieži vien bāzējas uz bioloģisko determinismu, skaidrojot vīriešu uzvedību. Viens no populārā Darvinisma radītajiem mītiem tiek apskatīts grāmatā „*The Caveman Mistique*”, kuras autore Marta Makkohija (*Martha McCaughey*) skaidro, kādā veidā ir radies mītiski-poētiskais iespaids, ka „alu cilvēks” bija dabiskais un dziļais vīrišķības etalons un kādēļ „alu cilvēka” mīts ir tik populārs. Šajā grāmatā autore skaidroja, ka zinātne ir ideoloģiju ietekmēta un arī skatījums uz zinātnes sniegtajiem faktiem ir stingri atkarīgs no kultūras. Heteronormatīvā vidē jebkurš stāstījums par homoseksualitāti dzīvnieku vidū tiek skaidrots kā „novirze no normas”, kaut arī faktiski tas liecina, ka šāda tipa uzvedība *ir* norma un ir viens no dažādajiem modeļiem, kādu piedāvā daba. Visvairāk viņa skaidro, kādēļ vīrieši jūt saikni ar „alu cilvēka” ideju un dekonstruē dažādus pieņēmumus par bioloģijas ietekmi uz vīriešiem un skaidro, resumē, ka lielākā daļa uzskatu par „alu cilvēku” ir sociāla konstrukcija un ka faktiskā realitāte krietni atšķiras no iedomātās. Viņa ir pārliciecināta, ka vīriešiem nevajag iegrimt mītiskā, idealizētā pagātnē, bet ir aktīvi jārisina esošās problēmas.¹⁴⁴

Kristiešu vīriešu kustība

Flads savā darbā kā vienu no vīriešu kustību veidiem nosauc arī kristiešu vīriešu kustību, kuras centrā ir reliģija. Visplašāk attīstītais un atzinību guvušais šādas kustības piemērs ir “*Promise Keepers*”, kas ir evaņģēliski-fundamentālistiska grupa, kas aicina vīriešus atgriezties pie tradicionālajām dzimuma lomām.¹⁴⁵

“*Promise keepers*” darbība aizsākās 1991.gadā Kolorādo štatā, pulcējot sākotnēji četrus tūkstošus vīriešu savā pirmajā konferencē, taču tās popularitātes pieauguma dēļ sešus gadus vēlāk, 1997.gadā, to apmeklēja jau 800 tūkstoši vīriešu Vašingtonas štatā.¹⁴⁶

Viņu straujās popularitātes dēļ “*Promise Keepers*”cerēja, ka 1996.gadā viņi spēs pulcēt miljonu vīriešu Vašingtonā, lai tie uz ceļiem nododas lūgšanā un aicina dievu viņiem sniegt piedošanu, atgūt savu vīrišķību – un “atjaunot Ameriku”. Lai arī šo akciju organizācija neīstenoja, viņu skatupunkts ir skaidrs. Līdzīgi, kā mītiski-poētiskā vīriešu kustība, viņi kritizēja vīriešu “feminizāciju”, kas notiekot feminisma dēļ. Kā vienu no piemēriem tiek minēts fakts, ka Jēzus gleznas ir tikušas “sieviešiskotas” (“*sissified*”) un tās neattēlo to vareno

¹⁴³ Connell, R.W. (2000). *The Men and The Boys*. Berkeley, Los Angeles: University of California Press. ISBN 0-520-22868-5. 4.-6.lpp.

¹⁴⁴ McCaughey, M. (2008) *The Caveman Mystique. Pop-Darwinism and the Debates of Sex, Violence, and Science*. New York, London: Routledge. ISBN 13: 978-0-415-93475-6. 1.-142.lpp.

¹⁴⁵ Flood, M., Gardiner, K.J., Pease, B.(2007). *International Encyclopedia of Men and Masculinities*. London, New York: Routledge. ISBN 978-0-415-33343-6. 420.lpp.

¹⁴⁶ Hartford Institute for Religion Research (2003) *Whatever happened to the Promise Keepers?* Izgūts no <http://hrr.hartsem.edu/>.

tēlu, kas uzvarēja sātānu un bija neapstādināms līderis.¹⁴⁷

Taču straujā popularitāte drīz apsīka un jau pāris gadus vēlāk apmeklētāju skaits atgriezās vien pie pāris tūkstošiem. Straujais pieaugums un samazinājums šajā kustībā ir interesants fenomens. Sākotnēji “*Promise keepers*” spēja iedāvēt “pielāgotu” reliģijas variantu, kas izskatījās citādāk, kā organizētā reliģija. Šādā formā tā piesaistīja lielu skaitu amerikāņu vīriešu, kas vēlējās atgūt saikni ar dievu, savu ģimeni un sevi. Taču, kā skaidro Džons P.Bartkovskis (*John P.Bartkowski*), tipiskas grūtības sociālajām kustībām ir to nespēja institucionalizēties un kļūt par ilgtspējīgu apvienību, kā tas bija izdevies, piemēram, sieviešu kustībai ASV – Nacionālās Sieviešu Organizācijas (*National Organization for Women*) veidā. Kaut arī organizācija eksistē vēl aizvien, tā vairs nav guvusi tādu popularitāti, kā divas desmitgades atpakaļ.¹⁴⁸

Vīriešu tiesību un tēvu tiesību kustības

Vīriešu tiesību un tēvu tiesību kustība ir mazāk “terapeitiska” un orientēta uz pašattīstību, atšķirībā no pārējām grupām, bet vairāk savu aktīvismu virza politisko jautājumu risināšanai. Vīriešu tiesību un tēvu tiesību kustības uzskata, ka vīriešu lomas pašiem vīriešiem ir traucējošas, bet reizē pauž viedokli par feminisma toksiskumu un tā radīto negatīvo ietekmi uz vīriešiem mūsdienās, un vaino sievietes feminisma un tā ietekmes izplatībā. Daudzi no vīriešu tiesību un tēvu tiesību kustības pārstāvjiem uzskata, ka feminisms jau ir sasniedzis savus mērķus, savukārt vīriešiem tas nemaz nav palīdzējis – viņu stāvokli tas nav uzlabojis un stereotipi un tradicionālās vīriešu lomas joprojām ir spēkā. Flads pauž viedokli, ka pastāv daļa vīriešu tiesību un tēvu tiesību kustības biedru, kas uzskata, ka “feminazisms” ir konspirācija vīriešu diskriminēšanai un veidam, kā noslēpt eksistējošu vardarbību pret vīriešiem.¹⁴⁹

Viena no lielākajām vīriešu tiesību kustībām ir “*Men’s Human Rights Movement*”. Tās popularitātes un aktivitātes dēļ mūsdienās autore plašāk iedziļinās „*Men’s Human Rights Movement*” analizē, jo arī 3.nodaļā skatīs „*Men’s Human Rights Movement*” naratīvu “*Gamer Gate*” konflikta laikā. „*A Voice For Men*” (AVFM) ir viena no galvenajām „*Men’s Human Rights Movement*” informācijas vietnēm, kurā rodamas daudzas publikācijas, intervijas un citi informatīvi materiāli par „*Men’s Human Rights Movement*” tematiku un uzskatiem. „*Men’s Human Rights Movement*” noliedz savu saikni ar izvarošanas gadījumu attaisnošanu un atbalstu, vardarbības pret sievietēm popularizēšanu, homofobiju vai transfobiju, vai vīriešu

¹⁴⁷ Flood, M., Gardiner, K.J., Pease, B.(2007). *International Encyclopedia of Men and Masculinities*. London, New York: Routledge. ISBN 978-0-415-33343-6. 25.lpp.

¹⁴⁸ Hartford Institute for Religion Research (2003). *Whatever happened to the Promise Keepers?* Izgūts no <http://hrr.hartsem.edu/>.

¹⁴⁹ Flood, M., Gardiner, K.J., Pease, B.(2007). *International Encyclopedia of Men and Masculinities*. 420.lpp.

priviliģēšanu.¹⁵⁰

„*Men's Human Rights Movement*” izceļ plašo feminisma pret darbību mēģinājumiem diskutēt par vīriešu problēmām, minot pat vardarbīgos protestus, kas tiek vērsti pret „*Men's Human Rights Movement*” konferenču norises vietām. „*Men's Human Rights Movement*” uzskata, ka feminisms demonizē vīriešus, infantilizē sievietes un popularizē tikai sievietēm domātus pakalpojumus, saasina dzimumu savstarpējo konfliktu un informē un ietekmē sabiedrību ar nepatiesu statistiku, līdzīgi, kā to savās publikācijās vēsta Hofa-Sommersa. „*Men's Human Rights Movement*” ir pārliecināti, ka līdz ar vienlīdzīgām tiesībām nāk vienlīdzīga atbildība.¹⁵¹

Līdzīgi kā citas vīriešu kustības, „*Men's Human Rights Movement*” pārstāv sociālo un likumisko vienlīdzību starp dzimumiem, jo pastāv daudzas jomas, kurās vīrieši un zēni atpaliek, vai, viņuprāt, tiek diskriminēti. Kā viens no šiem aspektiem tiek minēts obligātais dienests armijā, sliktie rezultāti izglītībā, informācijas trūkums vīriešiem, kas cieš no vardarbības ģimenē¹⁵², kā arī līdztiesība aizgādības tiesību iegūšanā, līdztiesība šķiršanās procesā, vīriešu izvarošanas gadījumu apzināšana, vardarbības pret vīriešiem gadījumu apzināšana un palīdzības sniegšana, izvarošanas apmelojumu tiesiska sodīšana, u.c.¹⁵³

Kā vienu no galvenajiem vīriešu diskriminācijas aspektiem, kas ierobežo dzimumu vienlīdzību un līdztiesību, kas ir minēta „*Men's Human Rights Movement*”, ir vardarbība ģimenē. Bieži vien gan pētījumi, gan pieejamā informācija informāciju par vardarbību ģimenē, ir izteikti bipolāra pēc būtības – vainīgais (vīrietis) un cietušais (sieviete vai bērns). Kaut arī nevar noliegt, ka fiziskās vardarbības upuri ģimenēs lielākoties ir sievietes, tas nedod tiesības ignorēt minoritāšu problēmas, turklāt, nedrīkst aizmirst, ka pastāv daudzas vardarbības formas. Tādēļ, kaut arī mūsdienās aizvien plašāk tiek runāts par to, ka stereotipiskās dzimumu lomas ir novecojušas un traucējošas, tās joprojām ir labi novērojamas vardarbības jautājumos. Vīrietis tiek lielākoties uztverts kā spēcīgs, tādēļ vīrietis tiek uztverts kā situācijas virzītājspēks – aktieris. Sieviete savukārt tiek uztverta kā vāja, tādēļ viņa ir situācijas upuris. Tas rada virkni problēmu, kad situācija nenotiek atbilstoši šiem stereotipiem.

Pirmais *Men's Rights Movement* vilnis sastāvēja no grupām vai indivīdiem, kas cīnījās par uzlabotām sociālajām un likumiskajām tiesībām vīriešiem. Vēsturiski šīs grupas sastāvēja no vīriešiem no sievietēm, kuri atbalstīja labojumus likumos, kas diskriminēja vīriešus, vīriešu iespējas dzīvot tradicionālas vai alternatīvas vīriešu dzimuma lomas un cīnīties pret

¹⁵⁰ A Voice for Men (bez gada). *Mission Statement*. Izgūts no <http://www.avoicemen.com/>

¹⁵¹ A Voice for Men. (bez gada). *Mission Statement*. Izgūts no <http://www.avoicemen.com/>.

¹⁵² Men's Rights 101 (bez gada). *Issues*. Izgūts no <http://www.mensrights101.com/>.

¹⁵³ A Voice for Men. (bez gada). *Lists detailing issues and awareness in MRM*. Izgūts no <http://www.avoicemen.com/>.

vīriešu nīšanu (*misandry*).¹⁵⁴

Otrais *Men's Rights Movement* vilnis sākās 2009 gadā līdz ar „*A Voice for Men*” platformas izveidi, kuras autors ir Pols Elams (*Paul Elam*). Otrajam vilnim ir raksturīgs uzsvars uz cilvēktiesībām, tādēļ MRM tika pārdēvēts par *Men's Human Rights Movement*. „*Men's Human Rights Movement*” atšķiras no 1.viļņa ar to, ka iesaista visu rasu, dzimumu un seksualitāšu grupas, pretēji 1.vilnim, kurš koncentrējās uz baltajiem, heteroseksuālajiem vidusšķiras vīriešiem; iestājas par toleranci pret visu reliģiju pārstāvjiem (1.vilnī dominēja Rietumu reliģijas); stingri iestājas pret vardarbību (pretēji 1.viļņa daļējai vardarbības tolerancei); stingri iestājas pret konkrētu politisko nostāju (1.vilnis bija ar labējā spārna sentimentu); iestājas pret tradicionālisma dominanci (pretēji 1.vilnim); ir anti-feministiska, anti-ginocentriska (*anti-gynocentric*), anti-misandriska (*anti-misandric*), kā 1.vilnis.¹⁵⁵

Jāatzīst, lai arī „*Men's Human Rights Movement*” patiešām veicina diskusiju sabiedrībā par tādu jautājumu risināšanu, kā, piemēram, zēnu sliktie rādītāji izglītībā, salīdzinājumā ar meitenēm, tomēr viņu aktivitātes ir vērtējamās ļoti pretrunīgi. Ir saprotams, ka kustība, kas iestājas pret esošo *status quo* var savas idejas postulēt vistnotaļ radikālā veidā, kas var būt aizvainojošs vai aizskarošs, taču „*Men's Human Rights Movement*” jau ilgstoši nav spējis mainīt savu naratīva formu tādā veidā, kas būtu pieņemams plašākai sabiedrības daļai. Ciniski izteikumi tiek izmantoti uzmanības piesaistīšanai, taču to aizskarošais saturs pārsver patieso domu, kas pazūd visnotaļ naidpilnajā naratīvā, kas ir raksturīgs „*Men's Human Rights Movement*”. Tādēļ pat aktīvu sieviešu iesaiste „*Men's Human Rights Movement*”, konferenču rīkošana par vīriešu izaicinājumiem, kā arī vēlme mainīt politisko dienaskārtību, ar mērķi veicināt dzimumu līdztiesību arī vīriešiem, atduras pret to, ka „*Men's Human Rights Movement*” nav spējīgs sakoncentrēt savu aktīvismu patiesu pārmaiņu radīšanai, ne tikai naidpilna, aizvainojuma pilna naratīva publicēšanai.¹⁵⁶

Vīriešu atbrīvošanas kustība

Konnela skaidro, ka vīriešu atbrīvošanas kustība (“*men's liberation movement*”) ir 1970.gados radusies kustība, kas attīstījās līdz ar feminisma otrā viļņa progresu. Vorena Farela “*The Liberated Man*” kļuva par vienu no grāmatām, uz kuru pamata tika attīstīta šī kustība, kas atzina seksisma negatīvo ietekmi uz sievietēm un feminisma kā vērtīgas sociālās kustības nepieciešamību, kā arī dzimuma lomu negatīvo ietekmi uz vīriešiem. Vīriešu atbrīvošanas kustība analizēja to, kādā veidā caur socializāciju zēni un vīrieši tiek mudināti uz sacensību,

¹⁵⁴ Men's Rights Movement. (bez gada). *The Men's Encyclopedia. Men's Rights Movement*. Izgūts no <http://mensrightsmovement.info/>.

¹⁵⁵ Men's Rights 101 (bez gada). *Issues*. Izgūts no <http://www.mensrights101.com/>.

¹⁵⁶ BuzzFeed (2015). *How Men's Rights Leader Paul Elam Turned Being A Deadbeat Dad Into A Money-making Movement*. Izgūts no <https://www.buzzfeed.com/>.

reizē ierobežojot viņu emocionālās un attiecību spējas. Kā raksta Konela, viens no galvenajiem piesaistošajiem elementiem vīriešu atbrīvošanas kustībai bija savas emocionālās dabas atklāšanas iespēja, līdzīgi, kā citās vīriešu kustībās.¹⁵⁷

No otras puses, Konnela raksta, ka dzimumu lomas konceptam (“*sex role theory*”) bija noteikti limiti un pat bīstamie aspekti, kas atklājās arī vīriešu atbrīvošanas kustības aktivitātēs. Dzimumu lomu teorija nekoncentrējās uz varu kā primāro aspektu, bet gan uz abu dzimumu psiholoģiju vai uzvedības pētniecību. Šādi pieejot pie vīriešu un sieviešu dzimumu lomām, var nonākt pie secinājuma, ka vīriešiem ir raksturīgas “instrumentālās” jeb rīcības lomas, savukārt sievietēm – ekspresīvās. Konnela uzskata, ka tas dod pamatu vīriešu atbrīvošanas kustībai paust viedokli, ka sievietes un vīrieši ir vienlīdzīgi seksisma apspiesti. Taču Konnela ir pārliecināta – tas nav pareizs viedoklis. Apspiešana dzimtes (un arī rases vai klases) attiecību kontekstā paredz, ka ir apspiedējs un apspiestais. Tādēļ Konnela uzskata, ka vīriešu atbrīvošanas kustība radīja viltus iespaidu par simetrisku apspiešanu, ko piedzīvo abi dzimumi. Konnelai šāda dzimumu simetrija nešķiet pareiza, jo pēc būtības patriarhija, pat ja ierobežota maskulīnisma hegemonu ietvaros, tomēr pareiz konkrētas strukturālas apspiešanas attiecības, kurās vīrieši apspiež un ekspluatē sievietes, un vīrieši šajās attiecībās ir dabisku privilēģiju īpašnieki. Konnela faktu, ka vīriešu atbrīvošanas kustība savā literatūrā norādīja uz “cenu” ko maksā tradicionālās “vīriešu privilēģijas”, uzskata par neadekvātu. Kaut arī dzimumu simetrija apspiešanā ir spējusi pieaicināt daudzus vīriešus vīriešu atbrīvošanas kustībai, radot iespaidu, ka “feminisms tomēr ir noderīgs arī vīriešiem”, viņa uzskata, ka dzimumu simetrija varas attiecību kontekstā, ir pašā saknē nepareizs pieņēmums.¹⁵⁸ Kļūst skaidrs, ka vīriešu grupām šis pamatojums šķiet kā feminisma separātiskās dabas piemērs.

Vorens Farels, kas vēl iepriekšējās sadaļās bija viens no pro-feministisko vīriešu studiju pirmo viņu pētniekiem, kā arī vīriešu kustību kontekstā pauda pro-feministisku pieeju savos darbos, vēlākos gados kļuva par aktīvu anti-feministu un vīriešu tiesību aizstāvi. Farela karjera ir interesants pētniecības subjekts, jo Farels “mainīja frontes” – no pro-feministiska maskulinitātes pētnieka un Nacionālās Sieviešu Organizācijas (*National Organization for Women*) valdes locekļa, vienīgā vīrieša šīs organizācijas pastāvēšanas laikā, viņš kļuva par aktīvu feminisma oponentu. Kā rakstīts “*Seattle Times*” 1993.gada rakstā, Farela “*The Liberated Man*” sasaucās ar feminisma kustības ideāliem un tas padarīja Farelu par slavenību feministu vidū. Pēc šķiršanās ar sievu un saskaršanās ar diskrimināciju pret vīriešiem aizgādības tiesību jomā, Farels nolēma uzsākt diskusiju no “vīriešu puses”, sarakstot grāmatu

---

¹⁵⁷ Messner, M.A. (2000). *Politics of masculinities - Men in movements*. Lanham, New York, Toronto: Altamira Press. ISBN 0-8039-5576-6. 38.lpp.

¹⁵⁸ Messner, M.A. (2000). *Politics of masculinities - Men in movements*. Lanham, New York, Toronto: Altamira Press. ISBN 0-8039-5576-6. 36.-38.lpp.

“*The Myth of Male Power*” par to, ka vīriešu privilēģētais stāvoklis ir mīts, kas kļuva par vīriešu tiesību kustības „*Men’s Human Rights Movement*” bībeli¹⁵⁹. Vēlāk viņš sarakstīja grāmatu “*Why Men Earn More*”, kurā apšaubīja dzimumu atšķirības samaksā un norādīja uz statistiku, kas atbilda viņa teorijai par to, ka vīrieši pelna vairāk, jo strādā ilgākas stundas. Atsakoties no feminisma idejām, Farels esot piedzīvojis kritiku, ka šīs izmaiņas viņš ir veicis ar mērķi nopelnīt vairāk naudas. Uz to Farels intervijā atzina, ka “pro-feministiskajā pusē” viņš esot varējis viegli nopelnīt 500,000 – 1,000.000\$ par vienu runu. Tieši atteikšanās no feminisma ideju atbalstīšanas esot samazinājusi viņa ienākumus. Farrels ir pārliecināts, ka feminisms dod iespēju sievietēm sevi postulēt par upuriem, taču patiesie upuri ir vīrieši. Viņš skaidroja, ka joprojām ir pārliecināts, ka abiem dzimumiem būs vieglāk, ja katrs varēs veikt sev, nevis dzimuma lomai, atbilstošas izvēles, taču viņš uzskata, ka feminisms nav spējīgs to īstenot. Farels skaidro, ka “brīdī, kad kāds sāk viņus kritizēt [feminismu], to sauc par atpakaļtriecienu [anti-feminismu]. Tas ir vienkārši labs pamatojums, kāpēc neklausīties to, ko cilvēki saka.”¹⁶⁰

Pro-feministiskā vīriešu kustība

Pro-feministiskā vīriešu kustība ir vismazākā no visām vīriešu kustībām. Kā raksta Flads, šī kustība uzņemas atbildību par savu seksistisko uzvedību un uzskatiem, kā arī strādā uz šo uzskatu maiņu. Ņemot vērā vīriešu kustību izteikto anti-feministiskumu, daudzi pro-feministiskie domātāji sevi nedēvē par “vīriešu kustību”, jo uzskata to par “vīriešu privilēģiju aizstāvības veidu”.¹⁶¹

---

¹⁵⁹ BuzzFeed (2015). *How Men’s Rights Leader Paul Elam Turned Being A Deadbeat Dad Into A Moneymaking Movement*. Izgūts no <https://www.buzzfeed.com/>.

¹⁶⁰ The Seattle Times (1993). *Once On The Board, Warren Farrel Is No Longer The ‘Liberated Man’*. Izgūts no <http://www.seattletimes.com/>.

¹⁶¹ Flood, M., Gardiner, K.J., Pease, B.(2007). *International Encyclopedia of Men and Masculinities*. London, New York: Routledge. ISBN 978-0-415-33343-6. 420.lpp.

3. MASKULĪNISMA UN FEMINISMA KONFLIKTA ANALĪZE

“Nākotnes kultūras kari ir jau klāt un to sauc par „Gamer gate”” Kyle Wagner.¹⁶²

2016.gada *Global Games Market* ziņojums atklāj, ka videospēļu industrijas (viedtālrunu, planšetdatoru, pārnēsājamo konsoļu, TV/konsoļu, interneta pārlūka spēļu un datorspēļu) ieņēmumi 2015.gadā visā pasaulē sasniedza 91,8 miljardus ASV dolāru, savukārt prognoze par 2016.gadu lēš, ka ieņēmumi sasniegs 99,6 miljardus ASV dolāru, kas ir saistāms ar straujo industrijas attīstību Āzijas-Klusā okeāna reģionā.¹⁶³ Kopumā, vispasaules videospēļu industrija, salīdzinot nozaru ieņēmumus, jau sen ir apsteigusi globālos kinoindustrijas ieņēmumus kas 2015.gadā sasniedza 38,3 miljardi ASV dolāru.¹⁶⁴ Tādēļ aizvien aktuālāks kļūst jautājums par videospēļu kultūru, tajā vērojamajām nozīmēm, vērtībām un ietekmei uz sabiedrību.

Stereotipiskais uzskats par to, ka tipiskais videospēļu spēlētājs ir pusaugu zēns, ir maldinošs. Statistika liecina, ka sieviešu – videospēļu spēlētāju skaits - ir krietni palielinājies un 2015.gada *Entertainment Software Association (ESA)* dati par Amerikas Savienotajām valstīm liecina, ka 44% visu videospēļu spēlētāju ir tieši sievietes, turklāt tipiskākais sievietes, kas spēlē videospēles, vecums ir 43 gadi. Zīmīgi, ka sievietes vecumā virs 18 gadiem mūsdienās veido daudz lielāku videospēļu spēlētāju proporciju (33%) nekā stereotipiskais uzskats par videospēļu galveno auditoriju, kas ir zēni vecumā līdz 18 gadiem (kas veido 15% visu videospēļu spēlētāju).¹⁶⁵

Arī stereotipi, kas ir saistīti ar populārākajiem spēļu veidiem, ir novecojuši un iespaids, ka tieši “*shooter*” tipa spēles (kā “*Call of Duty*” vai “*Counter Strike*”) ir vispopulārākās, neatbilst patiesībai. Visbiežāk spēlētās spēles ir vairāku spēlētāju spēles (“*multiplayer*”) un 45% videospēļu spēlētāju atzīst, ka videospēļu spēlēšana ģimenes lokā ir viens no veidiem, kā kvalitatīvi pavadīt kopīgu laiku.¹⁶⁶

Česa un Šova (*Shira Chess, Adrienne Shaw*) skaidro, ka dzimte, feminisms un seksisms nav jaunas tēmas videospēļu studijās (“*game studies*”), jo akadēmiskā pasaule jau ilgstoši ir analizējusi videospēļu industrijas, viņuprāt, maskulīnisko raksturu. Šī diskursa attīstības laikā sākotnējais posms bija ideja, ka ir nepieciešams veicināt sieviešu interesi par

¹⁶² Deadspin (2014). *The Future of the Culture Wars Is Here, and It's Gamergate*. Izgūts no <http://deadspin.com/>.

¹⁶³ Newzoo (2016). The global Games market Reaches 99.6 Billion Dollars In 2016, Mobile Generating 37%. Izgūts no <https://newzoo.com/>.

¹⁶⁴ Motion Picture Association of America (2015). *Theatrical Market Statistics 2015*. Izgūts no: <http://www.mpa.org/>. 2.lpp.

¹⁶⁵ Motion Picture Association of America (2015). *Theatrical Market Statistics 2015*. 3.lpp.

¹⁶⁶ Turpat, 7.lpp.

videospēlēm. Drīz šī ideja attīstījās, aicinot veicināt visu vecumgrupu sieviešu interesi par videospēlēm, tādējādi aicinot mainīt videospēļu tirgus mērķauditoriju - kā liecina statistika, interese par videospēlēm korelē ar personas iesaisti STEM nozarēs („*science, technology, engineering, math*” – zinātne, tehnoloģijas, inženierzinātne un matemātika), kas ir tradicionāli sieviešu maz pārstāvēta.¹⁶⁷

Taču, kaut arī videospēļu industrija un kultūra ir piedzīvojuši plašas izmaiņas, ir radušies arī jauni izaicinājumi. Kaut arī videospēļu auditoriju veido nu jau gandrīz puse sieviešu, tomēr viņas nav līdzvērtīgi pārstāvētas videospēļu industrijā. Kā skaidro Česa un Šova, ka vien 22% visu nodarbināto šajā jomā ir sievietes, kas korelē ar kopējo zemo sieviešu pārstāvniecību STEM nozarēs; tādēļ pētījumu secinājumi atklāj, ka videospēļu industrija nav aktīva dažādības veicināšanā. Česa un Šova skaidro, ka nozares reakcija un šo situāciju ir bijusi atšķirīga, taču ir vērojams pieaugums negatīvajā un pat draudīgajā attieksmē pret feministu videospēļu kritiķiem un sievietēm, kas strādā videospēļu industrijā.¹⁶⁸ Kā piemērus Česa un Šova min videospēļu veidotājas Ketijas Sjerras (*Kathy Sierra*) 2007. gadā saņemtos slepkavības draudus, kas bija saistīti ar viņas nodarbošanos, kā arī citus gadījumus, kad sievietes videospēļu industrijā ir saskārušās ar aizskaršanu un draudiem.¹⁶⁹

Tieši mainoties videospēļu auditorijai, aizvien aktuālāks kļūst jautājums par sieviešu attēlojumu pašās videospēlēs un arī sieviešu stāvokli videospēļu industrijā. Viens no visplašāk zināmajiem gadījumiem, kur izvērtās ass konflikts starp tradicionāli maskulīno videospēļu kultūru un feminismu ir feminisma pētniecības vietnes *Feminist Frequency* vadītājas Anitas Sarkīzianas *YouTube* video sērijas “*Tropes in videogames*” (“Stereotipiskie tēli videospēlēs”) publicēšana. Sarkīziana, kas ir populāra kultūras pētniece, uzsāka plašu diskusiju par sieviešu attēlošanu videospēlēs un sieviešu kā videospēļu spēlētāju grupas stāvokli, kas - *per se* - nav jaunums; taču Sarkīzianas gadījumā, šīs diskusijas uzsākšana rezultējās plašā nomelnošanas kampaņā, kurā iesaistījās plašs skaits anonīmu interneta lietotāju¹⁷⁰, kā arī vairāki maskulīnisma kustību karognesēji, tostarp *Men's Human Rights Movement* viena no skaļākajām balsīm, Pols Elams. Savā rakstā viņš pauda viedokli, ka Sarkīzianas video sērijā pasniegtie argumenti ir “slikti noformulēti, garlaicīgi, primitīvi konstruēti, izteikti subjektīvi un absolūti, sāpīgi idiotiski”, taču viņš skaidro, ka “Sarkīziana nav stulba”, jo viņa ir “radījusi sevis publisko tēlu kā par varonīgu sievieti, kas cīnās pret

---

¹⁶⁷ Chess, S., Shaw, A. (2015). A Conspiracy of Fishes, or, How We Learned to Stop Worrying About #GamerGate and Embrace Hegemonic Masculinity. *Journal of Broadcasting & Electronic Media*. Volume 59, Issue 1. DOI:10.1080/08838151.2014.999917. 209.lpp.

¹⁶⁸ Chess, S., Shaw, A. (2015). A Conspiracy of Fishes, or, How We Learned to Stop Worrying About #GamerGate and Embrace Hegemonic Masculinity. *Journal of Broadcasting & Electronic Media*. 209.lpp.

¹⁶⁹ Turpat. 209.-210.lpp.

¹⁷⁰ Turpat. 210.lpp.

tumšajiem sieviešnīdēju spēkiem, kas apdzīvo apakšzemes videospēļu forumus” un “izmanto savu “cietušās kārti”” naudas pelnīšanai. Elams izsaka nožēlu, ka nav spējīgs interneta kritikas vai mediju kritikas dēļ nopelnīt tādu naudu, kā Sarkīziana, jo viņam “gluži vienkārši nav vagīnas”.¹⁷¹ Sekojoši, kopējais videospēļu kultūras fons jau pirms “*Gamer Gate*” notikumiem bija uzlādēts.

“Robežas starp feminismu un spēļu industriju kļūst aizvien strīdīgākas”, skaidro Šīra Česa un Adriana Šova, kas savā darbā pēta videospēļu kultūras un feminisma attiecības “*Gamer Gate*” kontekstā. Šīra un Šova, kas ir feministes, pauž viedokli, ka videospēļu kultūra ir maskulīna un “*Gamer Gate*” konflikts ir piemērs tam, kā videospēļu kultūra reaģē uz feminismu.¹⁷² Bet vai problēma ir tikai “kultūras karos”, kuros tradicionāli maskulīnā videospēļu kultūra jutās apdraudēta?

“*Gamer Gate*” notikumu attīstība

2014.gada augustā videospēļu auditorijā sākās konflikts, kas radīja plašas un saasinātas diskusijas par feminismu, seksuālo uzmākšanos un žurnālistu ētiku. Šis dispuāts radīja plašas sekas videospēļu auditorijā, industrijā un arī politikā, kad viens no galvenajiem “*Gamer gate*” aktieriem – Zoī Kvinna (*Zoe Quinn*), spēles “*The Depression Quest*” veidotāja, un Anita Sarkīziana – tika aicinātas uz ANO, diskutēt par potenciālajiem risinājumiem tiešsaistes apdraudējumu (“*cyber bullying*”) novēršanā sievietēm, kā arī tiešsaistes uzbrukumu tēma kļuva aktuāla arī ASV politikā.

Kaut arī šī situācija sacēla ievērojamu aģiotāžu medijos, tā sākās pavisam personiskā līmenī – kad Erons Gžonī (*Eron Gjoni*) publicēja savu blogu par attiecībām ar Zoī Kvinnu¹⁷³, aprakstot viņu satikšanos un Zoī Kvinnas sistemātiskajiem un, viņaprāt, racionālos ieguvumos pamatotajiem, sānsoljiem. Kvinna tika publiski apsūdzēta videospēļu industrijas žurnālistu pozitīvu rakstu vervēšanā, to autoriem (no tādām videospēļu kritikas vietnēm kā “*Kotaku*”) pretim sniedzot seksuālus pakalpojumus. Turpmāk sekoja plašs konflikts, kurā “*anti-Gamer Gaters*” grupa aizstāvēja Zoī Kvinnu un norādīja uz videospēļu kultūras seksismu, kas izpaužas seksualizētā sieviešu attēlošanā spēlēs un nozares draudīgajā attieksmē pret videospēļu industrijā iesaistītajām sievietēm un sievietēm-videospēļu spēlētājām, savukārt “*Gamer Gaters*” grupa pauda pārliecību, ka konflikta galvenais iemesls ir žurnālistu ētikas zemais līmenis un feminisma mēģinājumi ietekmēt videospēļu industriju, kā arī Kvinnas par

---

¹⁷¹ A Voice for Men (2014). *Damseling for dollars. Anita Sarkeesian scores again*. Izgūts no <http://www.avoicemen.com/>.

¹⁷² Chess, S., Shaw, A. (2015). A Conspiracy of Fishes, or, How We Learned to Stop Worrying About #GamerGate and Embrace Hegemonic Masculinity. *Journal of Broadcasting & Electronic Media*. Volume 59, Issue 1. DOI:10.1080/08838151.2014.999917. 208.lpp.

¹⁷³ The Zoe Post (2014). *Why Does This Exist*. Izgūts no: <https://thezoepost.wordpress.com/>.

sevi radītais “upura tēls”.^{174 175}

Zoī Kvinna ir videospēļu dizainere, kuras vislabāk zināmais radītais produkts ir “*Depression Quest*”, uz tekstu balstīta spēle ar mērķi personīgi izprast to, kas ir depresija. Šī spēle neatbilst tradicionālajam vizuālajam, interaktīvajam spēļu modelim.¹⁷⁶ Vispārēju videospēļu komūnas negatīvu attieksmi Kvinna pieredzēja jau 2013.gadā laižot klajā savu spēli, taču pēc šiem notikumiem tika uzlauzti daudzi viņas sociālo tīklu profili, atklāts viņas telefona numurs, dzīves vieta un pat informācija par viņas ģimenes locekļiem. Kad virkne vietņu sāka cenzēt šos datus ar mērķi samazināt to izplatību, Kvinnai tik un tā nācās pamest mājas, jo draudu apjoms nemazinājās.¹⁷⁷ Erons Gžonī spēles radīšanas laikā bija attiecībās ar Kvinnu, taču tās noslēdzās ar šķiršanos, par kuru Gžonī vairākos ierakstos vēstīja blogā “*The Zoe Post*”, sniedzot plašu un personisku informāciju par Zoī. Drīz pēc notikušā, Gžonī intervijā “*Vice*” atklāja, ka viņa mērķis nebija uzbrukt sievietēm, bet drīzāk “brīdināt internetu par Kvinnu”, jo, kā skaidro Gžonī, Kvinna sevi pasludina par līdztiesības nesēju videospēļu industrijā, taču viņas morālie standarti profesionālajās un personiskajās attiecībās neatbilst līdztiesības aizstāvja būtībai. Gžonī arī atklāja, ka vēlāk distancējās no “*Gamer Gate*” skandāla, jo Gžonī tika pašam negribot padarīts par vīriešu tiesību “mocekli”, par kuru viņš sevi nebūt neuzskata, drīzāk aktīvi pieslejoties sociālā taisnīguma cīnītāju pusei, kas atbalsta progresīvi liberālas vērtības.¹⁷⁸

Kaut arī “*Kotaku*” iekšējā izmeklēšana atklāja, ka Kvinnas attiecības ar žurnālistu nebija rezultējušās viņai vēlāmā spēles “*Depression Quest*” atsauksmē, kā par to mēloja internets, situācija bija krasi eskalējusies un Kvinna sāka saņemt nebeidzamu virkni draudu ziņojumu *Twitter* un citos sociālajos tīklos, agresīvus zvanus uz personisko tālruni un epastus. Paralēli, aktīvi tika “sodīti” arī Kvinnas atbalstītāji, atklājot viņu personisko informāciju un piesavinoties viņu finansiālos līdzekļus.^{179 180}

Tieši “*GamerGate*” konflikta izcelšanās laikā Sarkīzianas *YouTube* kanālā tika publicēta jauna “*Tropes vs. Women in Video Games*” sērija par sieviešu tēlu videospēlēs – jau tā saasinātajā situācijā Sarkīziana piedzīvoja izrēķināšanās draudu viņus sociālajos tīklos, kas

---

¹⁷⁴ Chess, S., Shaw., A. (2015). A Conspiracy of Fishes, or, How We Learned to Stop Worrying About #GamerGate and Embrace Hegemonic Masculinity. 210.lpp.

¹⁷⁵ A Voice for Men (2014). Cronyism, lies and censorship: What Zoe Quinn and gender ideologues bring to gaming (part 1). Izgūts no: <http://www.avoiceformen.com/>.

¹⁷⁶ Depression Quest (bez gada). *Depression Quest*. Izgūts no: <http://www.depressionquest.com/>.

¹⁷⁷ The Christian Science Monitor (2014). *Gamergate and the new horde of digital saboteurs*. Izgūts no: <http://www.csmonitor.com/>.

¹⁷⁸ VICE (2014). *This Guy's Embarrassing Relationship Drama Is Killing The „Gamer” Identity*. Izgūts no: <http://www.vice.com/>.

¹⁷⁹ The Daily Dot (2014). *4Chan hacks and doxes Zoe Quinn supporter*. Izgūts no: <http://www.dailydot.com/>.

¹⁸⁰ IGN (2014). *FEZ Creator sells company after hackers expose his personal info*. Izgūts no: <http://www.ign.com/>.

lika arī viņai pamest savas mājas, jo viņas personiskie dati tika publiskoti.¹⁸¹

Vietnē 4Chan, kas ir pazīstama ar savu pretrunīgumu attiecībā uz personas datu atklāšanu un dažādu kampaņu īstenošanu pret konkrētām personām vai kustībām, čatā, 18.augustā, tika radīta tēma “*The Zoe Quinnspiracy*” (“Zoī Kvinn-spirācija”), kurā lietotāji plānoja koordinētus uzbrukumus Kvinnai, līdzīgi, kā tas tika darīts iepriekš Anitai Sarkīzianai. Čata lietotāji sāka meklēt paralēles un saikni starp Kvinnu un Sarkīzianu, tādējādi mēģinot radīt iespaidu par vispārēju “feministu konspirāciju” pret videospēļu kultūru. Kā skaidro Česa un Šova, visā turpmākajā konflikta attīstības laikā jebkuri raksti, feministu viedokļi un aktivitātes tika uztvertas par daļu no šīs “feministu konspirācijas”. Pieaugot konflikta apjomam drīz vien tika publicēta virkne rakstu (gandrīz vienā laikā) par videospēļu kultūras robežām un “videospēļu identitātes nāvi”, kas 4Chan čatā arī tika saistīta ar “feministu konspirāciju”.¹⁸²

Česa un Šova savā darbā apraksta personisku saskari “*Gamer Gaters*”, kad 2014.gada augustā īstenoto akadēmisko konferenci par videospēlēm, identitāti un dažādību, kuru apmeklēja liels skaits dažādu akadēmisko spēku, anonīmie lietototāji izmantoja, kā pamatojumu šīs “konspirācijas” eksistencei. Konferences veidotāji, dalībnieku ērtībai, bija izveidojuši *Google Doc* failu, kurā klātesošie varēja pierakstīt izskanējošos viedokļus. Drīz vien - 2014.gada septembrī - atklājās, ka radītais dokuments tiek pārveidots huligāniskā ceļā, turklāt papildinātie komentāri norāda uz tā saikni ar 4Chan anonīmo forumu. Atklājās, ka izveidotāja “*The Zoe Quinnspiracy*” čata lietotāji bija atraduši rakstu par diskusijām notikušajā konferencē, kas vēstīja par Adrienas Šovas (*Adrienne Shaw*) pētniecību kā labu avotu videospēļu spēlētāju identitātes analīzē. Čata lietotāji uzskatīja, ka žurnālisti, kas atbalsta Kvinnas pusi konfliktā, ir tieši saistīti ar Šovas domu, turklāt pauda pārlicību, ka Kvinna un Sarkīziana ir Šovas izbijušas mācekles. Šovas *Twitter* konts tika pārmeklēts un atrastā informācija tika izmantota izvirzītās savas konspirācijas teorijas apstiprināšanai. Fakts, ka Šovai bija valdības piešķirti līdzekļi akadēmiskās pētniecības īstenošanai, cēla 4Chan čata lietotāju “feministu konspirācijas” ideju jau valsts līmenī. Drīz vien šī konspirācijas teorija tika popularizēta vairākos medijos, tostarp arī antifeministiskajā *YouTube* kanālā “*Sargon of Akkad*”, kurš vēstīja iepriekšminētās idejas saviem 300 tūkstošiem lietotāju. Česa un Šova secināja, ka viens no iemesliem, kādēļ šāda situācija notika, ir saistīta ar “fundamentālu neizpratni par kritisko teoriju mērķi”, kas var radīt vienkāršu secinājumu, ka akadēmiķi plāno

¹⁸¹ Polygon (2014). *Sarkeesian driven out of home by online abuse and death threats*. Izgūts no: <http://www.polygon.com/>.

¹⁸² Chess, S., Shaw, A. (2015). A Conspiracy of Fishes, or, How We Learned to Stop Worrying About #GamerGate and Embrace Hegemonic Masculinity. *Journal of Broadcasting & Electronic Media*. Volume 59, Issue 1. DOI:10.1080/08838151.2014.999917. 212.-215.lpp.

kādas sociālās kontroles formas ieviešanu caur šo “feministu konspirāciju terorizējot videospēļu industriju un auditoriju”.¹⁸³

Aizvien izplešoties šim konfliktam, 27.augustā aktieris Adams Boldvins (*Adam Baldwin*) radīja *Twitter* “hashtag” “#GamerGate”, kuram klāt tika pievienots video, kas norādīja uz Kvinnas vainu situācijas izveidē. Drīz vien viņa gandrīz 200 tūkstoši sekotāju popularizēja šo “hashtag”, ātri izplatoties dažādās vietnēs, tostarp anonīmajos forumos, tādos kā *Reddit*, *4Chan* un *8Chan*.¹⁸⁴

Paralēli tam, internetā turpinājas diskusijas – gan medijos, gan sociālajos tīklos – par Kvinnas vainu vai nevainību notikušajā. Virkne mediju, piemēram, “*The Daily Dot*” skaidroja, ka notiekošais ir “seksisma krusta karš ar mērķi iznīcināt Kvinnu”, pamatojot, ka “*Gamer Gate*” ir kārtējais piemērs tam, cik seksistiska ir vīriešu dominēta vide pret sievietēm, kur viņu personiskā dzīve, kas nav radījusi ietekmi uz viņu profesionālo dzīvi, tik un tā tiek asociēta ar viņu profesionālajām spējām.¹⁸⁵ Drīz vien sāka parādīties virkne rakstu medijos par “videospēļu spēlētāja identitātes nāvi”, kas vēl vairāk saasināja konfliktu.^{186 187 188}

2015.gada septembrī *UN Women*, kas ir Apvienoto Nāciju Organizācijas dalībvalstu institūcija dzimumu līdztiesības un sieviešu iespējošanas veicināšanai¹⁸⁹ aicināja Kvinnu un Sarkīzianu teikt runu diskusijas panelī darba grupas par vardarbības tiešsaistē izskaušanu pret sievietēm un meitenēm. Kvinna un Sarkīziana puda viedokli par piedzīvotajiem uz dzimumu balstītajiem draudiem un aicināja veikt aktivitātes to izskaušanai.¹⁹⁰ *UN Women* darba grupas ietvaros nāca klajā ar ziņojumu “*Cyber Violence Against Women and Girls*” (“Kibervardarbība pret sievietēm un meitenēm”), kas uzreiz saskārās ar plašu kritikas klāstu pat no medijiem, kas atbalstīja Kvinnu “*Gamer Gate*” laikā, savu galveno kritiku pamatojot ar nekvalitatīvi veikto pētniecību, atsaucēm, kas ved nevis uz tiešsaistes vietni, bet gan adresi pašā datorā (sekojoši, ir pilnīgi neskatāma tiem, kam konkrētais atsauces materiāls neatrodas atbilstoši adresei datorā), kā arī izdarītajiem secinājumiem par to, ka videospēles rada

---

¹⁸³ Chess, S., Shaw., A. (2015). A Conspiracy of Fishes, or, How We Learned to Stop Worrying About #GamerGate and Embrace Hegemonic Masculinity. *Journal of Broadcasting & Electronic Media*. Volume 59, Issue 1. DOI:10.1080/08838151.2014.999917. 212.-215.lpp.

¹⁸⁴ Chess, S., Shaw., A. (2015). A Conspiracy of Fishes, or, How We Learned to Stop Worrying About #GamerGate and Embrace Hegemonic Masculinity. 210.lpp.

¹⁸⁵ The Daily Dot (2014). *The sexist crusade to destroy game developer Zoe Quinn*. Izgūts no: <http://www.dailydot.com/>.

¹⁸⁶ Dan Golding (2014). *The End of Gamers*. Izgūts no <http://dangolding.tumblr.com/>.

¹⁸⁷ Gamasutra (2014). „Gamers” don’t have to be your audience. „Gamers” are over. Izgūts no: <http://www.gamasutra.com/>.

¹⁸⁸ Kotaku (2014). *We Might Be Witnessing The Death of An Identity*. Izgūts no <http://kotaku.com/>.

¹⁸⁹ UN WOMEN (bez gada). *About UN WOMEN*. Izgūts no: <http://www.unwomen.org/>.

¹⁹⁰ Polygon (2015). *Anita Sarkeesian, Zoe Quinn and more take aim at cyber harassment against women*. Izgūts no <http://www.polygon.com/>.

vardarbību. Arī pati Kvinna izteica neapmierinātību ar publicēto ziņojumu.¹⁹¹ Kopumā, šis sasteigts dokuments nepalīdzēja novērst videospēļu auditorijā populāro viedokli, ka gan indivīdi, gan institūcijas ir uzsākušas politikorektuma karu pret videospēlēm.

Ņemot vērā, ka “*Gamer Gater*” grupas viens no galvenajiem argumentiem ir videospēļu kritikas un žurnālistikas zemais līmenis, ir svarīgi saprast, kāds ir to stāvoklis. Kā skaidro Foksmans un Nīborgs, videospēļu žurnālistikā ietvertais vārds „spēle” rada grūtības novērtēt spēļu kritiku kā ko nozīmīgu vai iespaidu radošu, īpaši salīdzinājumā ar politikas, krimināllietu vai starptautisko attiecību žurnālistiku.¹⁹²

Žurnālistika tipiski tiek saistīta ar vairāku faktoru klātesamību. Foksmans un Nīborgs min, ka orientācija uz pakalpojuma sniegšanu sabiedrībai, objektivitāte, autonomitāte, aktualitāte un ētika ir kategorijas, kas ir kvalitatīvas žurnālistiskas pamats. Jāatzīst, ka tehnoloģiju attīstības laikā, īpaši tik netipiskā žurnālistiskas jomā, skatījums uz ideālo videospēļu kritiku ir atšķirīgs. Tādēļ Foksmans un Nīborgs pauž viedokli, ka videospēļu kritika ir ļoti pretrunīgi vērtējama, salīdzinājumā ar tradicionālo žurnālistiku.¹⁹³

Foksmans un Nīborgs pauž viedokli, ka videospēļu kritikas neviennozīmīgumam ir trīs iemesli. Pirmais ir saistīts ar tā subjektīvo žurnālistikas īstenošanas praksi, jo videospēļu žurnālistiku uzskata par daudz radošāku žurnālistikas vidi, kurā visnotaļ tipiska prakse ir veidot brīvāku saziņu gan ar mērķauditoriju, gan industriju. Otrs iemesls ir saistīts ar identitātes jautājumu, kur videospēļu spēlētāja identitāte („*gamer*”) bieži vien tiek uztverta ar lielu nopietnību, uzskatot, ka pastāv konkrētas, kaut nerakstītas, prasības, lai kāds patiešām būtu īsts „geimeris”. Ilgu laiku valdošā „geimera” identitāte bija baltais, heteroseksuālais vīrietis. Trešais aspekts slēpjas tajā, ka videospēļu kritiķi sevi uzskata par mērķauditorijas un industrijas mediatoriem, necenšoties būt par nozares uzraudzītājiem vai analizētājiem. Tas ir saistīts ar industrijas lielo ietekmi uz kritiķiem un to vietnēm, jo kritiķi bieži vien saskaras ar *quid pro quo* taktiku – par negatīvu atsauksmi piedzīvojot reklāmu vietas atsaukšanu viņu vietnēs, pieeju nākotnes pasākumiem un materiāliem. Dēļ šī stāvokļa, videospēļu kritiķi drīzāk izjūt samierināšanos ar situāciju un ar to pamato pašcenzūru.¹⁹⁴

Arī paši videospēļu kritiķi bieži vien neievēro savu varu un spēju ietekmēt mērķauditorijas viedokli. Viena no jomām, kurās tas ir īpaši novērojams, ir sieviešu attēlošanā videospēlēs. Foksmans un Nīborgs skaidro, ka videospēļu kritiķu vidū pastāv neiecietīga

¹⁹¹ MOTHERBOARD. VICE (2015). „*I'm Dissapointed*”: *Zoe Quinn Speaks Out on UN Cyberviolence Report*. Izgūts no: <http://motherboard.vice.com/>.

¹⁹² Foxman, M., Nieborg, D.B. (2016). Between a rock and a hard place: games coverage and its network of ambivalences. *Journal of games criticism*. Volume 3, Issue 1. ISSN: 2374-202X. 19.-20.lpp.

¹⁹³ Foxman, M., Nieborg, D.B. (2016). Between a rock and a hard place: games coverage and its network of ambivalences. 16.lpp.

¹⁹⁴ Turpat. 17.-19.lpp.

attieksme pret sievietēm. Videospēļu kritikā sievietes tiek vai nu ignorētas, vai arī maz reprezentētas, turklāt viņu attēlojums spēlēs, kā seksuāliem objektiem, nevienu nemulsina. Kā min Foksmans un Nīborgs, videospēļu žurnālistika ir „jauna, naiva un entuziastiska, taču bez atbilstošām prasmēm kritizēt vai izvērtēt industriju, ko viņi analizē”.¹⁹⁵

Feminismu kritizējošo mediju un autoru viedokļi

Labēji konservatīvajā ziņu vietnē “*Breitbart*” septembrī parādījās raksts ar nosaukumu “Agresīvi feministi plēš pušu videospēļu industriju”, kuras autors bija Milo Jannopoliss (*Milo Yiannopoulos*), plaši pazīstams ar savu bezbailīgo, antifeministisko (un bezprincipiālo) žurnālistikas stilu. Kaut gan viņš vairākkārt ir paudis atbalstu vīriešu tiesību kustībām, viņš principāli atbalsta praktiski jebkuru kustību vai individuus, kas kritizē feminismu. Jannopoliss 2014.gada 1.septembra rakstā skaidroja, ka Kvinna savu spēli “*Depression Quest*” “ko jebkurš, kurš jūtas mazohistiski, var pamēģināt pats” sāka aktīvi popularizēt pēc aktiera Robina Viljamsa (*Robin Williams*) nāves (kurš izdarīja pašnāvību pēc ilgstošas depresijas epizodes), tāpēc seksuālo pakalpojumu sniegšana pret pozitīvām atsauksmēm, Jannopolisa prāt, vienīgi pastiprināja iesaistītu par to, cik “nepatīkama un manipulatīva” Kvinna ir. Jannopoliss pielīdzina Kvinnu Sarkīzianai, skaidrojot, ka “šīs sievietes ar apdomu rada – un tad izmanto – kvēlas, nepatīkamas vīriešu, kas spēlē videospēles, reakcijas”, tostarp aicinot dot viņām ziedojumus speciālos kontos. Jannopoliss pauž pārliecību, sniedzot piemērus, ka Kvinna un Sarkīziana ir viltojuši draudu ziņas *Twitter* vietnē. Jannopoliss rakstā atklāj virkni žurnālistikas ētikas pārkāpumu, norādot arī uz plaši izplatītajiem korupcijas, neobjektivitātes un nepotisma gadījumiem videospēļu žurnālistikā, taču norāda, ka tā vietā, lai konkrētie mediji šos gadījumus risinātu, visa uzmanība tiek pārslēgta uz “sieviešnīšanu” – “*Gamer Gate*” gadījums ir sadalījis videospēļu pasauli žurnālistos un aktīvistos, kas vairāk interesējas par dzimtes politiku nevis videospēlēm, un tiem, kas patiešām spēlē videospēles un vēlas “kārtību” industrijā.¹⁹⁶

Paralēli tam, arī iepriekš minētā līdztiesības feministe Hoffa-Sommersa (kuru interneta medijs “*Salon*” līdzīgi, kā Jannopolisu, nodēvēja par antifeministi un galēji-labējo ideju atbalstītāju), iesaistījās plašā kritikā par feminisma iesaisti mēģinājumos pārveidot videospēļu kultūru.¹⁹⁷ Viņas video sērijā “*The Factual Feminist*” viens no populārākajiem video skar tieši “*Gamer Gate*” jautājumus. Hoffa-Sommersa skaidro, ka pētījumi liecina, ka videospēļu kultūra, pretēji feministu “dzimtes policistu” viedoklim, ir daudz tolerantāka un līdztiesīgāka,

¹⁹⁵ Foxman, M., Nieborg, D.B. (2016). Between a rock and a hard place: games coverage and its network of ambivalences. *Journal of games criticism*. Volume 3, Issue 1. ISSN: 2374-202X. 19.-20.lpp.

¹⁹⁶ Breitbart (2014). *Feminist bullies tearing the video game industry apart*. Izgūts no: <http://www.breitbart.com/>.

¹⁹⁷ SALON (2014). *Gamergate's fickle hero: The dark opportunism of Breitbart's Milo Yiannopoulos*. Izgūts no: <http://www.salon.com/>.

ar progresīvākiem uzskatiem par sieviešu un vīriešu lomām, nekā citas paaudzes. Hoffa-Sommersa kļuva ļoti populāra “*Gamer Gaters*” vidū, jo sniedza atbalstu tai auditorijas daļai, kas tika nodēvēta par seksistisku. Hoffa-Sommersa savā video skaidro, ka, kaut arī pastāv daudzas spēles, kurās ir vērojama “slikta attieksme” pret sievietēm, lielākā daļa spēļu daudz plašākā līmenī ataino agresiju tieši pret vīriešiem. Hoffa-Sommersa pauž pārliecību, ka Kanta kategoriskais imperatīvs, kas paredz, ka iztēles pasaules noteikumi ir daudz brīvāki, būtu jāuztver kā galvenais vadmotīvs, analizējot un kritizējot tāda tipa medijus, kā videospēles.¹⁹⁸

Kā skaidro interneta medijs “*Vox*”, iespējams, viens no iemesliem, kādēļ videospēļu spēlētāju komūna ar aizdomām uztvēra “*Gamer Gate*” radītās diskusijas par seksismu videospēļu industrijā ir saistāmas ar to, ka videospēles jau kopš deviņdesmitajiem gadiem piedzīvo regulārus kritikas viļņus. Kā piemēru “*Vox*” min to, ka videospēles bieži tiek vainotas apšaudēs skolās. Tādēļ arī šīs diskusijas videospēļu komūnai rada iespaidu, ka kaut kāda tipa cenzūra vai aizliegumi nav aiz kalniem.¹⁹⁹

„*Men’s Human Rights Movement*” reakcija

Men’s Human Rights Movement jau tradicionāli ir pazīstama ar visnotaļ agresīvu retoriku, kura, vispirms izsaucot sašutumu, mēģina pievērst lasītāja vai skatītāja uzmanību. „*Gamer Gate*” gadījums neatšķīrās no tik ļoti tipiskā „*Men’s Human Rights Movement*” agresīvā naratīva.

Sākotnēji, *A Voice for Men* rakstā, kas tika publicēts 2014.gada oktobrī, tika skaidrots, ka *Men’s Human Rights Movement* nav saistīta ar “*Gamer gate*” notikumu attīstību, kaut arī atsevišķi „*Men’s Human Rights Movement*” kustības aktīvisti ir pauduši savu atbalstošo nostāju, kritizējot Zoī Kvinnu. Taču reizē, „*A Voice for Men*” vietnē ir izvietoti paskaidrojošie raksti, kas esot “vērtīgi jebkuram, kas ir ieinteresēts”.²⁰⁰

No otras puses, 2015.gada oktobrī, Pols Elams, kas ir *A voice for Men* vadītājs²⁰¹, savā video uzrunā atzina, ka ““*Gamer Gate*”, kas ir izcila kustība, tika iniciēta no „*MRA*” („*Men’s Rights Activists*” – sinonīms „*Men’s Human Rights Movement*”, autores piebilde) videospēļu komūnas, galvenokārt tāpēc, ka viņi pazīst ienaidnieku [feminismu] un problēmas labāk, kā pārējie”.²⁰²

Jau 2014.gada septembrī „*A Voice for Men*” vietnē bija publicēts raksts par „*Gamer Gate*” notikumiem. Citu starpā „*Men’s Human Rights Movement*” akcentēja „policejisku”

¹⁹⁸ American Enterprise Institute (2014). *Factual Feminist. What critics of Gamer Gate get wrong*. Izgūts no: <https://www.youtube.com/watch?v=5RVICvBd21w>. [Videofails].

¹⁹⁹ Vox (2014). *#GamerGate: Here’s why everybody in the video game world is fighting*. Izgūts no: <http://www.vox.com/>.

²⁰⁰ A Voice for Men (2014). *Keeping up with #GamerGate*. Izgūts no: <http://www.avoiceformen.com/>.

²⁰¹ A Voice for Men (bez gada). *Masthead*. Izgūts no: <http://www.avoiceformen.com/>.

²⁰² Paul Elam (bez gada). *A Friendly Message to Sargon of Akkad*. Izgūts no: <https://www.youtube.com/watch?v=MwKDHPUJ3gU>. [Videofails].

uzvedību no vairāku sociālo tīklu un vietņu puses, kas izdzēsa vairāk kā 25 tūkstošus komentāru par notikumu. „Men’s Human Rights Movement” pauda pārliecību, ka Kvinnu finansēja paši žurnālisti, un izmantoja „Gamer Gate” notikumus ar mērķi „indoktrinēt” sabiedrību ciešā sadarbībā ar sociālā taisnīguma cīnītājiem. „Men’s Human Rights Movement” komentēja, ka notikums ir labs piemērs „toksiskai vīriešu apkaunošanai”. Kā pierādījumu feminisma ietekmei uz žurnālistiku un videospēļu kritiku, „Men’s Human Rights Movement” citēja „GameOn” interneta žurnālā rakstīto – „ja uzskatāt, ka feminisms vai sievietes iznīcina videospēles, lūdzu, pametiet šo vietni”.

„Men’s Human Rights Movement” pauda pārliecību, ka Kvinna speciāli saasināja situāciju un pieņēma „upura tēlu”, jo „Depression Quest” tik un tā nebija sasniegusi labus rezultātus ieņēmumos, un šī bija jauna taktika. „Men’s Human Rights Movement” arī atbalstīja un sniedza informāciju par to, kā Kvinna pati – līdzīgi kā, viņuprāt, Sarkīziana – falsificēja draudu vēstules un zvanus sev. Kad virkne žurnālistu sāka sniegt Kvinnai atbalstu, „Men’s Human Rights Movement” to pieņēma kā kārtējo pierādījumu tam, ka ir vienkārši radīt un popularizēt cietušās sievietes tēlu.^{203 204}

Kad 2014.gada oktobrī Sarkīziana saņēma draudus, kas lika viņai atteikties dalību akadēmisko diskusiju panelī un pārvākties uz dzīvi pie draugiem, vairāki raksti pauda viedokli, ka draudu izteicējs ir bijis „Men’s Human Rights Movement” aktīvists. Uz to „Men’s Human Rights Movement” atbildēja, izsludinot atlīdzību 5000 dolāru apjomā par šī cilvēka identificēšanu un saukšanu pie atbildības, tādējādi norobežojoties no apsūdzībām par aicinājumu uz agresiju.²⁰⁵ Taču kopumā, „Men’s Human Rights Movement” viedoklis par Sarkīzianu ir ļoti kritisks, kā jau to varēja spriest pēc Elama izteikumiem. „Men’s Human Rights Movement” ir pārliecināti, ka Sarkīziana izliekas par upuri, pati falsificē draudu vēstules un komentārus ar mērķi iegūt līdzekļus savām kampaņām un vietnei *Feminist Frequency*. „Men’s Human Rights Movement” pilnībā nepiekrīt tam naratīvam, ko viņi ir novērojuši („„Men’s Human Rights Movement” vīriešus rada par slepkavām, kas fokusējas uz sievietēm”).²⁰⁶

2015.gada maijā, „Men’s Human Rights Movement” aktīvistu Vašingtonas restorāna izveidoja tikšanos, kuras laikā ieradās 300 tā biedri. Kā minēts rakstā, „kustība tikās ar mērķi diskutēt par viņu mīlestību pret videospēlēm un pretošanos pret radikālo sociālā taisnīguma

²⁰³A Voice for Men (2014). *Cronyism, lies and censorship: What Zoe Quinn and gender ideologues bring to gaming (part 1)*. Izgūts no: <http://www.avoicemen.com/>.

²⁰⁴A Voice for Men (2014). *Cronyism, lies and censorship: What Zoe Quinn and gender ideologues bring to gaming (part 1)*.

²⁰⁵A Voice for Men (2014). *AVFM offers reward for Anita Sarkeesian’s threatened attacker*. Izgūts no: <http://www.avoicemen.com/>.

²⁰⁶A Voice for Men (2014). *Anonymous feminist provides Anita Sarkeesian with a potential new source of revenue*. Izgūts no: <http://www.avoicemen.com/>.

cīnītāju autoritāro hidru, kas ir velnišķīgi apņēmusies kontrolēt katru populārās kultūras kvadrātcollu”. Rakstā paralēli bija salīdzinātas divas fotogrāfijas, kur vienā pusē atradās sievietes ar krāsotiem matiem, ikdienas apģērbā un palielinātu ķermeņa svaru (kas it kā bija fotogrāfija no „*anti-Gamer Gate*” tikšanās) un otrā pusē atradās fotogrāfija, kurā bija redzami pieklājīgi ģērbti vīrieši un sievietes, kas aizraujoši pavada laiku (kas, acīmredzot, apzīmēja „*Men’s Human Rights Movement*” aktīvistu tikšanos). Šajā pasākumā piedalījās „*Gamer Gate*” laika popularitāti ieguvušie Milo Jannopoliss un Kristīna Hofa-Sommersa. Raksts skaidroja, ka „*Gamer Gaters*” atklāja „radikālo feministu dienaskārtību, mēģinājumā pārveidot videospēļu kultūru par feminismu ideoloģijas popularizēšanas platformu”. „*A Voice for Men*” arī atklāja, ka tika saņemti vairākas draudu „*Twitter*” ziņas, kā arī anonīms brīdinājums par spridzekļa atrašanos ēkā, kas lika pasākumu pārtraukt uz brīdi, kamēr to pārmeklēja policija. Rakstā „*Men’s Human Rights Movement*” skaidroja, ka „būtu jauki, ja feministi ierastos un sasveicinātos, jo tad mēs varētu par šo tēmu mazliet padiskutēt, nevis vienkārši piedzīvot viņu naidu”.²⁰⁷

Kopumā, iepazīstoties ar „*Men’s Human Rights Movement*” rakstiem, kas skāra “*Gamer Gate*” konfliktu, kļūst skaidrs, ka „*Men’s Human Rights Movement*” vien sporādiski pauž interesi iedziļināties pro-feministiskajos argumentos, visbiežāk gan tos tūdaļ uzskatot par neadekvātiem to izcelsmes dēļ. Savā ziņā „*Men’s Human Rights Movement*” ļoti aktīvi norobežojas no tā, ka sievietes loma gan videospēlēs, gan kā videospēļu spēlētājai patiešām ir atšķirīga no vīrieša pieredzes, ko apliecina gan pētījumi, gan autores pieredze. Kaut arī videospēļu kultūra pēc būtības ir raksturojama ar sacensības garu, kur dažāda veida apvainojumi tiešsaistes spēlēs tiek uzskatīti par dabisku spēles daļu, tomēr sievietēm nākas vispirms pierādīt, ka viņas patiešām “prot spēlēt”. Gluži kā bērnu filmā par labradoru, kurš māc spēlēt basketbolu un beigās iemet izšķirošo spēles trīspunktnieku, liela daļa spēles auditorijas jau sākotnēji uztver sievietes prasmes un zināšanas par konkrēto videospēli ar izteiktu kritiku, šaubām un ņirgāšanos, līdz sievietē savas prasmes ir pierādījusi spēlē. Vīrieši savā starpā šādu “testēšanu” uz dzimuma pamata neīsteno, tādēļ sievietes bieži vien izmanto neitrāla dzimuma lietotāJVārdus vai arī nekontaktējas spēles laikā caur balss zvanu ar pārējiem spēlētājiem.²⁰⁸

Tādēļ autore secina, ka kopumā pro-feministiskās “*anti-Gamer Gater*” grupas un anti-feministiskās „*Men’s Human Rights Movement*” “*Gamer Gater*” grupas daļas galvenais

²⁰⁷ A Voice for Men (2015). *Gamergate, bomb threats and #GGinDC*. Izgūts no: <http://www.avoiceformen.com/>.

²⁰⁸ Feminist Frequency (2014). 25 invisible benefits of gaming while male. Izgūts no: <https://www.youtube.com/watch?v=E47-FMmMLy0/>. [Videofails].

konflikts nav par sievietēm, seksismu vai mēģinājumiem veicināt dažādību. Konflikts no „*Men's Human Rights Movement*” puses masveidā skar vienkāršu opozīciju jebkurai rīcībai, kas kaut vai attāli iedvesmojas feminismā, un patiešām aktuālie jautājumi un potenciāli vērtīgie diskusijas punkti, kas varētu tikt attīstīti godīgā, atklātā, cieņpilnā debatē ar profeministiskajiem domātājiem, noslīkst kopējā naidpilnajā un agresīvajā naratīvā, kas nedod iemeslu uztvert „*Men's Human Rights Movement*” par nopietnu kustību, kas patiešām vēlas veicināt dzimumu līdztiesību no vīriešu perspektīvas. Tas ir visnotaļ liels zaudējums kopējā dzimuma un dzimtes jautājumu diskursā, kas tik ilgi ir bijis dominēts ar sieviešu perspektīvas jautājumiem, kur skatpunkta pavērsšana uz vīrieti atklātu daudzus jaunus un nozīmīgus aspektus, kas varētu tikt pielietoti ne vien akadēmiskās pētniecības attīstībā, bet arī politikā un valsts pārvaldē, veidojot specializētus instrumentus un pakalpojumus vīriešu stāvokļa veicināšanai, kas gadu laikā kļūst par aizvien nozīmīgāku nepieciešamību.

SECINĀJUMI

Maģistra darba ietvaros autore analizēja feminisma un maskulīnisma attiecības – gan to ideoloģiskajā, gan sociālo kustību ietvarā. Darbā autore analizēja gan feminismam gan maskulīnisma pētniecības attīstību, akcentējot nozīmīgākos aspektus un jēdzienus, kas potenciāli ietekmēja abu attiecības, kā arī izvērtēja maskulīnisma un feminisma kustību konfliktu, analizējot pro-feministiskos autoru viedokļus un *Men's Human Rights Movement*, kas ir vīriešu tiesību kustība ASV, konfliktu „Gamer Gate” gadījuma laikā.

Pirmais pētnieciskais jautājums maģistra darbā tika definēts: ”Kā ir noritējusi feminisma un maskulīnisma attīstība, kas ir to galvenās idejas un domātāji, līdzības un atšķirības?”. Autore šī pētnieciskā jautājuma izpētei pielietoja visdažādākos avotus, gan rakstītajos, gan vizuālajos medijos, ar mērķi radīt pilnvērtīgu izpratni par feminismu un maskulīnismu. Ņemot vērā to, ka feminisms jau ir ticis plaši pētīts akadēmiskajā vidē, autore deva priekšroku feminisma sadaļu izveidot kā pārskatāmu un izpratni veidojošu, jau laicīgi ietverot perspektīvu par to, kā vīrieša tēls tiek skatīts šajos daudzajos feminismos, ja tie to paredz. Šī perspektīva deva iespēju ierobežot feminisma analīzi, citādi tik plašas ideoloģijas analīze varētu būt potenciāli problemātiska dēļ tā, ka “feminisma attīstība” pati par sevi ir plaša un neierobežota.

Feminisma pētniecības laikā autore secināja, ka feminisms ir ļoti padevīgs pētniecības objekts, jo tā plašuma un daudzšķautņainā rakstura dēļ jebkurš autors feminismā ir spējīgs atrast un pierādīt sevi interesējošo perspektīvu. Feminisms, savu neskaitāmo domas atzaru dēļ, ir brīžiem pretrunīgs, un šo pretrunu spektrs ir iespaidīgs – sākot no aicinājumiem veidot tādas līdztiesības attiecības, kas veicina abu dzimumu vienādas tiesības un iespējas (pamatojot savu viedokli ar to, ka patiesas līdztiesības veidošanai vīriešu iesaiste ir vitāli svarīga) līdz absolūtam dzimumu separātismam, kas aicina veidot pilnīgi atšķirīgas dzīves telpas vīriešiem un sievietēm, uzskatot, ka jebkurā kopīgā telpā abu dzimumu vidū esošās strukturālās varas attiecības vienmēr ņems virsroku pār līdztiesību un iedvesīs patriarhiju, un pat aicinot iznīcināt vīriešus kā tādus, ja tie nepiekrīstu jaunajai dzīves sistēmai. Feminismam ir tikuši novēroti vismaz trīs viļņi, taču aizvien biežāk tiek diskutēts arī par ceturto viļņa eksistenci.

Pirmais feminisma vilnis sākās 19.-20.gadsimta mijā. Tas bija izteikti liberāls feminisma vilnis, kas savas idejas aizguva Apgaismības domātājos, un aicināja nodrošināt primārās vajadzības – sieviešu un vīriešu vienlīdzību tiesas priekšā, kā arī veicināt dzimumu vienlīdzību arī likumiskajā ietvarā, piemēram, nodrošinot sieviešu tiesības uz privātīpašumu. Centrālais jautājums feminisma pirmajā vilnī bija balsstiesību nodrošināšana sievietēm

(sufražisma kustība), kas savu mērķi arī papildīja. Jāatzīst, ka pirmā feminisma problemātiskums slēpās tieši tā ierobežotajā skatījumā uz to, kas ir viņu “mērķauditorija”. Pirmā viļņa feminisms visnotaļ šauri skatījās tieši uz baltajām, heteroseksuālajām, vidusšķiras sievietēm, maz pievēršot uzmanību tam, kādā veidā atšķirīgi cieš un kādu diskrimināciju piedzīvo citu rasu, citu sociālo slāņu sievietes. Jāņem vērā, ka pirmajam vilnim bija arī raksturīgs visnotaļ elitāras dabas skatījums uz sievietēm, kas būtu pelnījušas, piemēram, strādāt ārpus mājām – tikai ar nosacījumu, ka mājās ir pietiekoši daudz kalpu, kas varētu veikt mājas soli.

Kaut arī pastāv dažādi viedokļi par precīzu tā sākumu, tiek uzskatīts, ka feminisma otrais vilnis radās pēc Otrā pasaules kara. Feministisko ideju attīstību veicināja sieviešu neapmierinātība ar savu stāvokli nodarbinātības jomā un aizkaitinājums par atgriezušos kultūras spiedienu sievietēm kļūt par ģimenes pavarda kurinātājām. Jāņem vērā, ka Otrā pasaules kara laikā daudzas sievietes tika iesaistītas nodarbinātībā ārpus mājām un arī netradicionālās profesijās, tādēļ pēckara kontrasts, kur sievietes atkal tika aicinātas atgriezties pie iepriekšējā ģimenes modeļa, daudzas sievietes vairs neapmierināja. Mainoties paaudzēm un pēckara labklājības uzlabošanās laikā, otrā viļņa feministes bieži vien bija pirmās augstskolās izglītotās sievietes savās ģimenēs un jau ar citādu skatījumu uz savām vēlmēm un interesēm, kas rezultējās plašās protesta kampaņās. Galvenie feminismi, kas otrā viļņa ietvaros attīstījās, bija sociālistiskais/marksistiskais, radikālais un liberālais feminisms. Sociālistiskais/marksistiskais feminisms, attīstīja jautājumus par sociālisma un sievietes vietu vēstures attīstībā un nākotnes redzējumā. Tika plaši diskutēti jautājumi par kapitālisma lomu nevienlīdzības radīšanā, nepieciešamību cīnīties pret diskrimināciju un apspiestību. Sociālistiskais/marksistiskais feminisms radīja jēdzienu „internalizētā apspiestība”, kas paredzēja, ka apspiestība indivīdam ir kļuvusi tik ļoti pašsaprotama un savijusies ar paša apspiestā identitāti, ka ir kļuvusi tam neredzama. Tādēļ sievietes, kuras nepiekrīta idejai, ka ir apspiestas, tika uzskatītas par tādām, kas ir internalizējušas savu apspiestību. Arī tādi jautājumi kā „sods par bērnu dzemdēšanu” kļuva par vienu no sociālistiskā/marksistiskā feminisma izpētes punktiem, kur tika analizēts, kādā veidā sieviešu izvēles reproduktīvajos jautājumos ietekmē viņu karjeras attīstību. Sociālistiskais/marksistiskais feminisms arī atklāja neapmaksātā darba – mājas darbu, bērnu aprūpes – izmaksas sievietēm un kopējo darba nastu, kas atrodas uz sieviešu pleciem. Radikālais feminisms – „pārsteidzošā kārtā” – pauda radikālu nostāju dzimuma/dzimtes pētniecībā, stingri nosakot, ka personiskais ir politisks, un ne viena privātās un publiskās dzīves daļa nav tikai individuāla, bet ir savīta cieši kopā ar sistēmisko nevienlīdzību, ko piedzīvo sievietes. Šo sistēmu radikālais feminisms sauc par patriarhiju – tajā tiek skaidrots, ka vīriešu uztur varu pār sievietēm un sabiedrību ar vardarbību, apspiežot

un pakļaujot sievietes savu privilēģiju iegūšanai. Tādēļ radikālais feminisms bija un joprojām tiek uzskatīts par ļoti dzimumu separātisku feminisma daļu, jo aicina sievietes atdalīt no vīriešiem, jo citādi vīriešu hierarhija kļūs vērojama jebkurā, lai cik līdztiesīgā, grupā, jo tā ir vīriešu dabā. Liberālais otrā viļņa feminisms analizēja tādus jautājumus kā „stikla griesti”, kas ir neredzama barjera sievietēm, kas rada grūtības iekļūt augstāka līmeņa amatos, un turpinājās sieviešu līdztiesības veidošana tiesiskajā sistēmā un vienādu iespēju nodrošināšanā.

Trešais feminisma viļņa feminisms aizsākās 2000.gadu sākumā un tam bija maz kopīga ar otrā viļņa diskusijām par šķirām un strukturālām nevienlīdzībām. Aizvien plašāk attīstījās diskusijas par atšķirīgumu, individualitāti, pārmainību un pretrunībām. Dzimuma un dzimtes atšķirības („sex” un „gender”) visplašāk attīstījās tieši trešā viļņa ietvaros, kur tika secināts, ka uzskats par to, kas ir „vīrietis” un to, kas tam ir atbilstošs, ir atkarīgs no kultūras un sabiedrības, tādēļ aizvien plašāk tika runāts par nepieciešamību lauzt stereotipus. Trešā viļņa feminisms ir interesants pēc savas būtības, jo tā divi izteiktākie paveidi – integratīvais un postfeminisms – ir ļoti atšķirīgi gan viens no otra, gan no iepriekšējiem feminisma viļņiem. Integratīvais feminisms norāda uz to, ka apvieno ideju par sieviešu pieejas nepieciešamību ilgtermiņīgas politikas veidošanai, tādējādi atkāpjoties no pilnīgas vienlīdzības idejām un akcentējot atšķirības starp sievietēm un vīriešiem, savukārt postfeminisms pilnībā noliedza feminisma aktualitāti, skaidrojot, ka tas ir pagājis vēstures periods, kam nav nozīmes mūsdienu pasaulē.

Ceturtais feminisma vilnis attīstījās līdz ar interneta kā medija attīstību 2000.gadu sākumā, kad aizvien populārāki kļuva dažādi neatkarīgie blogi, vietnes un sociālie tīkli. Īpaši sociālie tīkli ir kļuvuši par feminisma domas attīstības platformu. Internets kā jaunā feminisma platforma ir mainījusi arī veidu, kā feminisms veido savu reakciju uz notikumiem, piemēram, veidojot dažādas “*Twitter*” zibakcijas, “*Facebook*” atbalsta lapas un arī ar sabiedriskās finansēšanas vietnēm, piemēram, “*Kickstarter*”, sniedzot atbalstu dažādiem līdztiesību veicinošiem projektiem, tostarp tiem, kas veicina sieviešu iespējošanu un attīsta dažādības politiku. Autori ceturto feminisma vilni uzskata par otrā un trešā feminisma viļņa rezultātu, jo tas ietver trešā viļņa mikropolitiku pētniecību un arī otrā viļņa analīzi par sociālajām, ekonomiskajām un politiskajām struktūrām. Ceturtais feminisma vilnis pavisam noteikti personisko atkal padarījis par politisko, jo šajā interneta vidē reakcionāra rīcība un progresīvu viedokļu atbalsts ir sadesies roku rokā, piemēram, kā “*Social Justice Warriors*” grupa, kas asi kritizē jebkāda veida diskrimināciju, iedziļinoties pat mikroskopiskās agresijas izpausmēs, piemēram, tajā, ka vīrieši sabiedriskajā transportā sēž plaši izpletuši kājas. Šīs kustības vieno ļoti progresīvi uzskati un reizē agresīva reakcija, kas kopumā ir radījis asu pretreakciju uz šīs grupas eksistenci. Taču kopumā, feminisma ceturto vilni raksturo

intersekcionalitāte un identitātes, dažādības aizstāvība, kritika par kultūras pornifikāciju (to, ka plaši medijos tiek izmantoti seksualizēti sieviešu tēli) un informētības veicināšana par nabadzības feminizāciju pasaulē.

Mūsdienu feminisms ir piedzīvojis plašu kritiku par to, ka vīriešu problēmas (“*men’s issues*”) nav tikušas aktīvi risinātas. Plaša kritika ir arī norādījusi, ka feminisma atsevišķas daļas ne tikai nepalīdz abu dzimumu līdztiesības veicināšanai, bet pat ir sarežģījusi vīriešu dzīvi, piemēram, demonizējot vīrišķību/maskulinitāti kā vienu no problemātiskajām vīriešu izpausmēm, kas ir paralēla vardarbībai un agresijai.

Tādi termini kā “patriarhija”, kas pauž uzskatu, ka pastāv sistēmiska nevienlīdzība sieviešu un vīriešu vidū, kur vīrieši kā sabiedrības grupa sistemātiski apspiež sievietes, izmantojot vardarbību kā līdzekli sieviešu pakļaušanai, ir ļoti pretrunīgi vērtēti. No vienas puses, kaut arī tās apraksts vēsta par gandrīz vai genocīda līmeņa vīriešu agresiju pret sievietēm varas iegūšanai, kam nepiekrīt gan vīriešu tiesību kustības, gan arī atsevišķi akademiķi, no otras puses tas atklāj ilgstoši pastāvējušas problemātiskas attiecības starp sievietēm un vīriešiem varas hierarhijā, kur dažādu iemeslu dēļ sievietes ir tikušas atbrīvotas no pieejas pie varas grožiem. Tādā veidā patriarhija var izpausties tīri bioloģiskā determinisma ietvaros, kā sieviešu vienādu tiesību un iespēju nodrošināšana dēļ bioloģiskajām atšķirībām starp sievietēm un vīriešiem, piemēram, balstoties uz to reprodūktīvajām īpašībām, liekot sievietēm šķēršļus karjeras attīstības ceļā dēļ stereotipa par to, ka sieviete ir māte, un sieviete kā māte būs tā, kas uzņemsies galvenās rūpes par bērnu, kad tas saslims. Mūsdienu medicīna, mūsdienu nodarbinātības specifika un arī mūsdienu atšķirīgās attiecību dinamikas dēļ, kas lielā mērā ir attīstījušas sieviešu emancipācijas politikas/feminisma dēļ un veicinājušas līdztiesību arī mājas pienākumu sadalē, ir bijis pamatā tam, ka šāda tipa bioloģiskais determinisms kļūst aizvien mazāk atbilstošs patiesībai. Taču šī diskriminācija pastāv. Tādēļ “patriarhija”, gluži kā feminisms, liek daudziem pētniekiem un sabiedrībai lauzt šķēpus atkarībā no tā, kāds skatupunkts tiem ir uz feminismu. Vīriešu kustības – īpaši, vīriešu tiesību kustības – ir pārliecinātas, ka patriarhija nepastāv, jo nepastāv mistiska, gandrīz konspiratīva vīriešu apvienība, kuru galvenais mērķis ir nospiest sievietes.

Vīriešu tiesību kustības, kā arī pro-feministiskie pētnieki, piemēram, Reivina Konnela, pauž pārliecību, ka nepastāv konkrētas priekšrocības visiem vīriešiem *per se*. Arī vīriešu vidū pastāv izteiktas atšķirības ienākumu, izglītības un labklājības līmenī, kas visplašāk ir novērojamas pēc tādiem parametriem kā rase un seksuālā orientācija. Tādēļ Konnela radīja jēdzienu “maskulinitātes hegemonis”, kas norāda uz noteiktajā sabiedrībā valdošo priekšstatu par veiksmīgo, spēcīgo vīrieti – un šie vīrieši visbiežāk ir baltie, heteroseksuālie un turīgie vīrieši. Arī bella huksa līdzīgi skaidroja, ka ne visi vīrieši ir vienlīdzīgi pārāki par sievietēm,

kā piemēru minot, ka baltās, heteroseksuālās, vidusšķiras sievietes gandrīz vienmēr būs ekonomiski, sociāli un tiesiski drošākā stāvoklī, kā melnie strādnieku šķiras vīrieši.

Tieši pateicoties feminismam, paralēli feminisma otrajam vilnim 1970.-1980.gados sākās maskulīnisma pētniecība, kas skāra jautājumus par dzimuma/dzimtes nozīmi vīriešu dzīvē un to ietekmi uz vīriešu dzīvēm, iespējām un grūtībām, ko viņi piedzīvo.

Līdzīgi feminisma pirmajam vilnim, kas analizēja dzimuma/dzimtes jautājumus visnotaļ šaurā sabiedrības grupā – heteroseksuālo, balto, vidusšķiras sieviešu vidū, maskulīnisma pētniecības pirmais vilnis savu pētniecisko darbību vairāk orientēja uz privilēģētās vīriešu sabiedrības daļu, jeb heteroseksuālajiem, baltajiem, vidusšķiras vai turīgajiem vīriešiem. Taču tik un tā, šī pētniecība deva pamatu dažādu jautājumu skatīšanai, kas lika pārskatīt sabiedrības stereotipu par to, kādam ir jābūt vīrietim un par to, kādām ir jābūt vīrieša attiecībām ar citām sabiedrības daļām, gan darbā, gan draudzībā, gan ģimenē. Vorena Farela darbā „*The Liberated Man*” kļuva skaidrs, ka pastāv konkrētas gaidas pret vīrieti, kas traucē viņam iekšēji atbrīvoties. Stereotips pieprasa vīrietim būt spēcīgam, izlēmīgam, spītīgam un neievainojamam – šīs īpašības nereti ir destruktīvas attiecībās ar pārējiem cilvēkiem un sabiedrībā, jo šauri ierobežo veidus, kā persona var potenciāli risināt iekšējos stresus un emocionālos pārdzīvojumus. Vīrietis nedrīkst raudāt, jo „raud tikai meitenes”. Vīrietis nedrīkst dalīties savos emocionālajos pārdzīvojumos, jo viņam ir jābūt par spēcīgo plecu ģimenē, turklāt – viņš nedrīkst iedragāt savu „neievainojamības auru”. Tādēļ Farels pauda pārliecību, ka ir nepieciešams apsvērt veidus, kā potenciāli dekonstruēt vīrišķību un veidot to no jauna – radot tādu vīrišķību, kas vīrieti atbrīvo no šiem ierobežojumiem. Kaut arī Farels vairāk skatīja šos jautājumus no sabiedriskās un politiskās puses (vīriešu atbrīvošanas kustību stilā), pastāvēja arī autori, kas vairāk analizēja individuālo vīrieša būtību. Piemēram, Roberts Blajs darbā „*Iron John*” vēstīja par vīriešu nepieciešamību vērsties pie sava iekšējā „es”. Endrjū Tolsons savā darbā pētīja veidu, kā vīrieti ietekmē nodarbinātība. Viņš secināja, ka nodarbinātība un panākumi ir nozīmīgi un vīrieša pašvērtējumu ietekmējoši, taču reizē tie ierobežo vīrieša brīvo laiku, radot grūtības veidot pilnvērtīgas attiecības ar, piemēram, saviem bērniem. Īpaši aktuāli, Tolsona prāt, tas ir vīriešu attiecībās ar dēliem, kas vēlas atdarināt savus tēvus itin visā, un tas ir liels zaudējums emocionālu attiecību veidošanā starp vīriešiem.

Otrais pētnieciskais jautājums maģistra darba ietvaros bija “kā ir notikusi maskulīnisma sociālo kustību attīstība un kādos jautājumos ir vērojams feminisma un maskulīnisma atbalstītāju un sociālo kustību konflikts, īpaši 21.gadsimtā?”. Šis jautājums skar salīdzinoši praktisku feminisma un maskulīnisma konflikta izpausmes analīzi – to, kas norit sociālo kustību vai maskulīnisma vai feminisma ievērojamu individuālu domātāju vai atbalstītāju

vidū. Autore, ņemot vērā Maikla Flada pētījumus, izšķīra vairāku tipu vīriešu kustības – mītiski poētisko vīriešu kustību, kustību par vīriešu tiesībām, vīriešu atbrīvošanas kustību, profeministisko vīriešu kustību un kristīgo vīriešu kustību. Mītiski poētiskās vīriešu kustības pamats ir rodams Roberta Blaja grāmatā *“Iron John”* un skar jautājumus par nepieciešamību vīriešiem atgriezties pie savas iekšējās, dziļās un patiesās vīrišķības. Kristiešu vīriešu kustība vislabāk pazīstama ar *“Promise Keepers”* grupu, kas pulcēja tūkstošiem vīriešu, popularizējot tradicionālo ģimenes modeli un vīrieša kā atbildības par ģimeni nesēja tēlu. Vīriešu atbrīvošanas kustība radās uz sieviešu atbrīvošanas kustības pamata, kas būtībā bija profeministiska (sākotnēji), aicinot vīriešus atbrīvoties no dzimumu lomām un radīt jaunu, labāku maskulinitāti, taču vēlāk tās galvenais autors – Vorens Farels – kļuva par aktīvu antifeministu, kaut arī sākotnēji bija viens no feminisma populārākajiem vīriešu publiskajiem runātājiem un akademiķiem. Pro-feministiskās vīriešu kustības ir vismazāk attīstītās un gūst popularitāti mūsdienās aizvien vairāk, aicinot vīriešus analizēt savu vīrišķību, mainīt to pozitīvākā veidā un mazināt seksismu. Visbeidzot, vīriešu tiesību un tēvu tiesību kustība ir saistīta ar drīzāk politisku, nevis iekšējās dabas mainīšanas mērķi, un norāda uz diskrimināciju pret vīriešiem virknē jomu, akcentējot vīriešu dzīves grūtības un nepieciešamību veicināt dzimumu līdztiesību, tostarp arī attiecībā uz vīriešiem. Populārākā un lielākā grupa ir *„Men’s Human Rights Movement”*, kas pēdējos gados ir kļuvusi ļoti populāra un aktīva.

Trešais jautājums maģistra darba ietvaros bija “vai – un ja – maskulīnismam, tā sociālajām kustībām vai atbalstītājiem ir raksturīgs antifeminisms, kā tas izpaužas?”. Šis jautājums bija izvēlēts ar sākotnēju domu, ka, iespējams, feminisma un maskulīnisma konflikts ir skaidrojams maskulīnisma opozīcijā pret feminismu, kas balstās antifeminismā. Autore secināja, ka jautājums par maskulīnisma antifeminismu vai profeminismu ir atkarīgs no vairākiem faktoriem, bet viens no galvenajiem ir jēdziena “maskulīnisms” skaidrojumā. Atsevišķi pētnieki un vārdnīcas skaidro maskulīnismu esam par feminisma “vīriešu versiju”, piemēram, Ketija Janga – norādot uz maskulīnisma interesi par vīriešu un zēnu vienādu tiesību un iespēju veicināšanu, kas pēc būtības veicina līdztiesību starp vīriešiem un sievietēm. Sekojoši, maskulīnisms šajā versijā neparedz antifeministiskus uzskatus, jo pēc būtības atbalsta feministu bieži pausto jēdzienu, kas paredz, ka feminisms ir ideja, ka sievietēm un vīriešiem būtu jābūt vienlīdzīgām tiesībām un iespējām. Taču no otras puses, virkne skaidrojumu par to, kas ir maskulīnisms, norāda uz citu ainu – piemēram, ka tas atbalsta patriarhijas nostiprināšanos, ka maskulīnisms ir pēc būtības antifeministisks un to, ka tas atbalsta vīriešu pārkumu pār sievietēm. Šīs atšķirības ir vērojamas ne tikai no pētnieku ideoloģiskā skatījuma, bet arī no pētnieku izcelsmes, kur frankofonajā pasaulē maskulīnisms

apzīmē tieši antifeminismu.

Maskulīnisma un antifeminisma saiknes analīzē autore secināja, ka pastāv grūtības izprast, kurā brīdī kritika par feminismu top par antifeminismu, tāpēc ievadā definēja antifeminismu pēc Maikla Flada tipoloģijas. Maikls Flads skaidro, ka antifeminisma ideoloģija nepiekrīt vismaz vienam no šiem izteikumiem: ka sabiedrības sistēma starp sievietēm un vīriešiem *nav* dabas vai augstāku spēku radīta; ka sabiedrības sistēma starp sievietēm un vīriešiem dod privilēģijas vīriešiem; ka ir jāattīsta kolektīvā rīcība šīs sabiedrības sistēmas padarīšanai par vienlīdzīgāku un taisnīgāku sistēmu, piemēram, piešķirot sievietēm balsstiesības un citas tiesības.

Ja uzlūko maskulīnisma pētniecību, ir skaidrs, ka maskulīnisma pētniecība īsti neatbilst antifeminisma tipoloģijai. Kaut arī vairāki autori norādīja uz to, ka vīrieši arī cieš no dzimuma lomām, pētniecībā nav vērojams, ka tiktu noraidīts fakts, ka vīrieši ir vairāk privilēģēti sabiedrībā, kā sievietes. Tas, ka sabiedrības sistēma starp sievietēm un vīriešiem ir dabas ietekmēta, ir sākotnēji bijusi vērojama arī feminisma pētniecībā, tādēļ drīzāk var runāt par to, ka atsevišķos maskulīnisma pētniecības posmos vērojamas idejas ir vienkārši novecojušas. Savukārt to, ka sistēmas veidošana par taisnīgāku un vienlīdzīgāku paredz sieviešu tiesību pilnveidošanu, maskulīnisma pētniecībā šim apgalvojumam var redzēt plašu atbalstu. Drīzāk var runāt par to, ka maskulīnisms tikpat plaši aizstāv arī nepieciešamību veidot līdzvērtīgu ietvaru arī vīriešiem.

Runājot par maskulīnisma sociālajām kustībām, aina paveras mazliet atšķirīga. Bioloģiskais determinisms un augstākas būtnes noteikta sociālā sistēma noteikti prevalē tādās sociālās kustībās, kā, piemēram, kristiešu vīriešu organizācijās, kas aicina atgriezties pie iepriekšējā, tradicionālā ģimenes modeļa, kur vīrietis ir ģimenes galva. Savukārt citās vīriešu kustībās ir vērojams konkrēts noliegums šai idejai, piemēram, vīriešu tiesību kustībās, kas ir drīzāk politiskas savās idejās un izpausmēs. Vēl citas vīriešu kustības, piemēram, mītiski poētiskā vīriešu kustība, ir visai sarežģīti izvērtējama pēc šī faktora, jo aicina vīriešus atgriezties pie kāda nenoteikta “vīrišķā sākuma”, taču reizē tas ir bijis vērojams arī trešā viļņa feminismā, kur sievišķība un tamlīdzīgi grūti definējami aspekti kā “sieviešu īpašie ceļi” kļuva vērojami, un tas feminismu nepadarīja par antifeminismu. Arī tādu autoru kā Roberts Blajs grāmatā bija vērojams atbalsts sieviešu tiesību kustībām un tika aicināts šāda tipa aktivitātes veikt arī vīriešu vidū. Tādēļ mītiski poētiskā vīriešu kustība, lai cik plaši tā netiktu kritizēta feminisma autoru vidū kā sava veida “divi soļi atpakaļ”, tomēr var būt ļoti noderīga vīriešiem, kas mēģina izprast visas savas puses, gan agresīvo, gan samierniecisko dabu, līdzīgi, kā tas bija vērojams trešā viļņa feminismā sievietēm. Jautājums par to, vai sabiedrībā pastāv privilēģijas vīriešiem, salīdzinājumā ar sievietēm, arī plaši dalās. Vīriešu tiesību

kustības ir pārliecinātas, ka vīrieši sabiedrībā tiek diskriminēti un pastāv sava veida matriarhāts, kas sākās kā vēlme atbalstīt apspiesto grupu, bet noslēdzās ar vispārēju vīriešu apspiešanu un diskriminēšanu visdažādākajās jomās, piemēram, bērnu aizgādības tiesībās, diskriminējot vīriešus izglītības nozarē, nerisīnot aizvien augošās vīriešu veselības problēmas. Citas vīriešu kustības savu viedokli par šiem jautājumiem nepauž tādā līmenī, ka tas būtu tām svarīgs. Trešais Flada minētais antifeminisma pierādījums ir tas, ka konkrētā kustība vai indivīds noliedz nepieciešamību līdzsvarot sabiedrības netaisnību pret sievietēm, piemēram, piešķirot sievietēm balsstiesības. Visas vīriešu kustības atbalsta sieviešu līdztiesību vīriešiem un vīriešu līdztiesību sievietēm, vismaz “uz papīra”, taču grūtības šajā izvērtēšanā ir atkarīgas no paša autora subjektīvā skatījuma. Ja autors redz vien vīriešu tiesību kustības agresīvo naratīvu, tad fakts, ka šī kustība patiesībā atbalsta sieviešu līdztiesību vīriešiem, tostarp ar konkrētu instrumentu radīšanu šīs līdztiesības veicināšanai, netiek ņemts vērā nopietni. Taču no otras puses, agresīvs naratīvs ir raksturīgs arī vairākām feminisma kustībām, kas aicina uz plašām pārmaiņām sabiedriskajā sistēmā, un šis naratīvs tiek pieņemts par normu, ņemot vērā, ka tā ir cīņa pret *status quo*. Tādēļ autore secina, ka vīriešu kustību antifeminisms ir vērojams paša novērotāja skatupunktā. Kritika par atsevišķiem feminismā par normu pieņemtiem jēdzieniem vai uzskatiem nenozīmē cīņu pret līdztiesību, kas ir patiesā vērtība, par kuru ir jācīnās, tādēļ autore neuzskata, ka vīriešu kustību profeministiskā vai antifeministiskā būtība ir pats nozīmīgākais aspekts, kas norāda uz to, vai to idejas ir adekvātas vai nē. Idejas attīstās vien diskusijās, un visbiežāk tajās, kur notiek aktīvi strīdi, nevis vienmuļš un visiem pieņemams naratīvs. Galu galā, arī sieviešu balsstiesības reiz tika uzskatītas par radikālu ideju.

Trešais jautājums maģistra darbā bija “Kādēļ divas puses – maskulīnisms un tā sociālās kustības, kā arī feminisms un tā sociālās kustības – kas postulē nepieciešamību nodrošināt dzimumiem vienādas tiesības un iespējas, nav spējīgas rast kopīgu valodu?”. Autore pētījuma noslēgumā vēlējas radīt secinājumus par to, vai maskulīnisma, tā sociālo kustību vai atbalstītāju diskursā dominē antifeminisma tematika un izdarīt secinājumus par to, vai konflikts nav atrisināms dēļ maskulīnisma predispozīcijas antifeminismā, nevis pilnvērtīgi pamatotā dzimuma/dzimtes politikas attīstības vienpusējīgumā. Šajā kontekstā, balstoties uz jau iepriekš secināto par maskulīnisma un maskulīnisma kustību saikni ar antifeminismu, autore secina, ka maskulīnisma un feminisma konflikts vērojams pašā saknē – tajā, kas ir feminisms. Feminisms savas dažādās un bieži vien pretrunīgās dabas dēļ ir ļoti sarežģīts objekts, kura idejām vienkārši pieslieties, jo no vienas puses tas caur dažādām kampaņām aicina vīriešus iekļauties tajā, taču no otras puses ar dažādām savām idejām un aktivitātēm rada vēlmi no tā distancēties. Jāņem vērā, ka šī distancēšanās no feminisma nav vērojama

tikai vīriešu vidū, bet arī sieviešu vidū. Tādēļ, visticamākais, maskulīnisma un feminisma nespēja rast kopīgu valodu slēpjas gan to attīstības pakāpē, kur maskulīnisms noteikti atpaliek savu ideju attīstībā, gan to iekšējās pretrunībās, kur arī maskulīnisma pētniecībā, līdzīgi kā feminisma, pastāv atšķirīgi viedokļi par vieniem jautājumiem, kā arī tajā, ka pastāv iekšēja feminisma un feminisma pētnieku pretestība pret maskulīnisma kā pieņemamas pētniecības formas atbalstu. Feminisms ir izteikti rezervēts gan pret maskulīnismu, gan tā sociālajām kustībām, baidoties, ka tās atgriezīs vīriešu pārkumu, veicinās patriarhiju un mazinās feminisma radīto progresu. Autore nepiekrīt šai idejai, jo citu, kontrastējošu ideju esamība, kas respektē cilvēktiesības un veicina dialogu, ir noderīgs pienesums pašam dzimuma/dzimtes diskursam, kas pavisam noteikti ir mainījies laika gaitā un arī mainīsies. Savā veidā, feminisma norobežošanās no vīriešu kustībām vien veicina iespaidu, ka feminisms jebkādas vīriešu apvienības un vīriešu pulcēšanos uzskata par apdraudējumu, jo maskulinitāte, viņuprāt, pēc būtības ir agresīva un pat toksiska. Šis vispārinājums, autores prāt, neatbilst patiesībai, ir drīzāk novecojis bioloģiskā determinisma produkts un veicina dzimumu separātismu ne vien feminisma ietvaros, bet arī dzimumu līdztiesībā.

Feminisma un vīriešu kustību “kultūru kari” tika analizēti 3.nodaļā “Maskulīnisma un feminisma konflikta analīze”. Autore izvēlējās “*Gamer Gate*” gadījumu, kas ir noderīgs pētniecības objekts to iemeslu dēļ, ka pastāv plaša un pieejama informācija, šis konflikts ir nesens, šis konflikts tieši saistās ar vīriešu kustību kritiku par feminismu un feminisma pretreakciju, kā arī tādēļ, ka uz šī konflikta tipa pamata var notikt konflikti arī citās mediju platformās. Galvenais 3.nodaļas pētniecību vadošais jautājums bija “Kā “*Gamer Gate*” ietvaros izpaudās feminisma un maskulīnisma kustību konflikts?”, savukārt pati analīze tika izvēlēta un veidota pēc iestrādātās (“*embedded*”) vairāku vienību (“*multiple units of analysis*”) aprakstošās gadījuma analīzes veida, kur analīzei tika izvēlētas divas vienības (profeministiskais viedoklis un „*Men’s Human Rights Movement*” skatījums) viena gadījuma (“*Gamer Gate*”) analīzei, kas notika feminisma un maskulīnisma un to kustību kontekstā. “*Gamer Gate*” aizsākās 2014.gadā, kad videospēļu dizainere Zoī Kvinna tika apsūdzēta labu savas spēles “*Depression Quest*” atsauksmju iegūšanā, pretī sniedzot seksuālus pakalpojumus, kas nāca gaismā, kad viņas tā laika partneris notikumu aprakstīja blogā. Šī situācija radīja divas frontes, kur vienā pusē bija Zoī aizstāvētāji, kas kritizēja videospēļu auditoriju un industriju par seksismu pret sievietēm, savukārt otrā pusē bija Zoī kritizētāji un tie, kas uzskatīja, ka Zoī ir viena no feministēm, kas ir uzsākušas kultūru karus pret videospēļu mediju un to, kā videospēles un to stāsti tiek veidoti. Videospēļu industrija jau vairākus gadus ir pārspējusi kinoindustrijas ieņēmumus, kā arī paplašinājusi savu auditoriju, kur 2015.gadā tieši sievietes kļuva par pusi no videospēļu spēlētājiem, turklāt vidējais videospēļu spēlētāja

vecums pārsniedz 30 gadus. Tādējādi stereotips par videospēlēm kā pusaugu zēnu aizraušanos ir novecojis un interese par dažādības veicināšanu šajā medijā ir pieaugusi, līdzīgi, kā pētījumi par sieviešu attēlojumu videospēlēs un sieviešu stāvokli videospēļu industrijā, kur viņas joprojām veido mazāk kā 30% visu nodarbināto. Šī konflikta laikā Kvinna un feministe Anita Sarkīziana saņēma plašus draudus par izvarošanu un nogalināšanu, notika aktīva personiskās informācijas noplūde un sākās aktīvas diskusijas par to, ka stereotipiskā videospēļu spēlētāja identitāte ir agresīva pret sievietēm, un ir nepieciešamas pārmaiņas. Tas arī atspoguļojās drīz vien radītājā ANO ziņojumā par tiešsaistes vardarbību pret sievietēm un meitenēm, kuras izstrādē piedalījās arī Kvinna un Sarkīziana. „*Men's Human Rights Movement*” naratīva analizē atklājās, ka „*Men's Human Rights Movement*”, kaut arī sniedz vērā ņemamu informāciju un pozīciju, to pasniedz veidā, kas ir agresīvs un naidpilns. Tādējādi, jebkāds šīs vīriešu tiesību kustības viedoklis nešķiet adekvāts vai pieņemams, jo tas satur virkni klaji cinisku izteikumu, kas, protams, rada ietekmi uz personas viedokli par pašu kustību. Tādēļ autore secina, ka šī konflikta laikā „*Men's Human Rights Movement*” drīzāk parādīja savu nespēju veidot dialogu par politiskiem jautājumiem, kas tiem ir svarīgi, un viņu naratīvs, kaut satur vērtīgas idejas, kuras būtu pozitīvi apsvērt, tomēr ir ietērtas daudziem nepieņemamā un vulgārā formā.

Taču personām, kas vēlas redzēt monētas otru pusi, ieskatīties šajās šķietami radikālajās un seksistiskajās idejās noteikti ir tā vērts, jo ir noderīgi pārskatīt savas idejas un uzskatus, izaicinot tos ar kritizējošu viedokļu iepazīšanu. Rezultāts tam varētu būt šaubas, līdzīgi, kādas radās autorei ar pašas uzskatiem, bet tas ir dabiski, kaut neapskaužams, stāvoklis jebkura pētnieka dzīvē.

Kopumā, aktuāls ir Snodgrāsa jautājums, kas bija vērsts uz Vorena Farela “*The Liberated Man*” grāmatu, kas bija maskulīnisma pētniecības pirmā viņa autors, kurš rakstīja par vīriešu atbrīvošanās kustību no pro-feministiskā skatījuma. Grāmatā tika plaši aprakstīts jautājums par to, ka vīriešiem ir nepieciešams atbrīvoties no dzimumu lomu važām un pārdomāt maskulinitātes jautājumus, radot jaunu, “atbrīvotu” vīrišķību, kas ir daudz pozitīvāka, mazāk agresīva un vairāk toleranta. Un Snodgrāss, analizējot šo grāmatu, beigās uzdod retorisku jautājumu “bez hierarhijas un apspiešanas, kurš būs atbildīgs par seksismu?”, savā veidā paužot uzskatu, ka vīrieši tomēr ir varas hierarhijas veidotāji ar vardarbīgās apspiešanas metodēm, un nepiekrītot tam, ka vīrieši ir “jāatbrīvo”, līdzīgi, kā daudzi citi pro-feministiskie pētnieki, reizē baidoties, ka vīriešu aktīva iesaiste līdztiesības veidošanā kārtējo reizi atkārtos patriarhālās hierarhijas izveidi.

Tas rada vēl dziļākas pretrunības feminismā, kas visu laiku balansē, vienkārši sakot, starp tēzēm “feminisms ir visiem” un “feminisms ir domāts sievietēm, kuras apspiež vīrieši”.

Taču šīs abas idejas nekad nekļūs par vienu un to pašu, un tās diemžēl allaž veidos un turpinās dzimumu separātismu starp vīriešiem un sievietēm, jo pats pamatuzstādījums norāda, ka palīdzības un atbalsta sniegšanā vienlīdzības veicināšanai, kā rakstīja Orvels, “visi dzīvnieki ir vienlīdzīgi, bet daži ir vienlīdzīgāki par citiem”, turklāt „apspiešana”, kas dod šīs tiesības uz palīdzības saņemšanu, patlaban tiek saskatīta aizvien mikroskopiskākās problēmās. Tādēļ autorei, iespējams, kļūst skaidrs iemesls atsevišķu vīriešu kustību radikālajai un agresīvajai dabai, to uzbrūkošajam naratīvam un grūtībām apstāties un iet politiski un sabiedriski pieņemamo ceļu, caur informētības veicināšanu un citiem adekvātiem risinājumiem.

Bet – vai šim konfliktam ir risinājums?

Filozofs Georgs Vilhelms Frīdrihs Hēgelis skaidroja, ka sevis apzināšanos izraisa dialektikas process, kuram pamatā ir sākotnējais nojēgums – tēze, kurai tiek pretnostatīta pretēja tēze – antitēze, kas rezultātā noslēdzas sintēzē, kas saglabā un kombinē to, kas ir racionāls pirmajās divās pozīcijās un formulē jaunas tēzes pamatu.²⁰⁹ Iespējams, šajā procesā maskulīnisms un feminisms ir antitēze iepriekš pastāvošajai nevienlīdzības sākotnējai tēzei, un noslēgumā radīsies jauna izpratne, kas būs iedvesmojusies gan feminismā, gan maskulīnismā, bet būs daudz tuvāka iekļaujošajai līdztiesībai, kas ir nepieciešama mūsdienu pasaulē. Taču līdz tam, „līdztiesības hegmons” pieder vienam dzimumam.

---

²⁰⁹ Satori (bez gada). *Kārlis Markss. Hēgelis*. Izgūts no <http://www.satori.lv/>.

IZMANTOTIE INFORMĀCIJAS AVOTI

- A Voice for Men (2014). *Anonymous feminist provides Anita Sarkeesian with a potential new source of revenue*. Izgūts no: <http://www.avoiceformen.com>.
- A Voice for Men (2014). *AVFM offers reward for Anita Sarkeesian's threatened attacker*. Izgūts no: <http://www.avoiceformen.com/>.
- A Voice for Men (2014). *Cronyism, lies and censorship: What Zoe Quinn and gender ideologues bring to gaming (part 1)*. Izgūts no: <http://www.avoiceformen.com/>.
- A Voice for Men (2014). *Damseling for dollars. Anita Sarkeesian scores again*. Izgūts no <http://www.avoiceformen.com/>.
- A Voice for Men (2014). *Keeping up with #GamerGate*. Izgūts no: <http://www.avoiceformen.com/>.
- A Voice for Men (2015). *Gamergate, bomb threats and #GGinDC*. Izgūts no: <http://www.avoiceformen.com/>.
- A Voice for Men (2016). *The Dangers of Modern Feminism*. Izgūts no <http://www.avoiceformen.com/>.
- A Voice for Men (bez gada). *About „A Voice for Men”*. Skatīts 2016.gada 10.martā. Izgūts no <http://www.avoiceformen.com/>.
- A Voice for Men (bez gada). *Masthead*. Izgūts no: <http://www.avoiceformen.com/>.
- A Voice for Men (bez gada). *Mission Statement*. Izgūts no <http://www.avoiceformen.com/>
- A Voice for Men. (bez gada). *Lists detailing issues and awareness in MRM*. Izgūts no: <http://www.avoiceformen.com/>.
- Abramovitz, M. (2009). *Women's Economic Equality: The Next Frontier in Women's Rights*. [Videofails]. Izgūts no <https://www.youtube.com/watch?v=meM7wpsSSXs>.
- Albrechtsen, J. (2015). *The Corruption of Feminism. Policy: A journal of Public Policy and Ideas*. Vol 31, Issue 2. ISSN 1032-6634.
- Algozzine, B., Hancock, D.R. (2006). *Doing Case Study Research: A practical guide for beginning researchers*. New York: Teachers College Press. ISBN-13:978-0-8077-4707-0.
- Allan, Judith A. (2009). *The Feminism of Charlotte Perkins Gilman: Sexualities, Histories, Progressivism*. Chicago: University of Chicago Press.

- American Enterprise Institute (2014). *Factual Feminist. What critics of Gamer Gate get wrong*. Izgūts no: <https://www.youtube.com/watch?v=5RVICvBd21w>. [Videofails].
- American Enterprise Institute (bez gada). *Factual Feminist by Christina Hoff Sommers*. [Videofails]. Izgūts no <https://www.youtube.com/playlist?list=PLytTJqkSQqr7BqC1Jf4nv3g2yDfu7Xmd/>.
- Andrew Roberts (bez gada). *Extracts from Mill, J.S. 1869 The Subjection of Women*. Izgūts no <http://studymore.org.uk/>.
- Assumption College (bez gada). *Harriet Taylor „Enfranchisement of Women”*. Izgūts no <http://www.assumption.edu/>.
- Australian Women’s Studies Association (2001). *Who’s Afraid of Defining Feminism? Australian Women’s Studies Association (AWSA) conference*. Australian Women’s Studies Association, Macquarie University. Izgūts no <http://users.spin.net.au/~deniset/cconfpap/gdeffem05.pdf/>.
- Blais, M., Dupuis-Deri, F.(2012). *Masculinism and the Antifeminist Countermovement. Social Movement Studies: Journal of Social, Cultural and Political Protest*. Volume 11, Issue 1.
- Boddy, J., Gray, M. (2010). *Making Sense of the Waves: Wipeout or Still Riding High? Affilia*, 25(4). doi: 10.1177/0886109910384069.
- Breitbart (2014). *Feminist bullies tearing the video game industry apart*. Izgūts no: <http://www.breitbart.com/>.
- Breitbart (2015). *Social Justice Warriors are addicted to hate. So when will it kill?* Izgūts no <http://www.breitbart.com/>.
- Bustle (2016). *Meryl Streep Says She Isn’t A Feminist, But She Sure Acts Like One*. Izgūts no <http://www.bustle.com/>.
- BuzzFeed (2015). *How Men’s Rights Leader Paul Elam Turned Being A Deadbeat Dad Into A Moneymaking Movement*. Izgūts no <https://www.buzzfeed.com/>.
- Carol Hanisch (bez gada). *The Personal Is Political. The Women’s Liberation Movement classic with a new explanatory introduction*. Izgūts no <http://www.carolhanisch.org/>
- Chess, S., Shaw, A. (2015). *A Conspiracy of Fishes, or, How We Learned to Stop Worrying About #GamerGate and Embrace Hegemonic Masculinity. Journal of Broadcasting & Electronic Media*. Volume 59, Issue 1. DOI:10.1080/08838151.2014.999917.

- Connel, R.(2005). *Masculinities. Second Edition*. Berkeley and Los Angeles: University of California Press. ISBN 978-0-520-24698-0.
- Connell, R.W. (2000). *The Men and The Boys*. Berkeley, Los Angeles: University of California Press. ISBN 0-520-22868-5.
- Collins (bez gada). *Šķirkļis „Antifeminist”*. Izgūts no <http://www.collinsdictionary.com>
- Correl, J.S., Bernard, S., Paik, I. (2007). Getting a Job: Is There a Motherhood Penalty? *American Journal of Sociology*, Vol. 112., No.5. The University of Chicago Press.
- Council of Europe (bez gada). *Istanbul convention Action against violence against women and domestic violence*. Izgūts no <http://www.coe.int/>.
- Dan Golding (2014). *The End of Gamers*. Izgūts no <http://dangolding.tumblr.com/>.
- De Beauvoir, S. (1989). *The Second Sex*. New York: Vintage Books. ISBN 0-679-72451-6. Izgūts no <http://www.berkeley.edu/>.
- Deadspin (2014). *The Future of the Culture Wars Is Here, and It's Gamergate*. Izgūts no <http://deadspin.com/>.
- Depression Quest (bez gada). *Depression Quest*. Izgūts no: <http://www.depressionquest.com/>.
- E.L.James author (bez gada). *Fifty shades of grey. About*. Izgūts no <http://www.eljamesauthor.com/>.
- EBSCO (2009). *EBSCO Research Starters. Four Stages of Social Movements*. Izgūts no <http://www.ebscohost.com/>.
- Edwards, T. (2006). *Cultures of Masculinity*. New York: Routledge. ISBN 0-203-00522-8.
- Eiropas Padomes līgumu sērija, Nr.210. Stambula, 2011.gada 11.maijs. *Eiropas Padomes Konvencija par vardarbības pret sievietēm un vardarbības ģimenē novēršanu un apkarošanu*. Izgūts no <http://www.coe.int/>.
- Encyclopaedia Britannica (2016). *Šķirkļis „The third wave of feminism”*. Izgūts no <http://www.britannica.com/topic/feminism/The-third-wave-of-feminism>
- European Commission (2011). *Gender Equality in the European Union*. doi:10.2838/76728.
- Everyday Sexism Project (bez gada). *Everyday Sexism Project catalogue*. Izgūts no <http://everydaysexism.com/>
- Farley, M. (1993). Ten Lies About Sodomasochism. *Sinister Wisdom*, (50).

- Feminist Current (2014). *The divide isn't between „sex negative” and „sex positive” feminists – it's between liberal and radical feminism*. Izgūts no <http://www.feministcurrent.com/>.
- Feminist Frequency (2014). *25 invisible benefits of gaming while male*. Izgūts no: <https://www.youtube.com/watch?v=E47-FMmMLy0/>. [Videofails].
- Flood, M., Gardiner, K.J., Pease, B.(2007). *International Encyclopedia of Men and Masculinities*. London, New York: Routledge. ISBN 978-0-415-33343-6.
- Foxman, M., Nieborg, D.B. (2016). Between a rock and a hard place: games coverage and its network of ambivalences. *Journal of games criticism*. Volume 3, Issue 1. ISSN: 2374-202X.
- Gamasutra (2014). „Gamers” don't have to be your audience. „Gamers” are over. Izgūts no: <http://www.gamasutra.com/>.
- Hall, E.J. (2003). *Gender & Society*. December 2003 vol. 17 no.6. doi: 10.1177/0891243203257639 878.
- Hammer, R., Kellner, D. (2009). *Women, Feminism, and Femininity in the 21st Century: American and French Perspectives*. doi: 10.1007/978-0-230-62131-2_14 .
- Hartford Institute for Religion Research (2003). *Whatever happened to the Promise Keepers?* Izgūts no <http://hrr.hartsem.edu/>.
- Haywood, C., Mac an Ghail, M. (2003). *Men and masculinities*. Buckingham: Open University Press. ISBN 0-355-20891-6.
- Hoff Sommers, C. (1994). *Who Stole Feminism? How Women Have Betrayed Women*. New York: Simon&Schuster. ISBN 0-671-79424-8.
- hooks, b. (2000). *Feminism is for everybody. Passionate Politics*. Cambridge: South End Press. ISBN 0-89608-629-1.
- I.Kačevskas birojs, Rudevska. B. (2016). *Juridiskā analīze Par Eiropas Padomes Konvencijas par vardarbības pret sievietēm un vardarbības ģimenē novēršanu un apkarošanu iespējamo ietekmi uz Latvijas tiesību sistēmu*. Izgūts no <http://www.tm.gov.lv/>
- IGN (2014). *FEZ Creator sells company after hackers expose his personal info*. Izgūts no: <http://www.ign.com/>.
- Internet Encyclopedia of Philosophy (bez gada). *Šķirklis „Michel Foucault: Feminism”*. Izgūts no <http://www.iep.utm.edu/>.
- Jack Donovan (bez gada). *Misrepresenting masculinity. The forty nine perfect majority*. Izgūts no <http://www.jack-donovan.com/>.

- Kickstarter (bez gada). *Tropes vs. Women in Video Games* by Anita Sarkeesian. Izgūts no <https://www.kickstarter.com/projects/566429325/tropes-vs-women-in-video-games>
- KIRKUS reviews (1978). *The limits of masculinity* by Andrew Tolson. Izgūts no <https://www.kirkusreviews.com/>.
- Kotaku (2014). *We Might Be Witnessing The Death of An Identity*. Izgūts no <http://kotaku.com/>.
- Lay readers book reviews (2015). *The limits of masculinity: male identity and women's liberation* by Andrew Tolson. Izgūts no <https://layreadersbookreviews.wordpress.com/>
- Maclaran, P. (2015). Feminism's fourth wave: a research agenda for marketing and consumer research. *Journal of Marketing Management*, 31:15-16.
- Marxists (bez gada). *August Bebel 1879/1910, Woman and Socialism. Jubilee 50th Edition*. Izgūts no <https://www.marxists.org/>
- McCaughey, M. (2008). *The Caveman Mystique. Pop-Darwinism and the Debates of Sex, Violence, and Science*. New York, London: Routledge. ISBN 13: 978-0-415-93475-6..
- Men's Rights 101 (bez gada). *Issues*. Izgūts no <http://www.mensrights101.com/>.
- Men's Rights Movement. (bez gada). *The Men's Encyclopedia. Men's Rights Movement*. Izgūts no <http://mensrightsmovement.info/>.
- Merriam Webster (bez gada). *Šķirkļis „Antifeminist”*. Skatīts 2016.gada 10.martā. Izgūt no <http://www.merriam-webster.com/>.
- Merriam Webster (bez gada). *Šķirkļis „feminism”*. Izgūts no <http://www.merriam-webster.com/>.
- Messner, M.A. (2000). *Politics of masculinities - Men in movements*. Lanham, New York, Toronto: Altamira Press. ISBN 0-8039-5576-6.
- Milliot, E. (bez gada). Case Study As A Research Method. University of Poitiers. [PowerPoint prezentācija] Izgūts no <http://www.business.adelaide.edu.au/>.
- Ministru Kabinets (2016). *Ministru Kabineta 2016.gada 10.maija sēdes videoieraksts*. Izgūts no <http://www.mk.gov.lv/lv/aktuali/tiesraides/videoarhivs/>.
- MOTHERBOARD. VICE (2015). „I'm Dissapointed”: Zoe Quinn Speaks Out on UN Cyberviolence Report. Izgūts no: <http://motherboard.vice.com/>.
- Motion Picture Association of America (2015). *Theatrical Market Statistics 2015*. Izgūts no: <http://www.mpa.org/>.
- Ms.Magazine (2014). *Feminist Debates: Pornography*. Skatīts 2016.gada 20.martā. Izgūts no <http://www.msmagazine.com/>.

- Munro, E. (bez gada). *Feminism: A Fourth Wave?* Political Studies Association. Izgūts no <http://www.psa.ac.uk/>.
- Newszoo (2016). *The global Games market Reaches 99.6 Billion Dollars In 2016, Mobile Generating 37%*. Izgūts no <https://newzoo.com/>.
- Observer (2016). *The Totalitarian Doctrine of „Social Justice Warriors”*. Izgūts no <http://www.observer.com/>.
- Oxford English Dictionary Online (3rd.ed.). Šķirkļis “*masculinism*”. Oxford University Press. 2000. Izgūts no <http://www.oxforddictionaries.com/>.
- Oxford English Dictionary Online (3rd.ed.). Šķirkļis „*Anti-feminist*”. Oxford University Press. 2000. Izgūts no <http://www.oxforddictionaries.com/>.
- Oxford English Dictionary Online (3rd.ed.). Šķirkļis „*feminism*”. Oxford University Press. 2000. Izgūts no <http://www.oxforddictionaries.com/>.
- Oxford English Dictionary Online (3rd.ed.). Šķirkļis „*Social justice warrior*”. Oxford University Press. 2000. Izgūts no <http://www.oxforddictionaries.com/>.
- Paul Elam (bez gada). *A Friendly Message to Sargon of Akkad*. Izgūts no: <https://www.youtube.com/watch?v=MwKDHPJU3gU>. [Videofails].
- Pease, B., Pringle, K. (2001). *A Man's World? Changing Men's Practices in a Globalized World*. London, New York: Zed Books. ISBN 1 85649 912.
- Perry Udem, Vox (2015). *Topline Results from a Survey*. Skatīts 2016.gada 10.martā. Izgūts no <https://vox.com/>.
- Polygon (2014). *Sarkeesian driven out of home by online abuse and death threats*. Izgūts no: <http://www.polygon.com/>.
- Polygon (2015). *Anita Sarkeesian, Zoe Quinn and more take aim at cyber harassment against women*. Izgūts no <http://www.polygon.com/>.
- Project Gutenberg Australia (bez gada). *A Room of One's Own by Virginia Woolf*. Izgūts no <http://gutenberg.net.au/>.
- Reason (1994). *Man Troubles – Making sense of the men's movement*. Skatīts 2016.gada 10.martā. Izgūts no <http://reason.com/>.
- Satori (bez gada). *Kārlis Markss. Hēgelis*. Izgūts no <http://www.satori.lv/>.
- Salon (2014). *7 women are working tirelessly to attack equal rights for women*. Izgūts no <http://www.salon.com/>.
- Salon (2014). *Gamergate's fickle hero: The dark opportunism of Breitbart's Milo Yiannopoulos*. Izgūts no: <http://www.salon.com/>.

- Scott London (bez gada). *The Future of Feminism: An Interview with Christina Hoff Sommers*. Skatīts 2016.gada 10.martā. Izgūts no <http://www.scottlondon.com/>.
- Slate (2006). *Remembering Iron John. When men were men – without irony and Banana Republic*. Izgūts no <http://www.slate.com/>.
- Snodgrass, J. (1975). *The liberated man: beyond masculinity: freeing men and their relationships with women. Review*. Izgūts no <http://www.academia.edu/>.
- Solanas, V. (1967). “S.C.U.M. Manifesto”. Izgūts no <http://kunsthalleszurich.ch/>.
- Studio Brule (2015) *The Fiamengo File. Masculinity Studies by Michael Kimmel*. [Videofails]. Izgūts no <https://www.youtube.com/watch?v=Y3WZKvpIgPw&nohtml5=False/>.
- The Christian Science Monitor (2014). *Gamergate and the new horde of digital saboteurs*. Izgūts no: <http://www.csmonitor.com/>.
- The College Fix (2015). *Joe Rogan interviews Christina Hoff Sommers*. Izgūts no <http://www.thecollegefix.com/>
- The Daily Dot (2014). *4Chan hacks and doxes Zoe Quinn supporter*. Izgūts no: <http://www.dailydot.com/>.
- The Daily Dot (2014). *The sexist crusade to destroy game developer Zoe Quinn*. Izgūts no: <http://www.dailydot.com/>.
- The Guardian (2007). *Wrong call*. Izgūts no <http://www.theguardian.com/>.
- The Independent (2015). „Feminists hate men”: Meet Mike Buchanan, the leader of Britain’s new Justice for Men and Boys party. Skatīts 2016.gada 10.martā. Izgūts no <http://www.independent.co.uk/>
- The New York Times (2015). *A Master’s Degree in ... Masculinity?* Izgūts no <http://www.nytimes.com/>.
- The Seattle Times (1993). *Once On The Board, Warren Farrel Is No Longer The ‘Liberated Man’*. Izgūts no <http://www.seattletimes.com/>.
- The Telegraph (2015). *Meet the feminist who is sticking up for men*. Izgūts no <http://www.telegraph.co.uk/>.
- The Telegraph (2016). *Only 7 per cent of Britons consider themselves feminists*. Skatīts 2016.gada 10.martā. Izgūts no <http://www.telegraph.co.uk/>.
- The Zoe Post (2014). *Why Does This Exist*. Izgūts no: <https://thezoepost.wordpress.com/>.
- TIME (2014). *5 Feminist Myths That Will Not Die*. Izgūts no <http://www.time.com/>.

- Tumblr (bez gada). *Men taking up too much space on the train*. Izgūts no <http://mentakingup2muchspaceonthetrain.tumblr.com/>
- UN WOMEN (bez gada). *About UN WOMEN*. Izgūts no: <http://www.unwomen.org/>.
- UN WOMEN (bez gada). *Beijing Platform for Action*. Izgūts no <http://www.un.org/womenwatch/daw/beijing/platform/index.html>
- UN WOMEN (bez gada). Overview of the Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination against Women. Izgūts no <http://www.un.org/womenwatch/daw/cedaw/>.
- VICE (2014). *This Guy's Embarrassing Relationship Drama Is Killing The „Gamer” Identity*. Izgūts no: <http://www.vice.com/>.
- Vox (2014). *#GamerGate: Here's why everybody in the video game world is fighting*. Izgūts no: <http://www.vox.com/>.
- Wollstonecraft, M. (1792). *Vindication of the Rights of Woman*. Izgūts no <https://scholarsbank.uoregon.edu/xmlui/>.
- Women Against Feminism (bez gada). Skatīts 2016.gada 10.martā. Izgūts no <http://womenagainstfeminism.com/>.
- Yin, R.K. (2011). *Applications of Case Study Research*. California: SAGE Publications, Inc. ISBN-13: 978-1412989169.
- Zalta, N.E (2016). *The Stanford Encyclopedia of Philosophy*. Stanford, CA: Stanford University. ISSN 1095-5054. Izgūts no <http://www.plato.stanford.edu/>

Maģistra darbs „Feminisms un maskulīnisms” izstrādāts LU Sociālo zinātņu fakultātē.

Ar savu parakstu apliecinu, ka pētījums veikts pastāvīgi, izmantoti tikai tajā norādītie informācijas avoti un iesniegtā elektroniskā darba kopija atbilst izdrukai.

Darba apjoms (neskaitot izmantotos informācijas avotus un pielikumus) ir 165 181 rakstuzīmes (ieskaitot intervālus).

Autore: _____ Dana Tarāsova

(paraksts)

Rekomendēju/nerekomendēju darbu aizstāvēšanai.

Vadītājs: profesors Dr.phil. Juris Rozenvalds _____

(paraksts)

Recenzents: profesors Dr.sc.pol.Ivars Ījabs

Darbs iesniegts Politikas zinātnes nodaļā 2016.gada .maijā

Dekāna pilnvarotā persona: metodiķe Inga Poļaka _____

(paraksts)

Darbs aizstāvēts maģistra gala pārbaudījumu komisijas sēdē

____.06.2016.g. Prot.Nr.____

Komisijas sekretārs: _____

(paraksts)